

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

O FINANSIJSKIM ISKAZIMA ZA 2018. GODINU

AD "MONTECARGO" Podgorica

Tivat, 04.03.2019. godine

SADRŽAJ

	Strana
IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA.....	1
ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI/BILANS STANJA/.....	7
ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU/BILANS USPJEHA/	9
ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE.....	11
ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU	13
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE	14
<i>OPŠTI PODACI O DRUŠTVU.....</i>	<i>14</i>
<i>OSNOVE ZA SASTAVLJANJE FINANSIJSKIH ISKAZA.....</i>	<i>16</i>
<i>NAJZNAČAJNIJE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE DRUŠTVA.....</i>	<i>17</i>
<i>OBJELODANJIVANJA UZ FINANSIJSKE ISKAZE .....</i>	<i>29-70</i>
PRILOG: GODIŠNJI IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA	

ORGANIMA UPRAVLJANJA DRUŠTVA
AD "MONTECARGO" Podgorica

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Uvod

Obavili smo reviziju priloženih finansijskih iskaza Društva AD "MONTECARGO" Podgorica (u daljem tekstu "Društvo") koji obuhvataju iskaz o finansijskoj poziciji (bilans stanja) na dan 31. decembra 2018. godine i odgovarajući iskaz o ukupnom poslovnom rezultatu (bilans uspjeha), iskaz o promjenama na kapitalu i iskaz o tokovima gotovine za godinu koja se završava na taj dan, kao i pregled značajnih računovodstvenih politika i napomene uz finansijske iskaze.

Odgovornost rukovodstva za finansijske iskaze

Rukovodstvo Društva je odgovorno za sastavljanje i istinito prikazivanje ovih finansijskih iskaza u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima, Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja i računovodstvenim propisima Crne Gore, kao i za one interne kontrole koje rukovodstvo odredi kao neophodne u pripremi finansijskih iskaza koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne prikaze, nastale usled kriminalne radnje ili greške.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o finansijskim iskazima na osnovu izvršene revizije. Reviziju smo izvršili u skladu sa Međunarodnim standardima revizije. Ovi standardi nalažu da se pridržavamo etičkih zahtjeva i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski iskazi ne sadrže materijalno značajne pogrešne prikaze.

Revizija uključuje sproveđenje postupaka radi pribavljanja revizijskih dokaza o iznosima i objelodanjivanjima u finansijskim iskazima. Odabrani postupci su zasnovani na revizorskom prosuđivanju, uključujući procjenu rizika postojanja materijalno značajnih pogrešnih prikaza u finansijskim iskazima, nastalih usled kriminalne radnje ili greške. Prilikom procjene rizika, revizor sagledava interne kontrole relevantne za sastavljanje i istinito prikazivanje finansijskih iskaza radi osmišljavanja revizijskih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o djelotvornosti internih kontrola pravnog lica. Revizija takođe uključuje ocjenu adekvatnosti primjenjenih računovodstvenih politika i opravdanosti

---

računovodstvenih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih iskaza.

Smatramo da su pribavljeni revizijski dokazi dovoljni i odgovarajući i da obezbeđuju osnovu za izražavanje našeg mišljenja s rezervom.

Osnova za mišljenje sa rezervom

1. Kao što je navedeno u Napomeni 2 uz finansijske iskaze, Društvo je za godinu koja se završava na dan 31.decembar 2018. godine, iskazalo nabavnu vrijednost nekretnine, postrojenja i opremu u iznosu od 53,926,683 EUR-a, akumuliranu amortizaciju u iznosu od 36,334,953EUR-a i sadašnju vrijednost u iznosu od 17,591,731 EUR-a (2017- 17,750,218 EUR-a). U prethodnim periodima, Društvo je priznalo fer vrijednost nekretnina postrojenja i opreme na način što je akumuliranu amortizaciju na dan revalorizacije, korigovalo tako da je knjigovodstvena vrijednost posle revalorizacije bila jednaka revalorizovanom iznosu sredstva. Navedeni način priznavanja sredstava nije u skladu sa zahtjevima Međunarodnog računovodstvenog stranarda 16-»Nekretnine, postrojenja i oprema«, kao ni sa usvojenim računovodstvenim politikama (Napomena C6) kojima je regulisano da kada se nekretnina, postrojenje i oprema procjenjuju, efekti revalorizacije knjiže se srazmjerno i na nabavnoj i na ispravci vrijednosti tako da je knjigovodstvena vrijednost posle revalorizacije jednaka revalorizovanom iznosu sredstva. Pored navedenog Društvo je utvrdilo rezidualnu vrijednost za sva osnovna sredstva, što odstupa od usvojene računovodstvene politike. Efekti navedenih odstupanja od računovodstvenih politika mogu imati značajan uticaj na finansijsko stanje i poslovni rezultat Društva za 2018. godinu.

Dodatno, Društvo je u 2018. godini izmjenilo računovodstvenu politiku i ukinulo granične vrijednosti od 500 EUR-a za kapitalizaciju ulaganja, tako da Društvo priznaje opremu (alat i inventar i kancelarijsku opremu) kao osnovno sredstvo u svim slučajevima kada je korisni vijek sredstva duži od jedne godine, bez obzira na nabavnu vrijednost. Društvo nije utvrdilo i objavilo efekte promjene nevedene računovodstvene politike, a kako je to regulisano Međunarodnim računovodstvenim strandardom 8 – »Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procena i greške«.

Usled gore navedenih pitanja, kao i prirode evidencije koje vodi Društvo, nismo bili u mogućnosti da utvrdimo u kom iznosu bi bila nepohodna usklađivanja u vezi sa nekretninama, postrojenjima i opremom i elementima koji su sadržani u iskazu o finansijskoj poziciji/bilansu stanja, iskazu ukupnom rezultatu/bilansu uspjeha i izvještaju o promjenama na kapitalu za godinu koja se završava na dan 31. decembar 2018. i u tom djelu ne možemo izraziti mišljenje.

2. Kao što je navedeno u Napomeni 4 uz finansijske iskaze, Društvo je za godinu koja se završava na dan 31.decembar 2018. godine, iskazalo zalihe u iznosu od 396,986 EUR-a (2017- 482,103 EUR-a) od kojih se na zalihe rezervnih djelova odnosi 366,141 EUR-a (2017- 456,884 EUR-a). Društvo nije na dan bilansa provjeravalo da li je neto ostvariva vrijednost zaliha niža od njihove nabavne vrijednosti, niti je vršilo obezvredjenje zaliha koje imaju usporeni obrt, što nije u skladu sa zahtjevima datim u paragrafu 28 do 33 MRS 2 –“Zalihe”, kao i bilansnim načelom opreznosti kojim se zahtjeva da se imovina vrednuje po nižoj a obaveza po višoj vrijednosti. Zbog prirode procjene i evidencije, nismo u mogućnosti da utvrđimo efekte odstupanja neprimjenjivanja MRS 2 na finansijske iskaze za 2018. godinu.
3. Kao što je navedeno u Napomeni 5 uz finansijske iskaze, Društvo je za godinu koja se završava na dan 31.decembar 2018. godine, iskazalo bruto vrijednost kratkoročnih potraživanja u iznosu od 1,733,169 EUR-a, ispravku vrijednosti u iznosu od 624,038 EUR-a i neto vrijednost kratkoročnih potraživanja u iznosu od 1,109,130 EUR-a (2017- 2,729,256 EUR-a). U okviru navedenih potraživanja iskazana su potraživanja koja nisu naplaćena u roku od godine dana u iznosu od 241,262 EUR-a. Dio navedenih potraživanja koja nisu naplaćena u roku od godine dana u iznosu od 134,614 EUR-a odnose se na pravna lica kojima se istovremeno i duguje.

Društvo nije uzelo u obzir zahtjeve svoje Računovodstvene politike, kao ni zahtjeve MRS 39- “Finansijski instrumenti: priznavanje i odmjeravanje” o potrebi prestanka priznavanja finansijskih sredstava kada ugovorenna prava na tokove gotovina od finansijskih sredstava prestanu da važe i nije utvrdilo gubitak zbog obezvrijedjenja istih, odnosno izvršilo ispravku vrijednosti potraživanja starijih od godinu dana.

4. Kao što je navedeno u Napomeni 8 uz finansijske iskaze, Društvo je za godinu koja se završava na dan 31.decembar 2018. godine, iskazalo kapital u iznosu od 14,444,898 EUR-a (2017-16,657,310 EUR-a), u okviru kojeg su iskazane revalorizacione rezerve u iznosu od 1,769,023 EUR-a (2017-1,886,804 EUR.a). Društvo nije izvršilo prenos revalorizacionih rezervi na neraspoređenu dobit u visini utvrđene razlike amortizacije zasnovane na revalorizovanoj knjigovodstvenoj vrijednosti sredstava i amortizacije zasnovane na prvobitnoj nabavnoj vrijednosti sredstava. Zbog navedenog, Društvo nije na dan bilansa, na računu revalorizacionih rezervi koje su sastavni dio kapitala, iskazalo iznos koji odgovara revalorizacionim rezervama sredstava po osnovu kojih je ovaj račun kapitala stvoren, a kako to zahtijeva MRS 16-,,Nekretnine, postrojenja i oprema“.

Zbog prirode evidencije revalorizacionih rezervi na datum bilansa, nismo se mogli uvjeriti u njihovu knjigovodstvenu vrijednost primjenjujući druge revizorske procedure.

Mišljenje sa rezervom

Po našem mišljenju, osim za efekte pitanja iznijetih u pasusu Osnova za mišljenje sa rezervom, finansijski iskazi prikazuju istinito i objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijski položaj Društva na dan 31. decembra 2018. godine, kao i rezultate njenog poslovanja i tokove gotovine za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima, Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja i računovodstvenim propisima Crne Gore.

Skretanje pažnje

Naše mišljenje ne sadrži rezervu po sledećem:

- (a) Kao što je navedeno u Napomeni 13 uz finansijske iskaze, Društvo je na osnovu Sporazuma o reprogramu duga sa "Željeznicom Srbije" AD, u 2016 izvršilo otpis obaveza za kamate prema "Željeznici Srbije" AD Beograd u iznosu od 565.770 EUR-a. Potpisnici Sporazuma su se tada saglasili da se ovaj Sporazum može staviti van snage u slučaju da nadležni organi Vlade Republike Srbije, u postupku davanja saglasnosti, donešu zaključak o odlaganju primjene Sporazuma ili o njegovim eventualnim korekcijama. Postupkom nezavisne provjere salda od strane "Željeznice Srbije" AD, Beograd dobijena je konfirmacija salda sa stanjem na 31.12.2018. godine u kojoj je navedeno da „Željeznicu Srbije AD, Beograd još uvijek čeka saglasnost Vlade Republike Srbije za otpis kamata u iznosu od 565.770,38 EUR-a i da ukoliko pomenuta saglasnost ne bude odobrena, vršiće se korekcije Sporazuma po tom osnovu“. Po procjeni rukovodstva, Društvo neće biti izloženo materijalno značajnim potencijalnim gubicima po ovom osnovu.

- (b) Kao što je navedeno u Napomeni 30 uz finansijske iskaze, Društvo je sa stanjem na dan 31.decembar 2018.godine, iskazalo gubitak u iznosu od 5,011,912 EUR.-a EUR.-a (2017 – 2,845,330 EUR-a) i sa stanjem na taj dan iskazalo tekuće obaveze u visini od 3,550,908 EUR-a (2017 -3,223,027 EUR-a) i tekuću imovinu u iznosu od 2,060,340 EUR-a (2017.- 3,531,885 EUR-a). Ove činjenice ukazuju na postojanje materijalno značajnih neizvjesnosti koje mogu da izazovu sumnju u pogledu mogućnosti Društva da nastavi poslovanje u skladu sa načelom stalnosti poslovanja. Međutim prema izjavi rukovodstva, Društvo je u planovima za sledeću godinu predvidjelo da će ostvariti bolje rezultate kroz povećanje obima i vrijednosti usluga prevoza različitih vrsta robe, prvenstveno onih vrsta robe koje su dominantno činile predmet prevoza tokom poslovne 2017. godine, kako bi se u budućem periodu obezbjedilo održivo tekuće poslovanje.

(c) Kao što je navedeno u Napomeni 31, Poreske prijave, zajedno sa drugim oblastima zakonskog regulisanja su predmet pregleda i kontrola od više ovlašćenih organa kojima je zakonom omogućeno propisivanje kazni i zateznih kamata. Tumačenje poreskih zakona od strane poreskih vlasti u odnosu na transakcije i aktivnosti Društva mogu se razlikovati od tumačenja rukovodstva. Kao rezultat iznijetog, transakcije mogu biti osporene od strane poreskih vlasti i Društvu može biti odredjen dodatni iznos poreza, kazni i kamata. U skladu sa Zakonom o Poreskoj administraciji Crne Gore (“Sl. list RCG”, br. 65/01, 80/04, 29/05, i “Sl. list CG” br. 73/10, 20/11, 28/12, 8/15 i 47/17), period zastarjelosti poreske obaveze je 5 godina, što znači da poreske vlasti imaju prava da odrede plaćanje neizmirenih poreskih obaveza u roku od 5 godina od trenutka kada je obaveza nastala.

Ostala pitanja

Finansijski iskazi za godinu koja se završava na dan 31. decembra 2017. godine bili su predmet revizije od strane drugog revizora, „VM KOD“ d.o.o. Podgorica, koji je u svom Izvještaju od 16. marta 2018. godine izrazio mišljenje sa rezervom.

Izvještaj o usklađenosti sa drugim zakonskim i regulatornim zahtjevima

Rukovodstvo Društva je odgovorno za sastavljanje i prezentiranje godišnjeg izvještaja menadžmenta u skladu sa zahtjevima iz Zakona o računovodstvu (Sl.list Crne Gore br.52/16).

Naše mišljenje o finansijskim iskazima se ne odnosi na godišnji izvještaj menadžmenta i mi ne izražavamo bilo koji oblik zaključka kojim se pruža uvjeravanje o godišnjem izvještaju menadžmenta.

U vezi sa revizijom finansijskih iskaza, naša odgovornost je da pročitamo godišnji izvještaj menadžmenta i pritom razmotrimo da li postoji materijalna nedoslednost između godišnjeg izvještaja menadžmenta i finansijskih iskaza, ili da li izgleda da naša saznanja stečena tokom revizije, ili na drugi način, predstavljaju materijalno pogrešna iskazivanja.

U skladu sa zahtjevima Zakona o računovodstvu razmotrili smo da li je godišnji izvještaj menadžmenta sastavljen u skladu sa članom 11, 13 i 14. ovog Zakona.

Prema našem mišljenju, koje je zasnovano na procedurama koje smo sproveli tokom revizije:

- informacije prezentirane u godišnjem izvještaju menadžmenta Društva za 2018. godinu, usklađene su sa finansijskim iskazima Društva za 2018 godinu.
- godišnji izvještaj menadžmenta Društva za 2017. godinu, sastavljen je u skladu sa članom 11, 13 i 14. Zakona o računovodstvu.

Dodatno, na osnovu poznavanja i razumjevanja poslovanja Društva i njegovog poslovnog okruženja stečenog tokom obavljanja revizije, od nas se zahtjeva da izvestimo da li su identifikovani materijalno značajno pogrešni prikazi u Godišnjem izvještaju menadžmenta Društva za 2018. godinu. U vezi sa tim, osim za efekte pitanja iznijetih u odeljku Osnova za mišljenje sa rezervom, nismo uočili da postoje značajni pogrešni prikazi u Godišnjem izvještaju menadžmenta Društva za 2018. godinu.

Tivat, 04. mart 2019. godine

Ovlašćeni revizor,

Ljerka Momčilović

ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI
/BILANS STANJA/
na dan 31.12.2018. godine

P O Z I C I J A	Broj napomene uz fin. Iskaze	Iznos		EUR-a		
		Tekuća godina	Prethodna godina			
A K T I V A						
A. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL						
B. STALNA IMOVINA (I do IV)		17,729,590	17,938,752			
I. GOODWILL						
II. NEMATERIJALNA ULAGANJA	1	1,300	1,300			
III. NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA (1+2+3)		17,591,731	17,750,218			
1. Nekretnine, postrojenja i oprema	2	17,591,731	17,750,218			
2. Investicione nekretnine						
3. Biološka sredstva						
IV. DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (1+2+3)		136,559	187,234			
1. Učešće u kapitalu						
2. Učešće u kapitalu koja se vrednuju metodom učešća						
3. Ostali dugoročni plasmani	3	136,559	187,234			
C. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA						
D. STALNA SREDSTVA NAMJENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO						
E. OBRTNA SREDSTVA (I do II)		2,060,340	3,531,885			
I. ZALIHE	4	396,986	482,103			
II. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA, PLASMANI I GOTOVINA (1 do 5)		1,663,354	3,049,782			
1. Potraživanja	5	1,109,130	2,729,256			
2. Potraživanja za više plaćen porez na dobit						
3. Kratkoročni finansijski plasmani						
4. Gotovinski ekvivalenti i gotovina	6	419,749	265,464			
5. Porez na dodatu vrednost i aktivna vremenska razgraničenja	7	134,475	55,062			
F. UKUPNA AKTIVA (A+B+C+D+E)		19,789,930	21,470,637			

ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI/BILANS STANJA/ (nastavak)

EUR-a

P O Z I C I J A	Broj napomene uz fin. iskaze	Iznos	
		Tekuća godina	Prethodna godina
P A S I V A			
A. KAPITAL (I+II+III+IV+V-VI+VII-VIII)	8	14,444,898	16,957,310
I. OSNOVNI I OSTALI KAPITAL	8	17,463,668	17,463,668
II. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL			
III. REZERVE	8	106,338	106,338
IV. POZITIVNE REVALORIZACIONE REZERVE I NEREALIZOVANI DOBICI PO OSNOVU FINANSIJSKIH SREDSTAVA RASPOLOŽIVIH ZA PRODAJU	8	1,769,023	1,886,804
V. NEGATIVNE REVALORIZACIONE REZERVE I NEREALIZOVANI GUBICI PO OSNOVU FINANSIJSKIH SREDSTAVA RASPOLOŽIVIH ZA PRODAJU			
VI. NERASPOREĐENA DOBIT	8	117,781	345,630
VII. GUBITAK	8	(5,011,912)	(2,845,130)
VIII. OTKUPLJENE SOPSTVENE AKCIJE I OTKUPLJENI SOPSTVENI UDJELI			
B. DUGOROČNA REZERVISANJA I DUGOROČNE OBAVEZE (I do II)		707,462	204,659
I. DUGOROČNA REZERVISANJA	9	174,023	204,659
II. DUGOROČNE OBAVEZE (1+2)	10	533,439	0
1. Dugoročni krediti	10	533,439	
2. Ostale dugoročne obaveze			
C. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE	11	1,086,662	1,085,641
D. KRATKOROČNA REZERVISANJA I KRATKOROČNE OBAVEZE (I+II)		3,550,908	3,223,027
I. KRATKOROČNE OBAVEZE (1 do 6)		3,298,088	2,761,291
1. Kratkoročne finansijske obaveze	12	466,561	
2. Obaveze po osnovu sredstava namenjenih prodaji i sredstava poslovanja koje je obustavljen			
3. Obaveze iz poslovanja	13	2,223,009	2,632,731
4. Ostale kratkoročne obaveze i PVR	14	606,913	128,540
5. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost i ostalih javnih prihoda	15	1,605	20
6. Obaveze po osnovu poreza na dobit	16		
II KRATKOROČNA REZERVISANJA	17	252,820	461,736
E. UKUPNA PASIVA (A+B+C+D)		19,789,930	21,470,637

Odgovorno lice za sastavljanje fin. iskaza:

Vesna Bošković
Vesna Bošković

Direktor:

Muradif Grbović
M. Grbović

**ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU
/BILANS USPJEHA/
u periodu od 01.01. do 31.12.2018. godine**

P O Z I C I J A	Broj napomene uz fin.iskaze	Iznos	
		Tekuća godina	Prethodna godina
I. POSLOVNI PRIHODI (1 do 5)	18	5,660,773	8,864,152
1. Prihodi od prodaje	18	5,660,022	8,835,739
2. Prihodi od aktiviranja učinaka i robe			
3. Povećanje vrednosti zaliha učinaka			
4. Smanjenje vrednosti zaliha učinaka			
5. Ostali poslovni prihodi	18	751	28,413
II. POSLOVNI RASHODI (1 do 5)	19	7,608,042	8,370,863
1. Nabavna vrednost prodate robe			
2. Troškovi materijala	19	1,243,015	1,363,133
3. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	19	3,502,073	3,659,466
4. Troškovi amortizacije i rezervisanja	19	890,421	1,140,820
5. Ostali poslovni rashodi	19	1,972,533	2,207,444
A. POSLOVNI REZULTAT (I - II)	19	(1,947,269)	493,289
I. FINANSIJSKI PRIHODI	20	1,556	2,939
II. FINANSIJSKI RASHODI	21	91,223	16,480
B. FINANSIJSKI REZULTAT (I-II)		(89,667)	(13,541)
I. OSTALI PRIHODI	22	78,631	23,837
II. OSTALI RASHODI	23	553,085	253,285
C. REZULTAT IZ OSTALIH AKTIVNOSTI (I-II)		(474,454)	(229,448)
D. REZULTAT IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRIJE OPOREZIVANJA (A+B+C)	24	(2,511,390)	250,300
E. NETO REZULTAT POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO		0	
F. REZULTAT PRIJE OPOREZIVANJA (D+E)	24	(2,511,390)	250,300

ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU /BILANS USPJEHA/ (nastavak)

EUR-a

POZICIJA	Broj napomene uz fin. iskaze	Iznos	
		Tkuća godina	Prethodna godina
G. DRUGE STAVKE REZULTATA / POVEZANE SA KAPITALOM/ (1 do 5)			
1. Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju		0	
2. Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu nekretnina, postrojenja, opreme i nematerijalnih ulaganja			
3. Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu učešća u kapitalu pridruženih društava			
4. Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu aktuarskih dobitaka (ili gubitaka) u vezi definisanim planovima penzionih naknada			
5. Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu hedžinga tokova gotovine			
H. PORESKI RASHOD PERIODA (1+2)		24	1,021
1. Tekući porez na dobit			
2. Odloženi poreski rashodi ili prihodi perioda	24	1,021	24,075
I. NETO REZULTAT (F+G-H)		24	(2,512,411)
1. Osnovna zarada po akciji			(0.7522)
2. Umanjenja (razvodnjena) zarada po akciji			0.0677

Odgovorno lice za sastavljanje fin. iskaza:

Vesna Bošković
Vesna Bošković

Direktor:

Muradif Grbović
M. Grbović

ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE
u periodu od 01.01. do 31.12.2018. godine

P O Z I C I J A	Iznos	
	Tekuća godina	Prethodna godina
A. TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI		
I. Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 3)	5,002,594	6,888,621
1. Prodaja i primljeni avansi	5,002,594	6,888,621
2. Primljene kamate iz poslovnih aktivnosti		
3. Ostali prilivi iz redovnog poslovanja		
II. Odlici gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 5)	5,106,596	6,909,713
1. Isplate dobavljačima i dati avansi	2,884,018	2,983,598
2. Zarade, naknade zarada i ostali lični rashodi	2,221,522	3,924,254
3. Plaćene kamate	1,056	1,861
4. Porez na dobit		
5. Plaćanja po osnovu ostalih javnih prihoda		
III. Neto tok gotovine iz poslovnih aktivnosti (I - II)	(104,002)	(21,092)
B. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA		
I. Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 5)	1,555	2,939
1. Prodaja akcija i udjela (neto prilivi)		
2. Prodaja nemat. ulaganja, nekret., postrojenja, opreme i bio. sredstava		
3. Ostali finansijski plasmani (neto prilivi)		
4. Primljene kamate iz aktivnosti investiranja	1,555	2,939
5. Primljene dividende		
II. Odlici gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 3)	743,268	603,547
1. Kupovina akcija i udjela (neto odlivi)		
2. Kupovina nemat. ulag. nekret., postr., opreme i bio. sred.	643,268	603,547
3. Ostali finansijski plasmani (neto odlivi)	100,000	
III. Neto tok gotovine iz aktivnosti investiranja (I-II)	(741,713)	(600,608)

ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE (nastavak)

P O Z I C I J A	EUR-a		
	Iznos	Tkuća godina	Prethodna godina
C. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA			
I. Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 3)	1,000,000		
1. Uvećanje osnovnog kapitala			
2. Dugoročni i kratkoročni krediti (neto prilivi)	1,000,000		
3. Ostale dugoročne i kratkoročne obaveze			
II. Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 4)			
1. Otkup sopstvenih akcija i udjela			
2. Dugoročni i kratkoročni krediti i ostale obaveze (neto odlivi)			
3. Finansijski lizing			
4. Isplaćene dividende			
III. Neto tok gotovine iz aktivnosti finansiranja (I - II)	1,000,000		
D. NETO TOK GOTOVINE (AIII + BIII + CIII)	154,285	(621,700)	
E. GOTOVINA NA POČETKU IZVJEŠTAJNOG PERIODA	265,464	887,164	
F. POZITIVNE KURSNE RAZ. PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE			
G. NEGATIVNE KURSNE RAZ. PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE			
H. GOTOVINA NA KRAJU IZVJEŠTAJNOG PERIODA (D+E+F+G)	419,749	265,464	

Odgovorno lice za sastavljanje fin. iskaza:

Direktor:

Vesna Bošković

Muradif Grbović

ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU
u periodu od 01.01. do 31.12.2018. godine

OPIS	Osnovni kapital	Ostali kapital	Neuplaćeni upisani kapital	Emisiona premija	Rezerve	Revalorizacione rezerve	Neraspoređena dobit	Gubitak	Otkupljene sopstvene akcije i udeli	EUR-a
1 Stanje na dan: 01.01.2017. godine	17,463,668				106,338	2,006,208	142,932	2,988,062		16,731,084
2 Efekti retroaktivne ispravke materijalno značajnih grešaka i promena računovodstvenih politika u prethodnoj godini					106,338	2,006,208	142,932	2,988,062		16,731,084
3 Korigovano početno stanje na dan 01.01.2017. godine	17,463,668				(119,404)	202,698	(142,932)			226,226
4 Neto promjene u godini					106,338	1,886,804	345,630	2,845,130		16,957,310
5 Stanje na dan: 31.12.2017. godine	17,463,668									0
6 Efekti retroaktivne ispravke materijalno značajnih grešaka i promena računovodstvenih politika u prethodnoj godini					106,338	1,886,804	345,630	2,845,130		16,957,310
7 Korigovano početno stanje na dan 01.01.2017. godine	17,463,668				(117,781)	(227,849)	2,166,782			(2,512,412)
8 Neto promjene u godini					106,338	1,769,023	117,781	5,011,912		14,444,898
9 Stanje na dan: 31.12.2018. godine	17,463,668	0	0	0						

Direktor:

Muradif Grbović

Odgovorno lice za sastavljanje fin. iskaza:

Vesna Bošković

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

A. OPŠTI PODACI O DRUŠTVU

Svoju djelatnost ovo Društvo obavlja pod nazivom AD MONTECARGO Podgorica.

Društvo je osnovano 08.06.2009 godine pod nazivom Akcionarsko društvo "Montecargo", Podgorica (u daljem tekstu Društvo), na osnovu Odluke o restrukturiranju putem odvajanja od Akcionarskog društva Željezničkog prevoza Crne Gore Podgorica, uz osnivanje ovog novog društva.

U skladu sa odredbama Zakona o privrednim društvima Društvo je izvršilo registraciju u Centralnom registru Privrednog suda u Podgorici 19.06.2009. godine pod registrovanim brojem 4 - 0385650/001. Poslednja promjena podataka u Centralnom registru Privrednog suda u Podgorici izvršena je 12. aprila 2018. godine, registracijom promjene podataka, pod registrovanim brojem 4 - 0385650/020.

Društvo obavlja privrednu djelatnost sa sledećim registrovanim oznakama:

Pun naziv firme: AKCIJONARSKO DRUŠTVO "MONTECARGO". Podgorica;

Vrsta pravnog lica: Akcionarsko društvo;

Mjesto: Podgorica;

Adresa: Trg Golotočkih žrtava br.13;

Šifra osnovne djelatnosti: 4920;

Naziv osnovne djelatnosti: Željeznički prevoz tereta;

Matični broj: 02758628;

Poreski identifikacioni broj: 02758628;

PDV registrovani broj: 30/31-08863-0

Oznaka i broj rješenja u Centralnom registru privrednih subjekata: 40385650

Prosječan broj zaposlenih u 2018. godini je 262, a u 2017. prosječan broj zaposlenih bio je 259.

Društvo je u većinskom vlasništvu Države, jedini je teretni operater na prugama Crne Gore i bavi se prevozom tereta u domaćem i međunarodnom željezničkom prometu kao svojom osnovnom djelatnošću.

Na dan objavljivanja ovih finansijskih izkaza, tj. na dan 25.02.2019. godine, Odbor direktora Društva čine članovi čija su imena prikazana u pregledu koji slijedi:

Ime i prezime	Pozicija
G-din Slavenko Jovanović	Predsjednik
G-din Dževat Musić	Član
G-din Ammar Borančić	Član
G-din Veselin Kovač	Član
G-din Isljam Zejnilović	Član
i	
G-din Muradif Grbović	Izvršni direktor
G-dja Radoslava Milutinović	Sekretar

Revizorski odbor Društva čine članovi čija su imena prikazana u pregledu koji slijedi:

Ime i prezime	Pozicija
G-dja Stanislava Martinović	Predsjednik
G-din Adis Kučević	Član
G-dja Lidija Mitrović	Član

Interni revizor Društva je:

G-din Dragan Kljajević

Odgovorna lica za sastavljanje finansijskih iskaza su:

1. Muradif Grbović, direktor
2. Vesna Bošković, direktor sektora za ekonomski poslovi.

Finansijsko računovodstvo odvija se preko softvera za obradu podataka i obuhvata sve bitne elemente za analitičko i sintetičko sagledavanje poslovnih promjena. Glavna knjiga finansijskog računovodstva vodi se u Društvu i odgovara načelima urednog knjigovodstva.

U skladu sa članom 5. Zakona o računovodstvu ("Službeni list CG", br.52/16), Društvo je razvrstano u veliko pravno lice i prema članu 29. Zakona o reviziji ("Službeni list CG", br.01/17), kao subjekt od javnog interesa i veliko pravno lice obveznik je revizije finansijskih iskaza.

B. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA

Osnove za sastavljanje finansijskih iskaza

Finansijski iskazi Društva su sastavljeni u skladu sa Zakonom o računovodstvu ("Službeni list CG", br. 52/16) i drugim računovodstvenim propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori.

Na osnovu Zakona o računovodstvu, pravna lica u Crnoj Gori sastavljaju finansijske iskaze po MRS - Međunarodnim računovodstvenim standardima, odnosno po MSFI- Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja, koje je objavio IASB - Odbor za međunarodne računovodstvene standarde i utvrdio i objavio organ državne uprave nadležan za poslove finansija, odnosno pravno lice kojem je povjereno vršenje tih poslova, koje je od odgovarajućeg organa IFAC- Međunarodna federacija računovođa, dobilo pravo na prevod i objavljivanje.

Nadležno pravno lice kome su povjereni poslovi računovodstva i revizije u navedenom smislu je Institut sertifikovanih računovođa Crne Gore. Do datuma sastavljanja finansijskih iskaza za 2018. godinu izvršen je prevod zvaničnih tekstova MRS/MSFI objavljenih do 01. januara 2009. godine, i MSFI- 10, 11,12 i 13, objavljenih do 01.01.2013. godine. Međutim, do datuma sastavljanja finansijskih iskaza za 2018. godinu nisu prevedene niti objavljene sve važeće promjene u standardima i tumačenja standarda.

Shodno tome, prilikom sastavljanja finansijskih iskaza Društvo nije u potpunosti primjenoilo MRS, MSFI i tumačenja koja su na snazi za godinu koja se završava 31. decembra 2018. godine. Imajući u vidu materijalno značajne efekte koje odstupanja računovodstvenih propisa Crne Gore od MSFI i MRS mogu da imaju na realnost i objektivnost finansijskih iskaza Društva, priloženi finansijski iskazi se ne mogu u potpunosti smatrati finansijskim iskazima sastavljenim u saglasnosti sa MSFI i MRS.

Prezentacija finansijskih iskaza

Finansijski iskazi su prikazani u formatu propisanim Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica (Sl.list CG br. 05/11);

Finansijski iskazi su iskazani u evrima (EUR), osim ukoliko nije drugačije navedeno. Evro predstavlja zvaničnu izvještajnu valutu u Crnoj Gori i to je istovremeno i funkcionalna valuta.

Uporedni podaci prikazani su u EUR-ima na dan 31. decembar 2017. godine.

Računovodstveni metod

Finansijski iskazi su sastavljeni po metodu prvobitne nabavne vrijednosti (istorijskog troška), osim ukoliko MSFI ne zahtevaju drugačiji osnov vrednovanja na način opisan u računovodstvenim politikama

.

C. NAJZNAČAJNIJE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE DRUŠTVA

C1 Pravila prjocenjivanja – osnovne pretpostavke

Finansijski iskazi su sastavljeni na načelu nastanka poslovnog događaja (načelo uzročnosti) i načelu stalnosti poslovanja.

Prema načelu nastanka poslovnog događaja učinci poslovnih promjena i drugih događaja se priznaju u momentu nastanka (a ne kada se gotovina ili njen ekvivalent primi ili isplati). Finansijski iskazi sastavljeni na načelu nastanka poslovnog događaja (osim Iskaza o tokovima gotovine) pružaju informacije ne samo o poslovnim promjenama iz prethodnog perioda, koje uključuju isplatu i prijem gotovine, već takođe i o obavezama za isplatu gotovine u budućem periodu i o resursima koji predstavljaju gotovinu koja će biti primljena u budućem periodu.

Finansijski iskazi su sastavljeni pod pretpostavkom da će Društvo da posluje u neograničenom vremenskom periodu i da će da nastavi sa poslovanjem i u doglednoj budućnosti.

C2 Priznavanje elemenata finansijskih izveštaja

Sredstvo se priznaje u bilansu stanja kada je vjerovatno da će buduće ekonomske koristi pricicati u Društvo i kada sredstvo ima nabavnu vrijednost ili cijenu koštanja ili vrijednost koja može da se pouzdano izmjeri.

Obaveza se priznaje u bilansu stanja kada je vjerovatno da će odliv resursa koji sadrži ekonomske koristi proisteći iz podmirenja sadašnjih obaveza i kada se iznos obaveze koja će se podmiriti može pouzdano da izmjeri.

Prihod se priznaje u bilansu uspjeha kada je povećanje ekonomskih koristi povezano sa povećanjem sredstva ili smanjenjem obaveza koje mogu pouzdano da se izmjere, odnosno da priznavanje prihoda nastaje istovremeno sa priznavanjem povećanja sredstava ili smanjenja obaveza.

Rashodi se priznaju u bilansu uspjeha kada smanjenje ekonomskih koristi koje je povezano sa smanjenjem sredstava ili povećanjem obaveza može pouzdano da se izmjeri, odnosno da priznavanje rashoda nastaje istovremeno sa priznavanjem porasta obaveza i smanjenjem sredstava.

Kapital se iskazuje u skladu sa finansijskim konceptom kapitala kao uloženi novac ili uložena kupovna moć i predstavlja neto imovinu Društva. Iz finansijskog koncepta kapitala proističe koncept očuvanja kapitala. Očuvanje kapitala mjeri se nominalnim monetarnim jedinicama – EUR. Po ovom konceptu dobitak je zarađen samo ako finansijski (ili novčani) iznos neto imovine na kraju perioda premašuje finansijski (ili novčani) iznos neto imovine na početku perioda, nakon uključivanja bilo kakvih raspodjela vlasnicima ili doprinosa vlasnika u toku godine.

C3 Preračunavanje stranih sredstava plaćanja i računovodstveni tretman kursnih razlika

Poslovne promjene nastale u stranoj valuti su preračunate u EUR po referentnom deviznom kursu koji objavljuje Centralna banka Crne Gore, a koji je važio na dan poslovne promjene.

Sredstva i obaveze iskazane u stranoj valuti na dan bilansa stanja, preračunati su u EUR po referentnom deviznom kursu koji objavljuje Centralna banka Crne Gore za taj dan.

Neto pozitivne ili negativne kursne razlike, nastale prilikom poslovnih transakcija u stranoj valuti i prilikom preračuna pozicija bilansa stanja iskazanih u stranoj valuti, evidentirane su u korist ili na teret bilansa uspjeha.

Srednji kurs važnijih stranih valuta, na dan bilansa, izražen u EUR je bio sledeći:

	Važi za	31.12.2018.	31.12.2017.
AMERICKI DOLAR	1 USD	0.8731	0.8338
SVAJCARSKI FRANAK	1 CHF	0.8907	0.8546
FUNTA STERLINGA	1 GBP	1.0784	1.1271

C4. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL procenjuje se u visini ugovorenog nenaplaćenog iznosa. Ako je upisani kapital u stranoj valuti na dan bilansa vrednuje se po srednjem kursu.

C5. NEMATERIJALNA ULAGANJA se priznaju samo kada je vjerovatno da će od tog ulaganja pricinjati ekonomske koristi i kada je nabavna vrijednost ulaganja pouzdano mjerljiva, a obuhvataju se: ulaganja u razvoj, koncesije, patenti, licence, nematerijalni troškovi, ulaganja u ostalu nematerijalnu imovinu (u okviru kojih su troškovi zakupa, pravo korišćenja državnog zemljišta), kao i kupovinom stečeni goodwill.

Nematerijalna ulaganja, vrednuju se u skladu sa MRS 38 – Nematerijalna ulaganja. Početno priznavanje nematerijalnih ulaganja vrši se po nabavnoj vrijednosti (paragraf 74 MRS 38).

Amortizacija nematerijalnih ulaganja obračunava se proporcionalnom metodom u roku od 4 do 20 godina, osim ulaganja čije je vrijeme utvrđeno ugovorom, kada se otpisivanje vrši u rokovima koji proističu iz ugovora. Obračun amortizacije počinje od narednog mjeseca u odnosu na mjesec kojem je nematerijalno ulaganje raspoloživo za upotrebu. Metod amortizacije i korisni vijek se procjenjuju na kraju svakog izvještajnog perioda i kada je to potrebno vrši se njihova korekcija.

C6. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

Ova imovina obuhvata zemljište, građevinske objekte, postrojenja i opremu, i nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi, avanse date za njihovu nabavku i ulaganje na tuđim nekretninama i postrojenjima. Početno priznavanje vrši se po nabavnoj vrijednosti.

Ukoliko knjigovodstvena vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme odstupa od tržišne vrijednosti, u skladu sa paragrafom 31 MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema, procjena se

vrši po poštenoj vrijednosti. Kada se nekretnina, postrojenje i oprema procenjuju efekti revalorizacije knjiže se srazmjerno i na nabavnoj i na ispravci vrijednosti tako da je knjigovodstvena vrijednost posle revalorizacije jednaka revalorizovanom iznosu sredstva. Pozitivni efekti procjene evidentiraju se u korist revalorizacione rezerve. Negativni efekti procjene smanjuju revalorizacionu rezervu a ako revalorizaciona rezerva ne postoji, negativni efekti procjene terete rashode obezvređenja.

Građevinski objekti, postrojenja i oprema amortizuju se u toku korisnog vijeka.

Amortizacija nekretnina postrojenja i opreme se obračunava na nabavnu odnosno procjenjenu, poštenu vrijednost na početku godine kao i na nekretnine, postrojenja i opremu stavljenu u upotrebu u toku godine, primjenom proporcionalnog metoda u toku procjenjenog korisnog vijeka upotrebe sredstava.

Društvo primenjuje sledeći korisni vijek trajanja sredstava stope amortizacije:

Broj Klase/ Grupe	Naziv Klase/Grupe	Ukupan vijek	Stopa amortizacije u %
1	Zemljište	-	0,0
2	Gradjevinski objekti		
2.1.	Poslovne i pogonske zgrade i drugi objekti od tvrdog materijala	100	1,00
2.2.	Stanovi	100	1,00
2.3.	Montažni objekti, vodovod i podzemni rezervoari	40	2,50
2.4.	Sporedni gradjevinski objekti /konteneri, ograde, nadzemni rezervoari i sl./	25	4,00
3	Šinska i drumska vozila		
3.1.	Lokomotive	50	2.00
3.2.	Teretni vagoni	50	2.00
3.3.	Putnički vagoni i prtljažna kola	40	2.50
3.4.	Šinska mehanizacija	40	2.50
3.5.	Drumska vozila	10	10.00
4	Mašine i oprema		
4.1.	Mašine i druga proizvodna oprema	25	4,00
4.2	Informatička oprema	5	20,00
5	Alati, inventar i nameštaj		
6.1.	Alati i inventar	10	10,00
6.2.	Kancelarijski nameštaj	20	5,00
7	Muzejska i umetnička sredstva	-	0,00

Osnovicu za obračun amortizacije nekretnina, postrojenja i opreme čini nabavna vrijednost ili cijena koštanja, odnosno poštena vrijednost umanjena za preostalu vrijednost. Preostala vrijednost se procjenjuje prema vrijednostima na dan nabavke.

Preostala vrijednost se utvrđuje i umanjuje osnovicu za obračun amortizacije u slučaju kada postoji jasna politika Društva da se sredstvo otudi prije isteka roka trajanja ili kada je vrijednost sredstva na kraju perioda korišćenja sredstva (vrijednost otpada) značajna.

Sredstva se isknižavaju iz evidencije u momentu otuđenja ili ukoliko se ne očekuju buduće ekonomske koristi od upotrebe tog sredstva. Dobici ili gubici po osnovu prodaje ili otpisa sredstava (kao razlika između neto prodajne vrijednosti i knjigovodstvene vrijednosti) priznaju se u bilansu uspjeha odgovarajućeg perioda.

C7. INVESTICIONE NEKRETNINE

Ova imovina obuhvata zemljište i građevinske objekte. Početno priznavanje se vrši po nabavnoj cijeni. U toku korisnog vijeka investicione nekretnine se ili procjenjuju po poštenoj vrijednosti ili se vrši amortizacija građevinskih objekata (paragraf .38 i 53 MRS 40 - Ulaganja u nekretnine).

Ako se investicione nekretnine amortizuju pozitivni efekti procjene evidentiraju se u korist revalorizacione rezerve, a negativni efekti na teret revalorizacione rezerve, a ako te revalorizacione rezerve nema, negativni efekti procjene terete rashode obezvređenja.

Ukoliko se investicione nekretnine ne amortizuju, pozitivni efekti procjene su prihod od usklađivanja vrijednosti a negativni efekti procjene su rashod po osnovu obezvredenja tekućeg perioda.

C8. DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI

C8.1. Učešće u kapitalu

Učešće u kapitalu pravnih lica čiji se bilansi uključuju u konsolidovani bilans vrednuje se po knjigovodstvenoj vrijednosti (paragraf 2 MRS 39 – Finansijski instrumenti: odmjeravanje i priznavanje). Međutim ako je zavisno pravno lice sa sjedištem u drugoj državi, bilans tog pravnog lica je u valuti te države. Za potrebe konsolidovanja taj bilans biće preračunat u EUR-e i to: pozicije bilansa stanja po srednjem kursu na dan bilansa a pozicije bilansa uspjeha po srednjem kursu na sredini perioda koji obuhvata bilans uspjeha. Dakle i udio u kapitalu matičnog društva kod zavisnog društva iz druge države biće iskazan po srednjem kursu na dan bilansa. Da se kod konsolidovanog bilansa ne bi javila razlika između iznosa učešća u kapitalu i iznosa udjela u kapitalu, učešće u kapitalu zavisnog društva u drugoj državi treba vrednovati po srednjem kursu valute te države na dan bilansa.

Učešće u kapitalu pravnih lica čiji se bilansi ne uključuju u konsolidovani bilans vrednuju se na sledeći način:

- ako su dati u EUR-ima a nisu uključeni u kotaciju na berzi vrednuju se po knjigovodstvenoj vrijednosti.
- ako su izraženi u akcijama koje se kotiraju na berzi po berzanskoj cijeni akcije na dan bilansa. Pozitivni efekat se evidentira u korist revalorizacione rezerve a negativni na teret ranije ostvarene revalorizacione rezerve a ako te rezerve nema na teret rashoda obezvređenja,
- ako su izraženi u stranoj valuti preračunavaju se na srednji kurs na dan bilansa. Pozitivne kursne razlike se evidentiraju u korist finansijskih prihoda a negativne kursne razlike na teret finansijskih rashoda.

C8.2. Dugoročne hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća vrednuju se na sledeći način:

- ako su izražene u EUR-ima a nisu uključene u listu kotacije na berzi vrednuju se po knjigovodstvenoj vrijednosti,
- ako su uključene u listu kotacije na berzi vrednuju se po prodajnoj berzanskoj cijeni na dan bilansa. Pozitivni efekti evidentiraju se u korist revalorizacione rezerve a negativni na teret ranije ostvarene revalorizacione rezerve a ako te rezerve nema na teret rashoda obezvređenja,
- ako su izražene u stranoj valuti a nisu uključene na listu kotacije berze, vrednuju se po srednjem kursu na dan bilansa. Pozitivne kursne razlike evidentiraju se u okviru finansijskih prihoda a negativne na teret finansijskih rashoda.

C8.3. Dugoročni krediti i ostali dugoročni plasmani vrednuju se na sledeći način:

- ako su dati u EUR-ima vrednuju se po knjigovodstvenoj vrijednosti,
- ako su dati u stranoj valutu vrednuju se po srednjem kursu na dan bilansa. Pozitivne kursne razlike evidentiraju se u korist finansijskih prihoda a negativne na teret finansijskih rashoda. Ukoliko su dati krediti sa valutnom klauzulom vrednuju se po kursu na dan bilansa valute utvrđene valutnom klauzulom. Pozitivni efekti evidentiraju se u korist finansijskih prihoda a negativni na teret finansijskih rashoda.

C9. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA kvantificiraju se u skladu sa Zakonom o porezu na dobit i MRS 12 – Porez na dobit a evidentiraju u korist odloženih poreskih prihoda.

C10. STALNA SREDSTVA NAMJENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO

Stalna sredstva namijenjena prodaji su nekretnine, postrojenja i oprema koja se drže radi prodaje, a vrednuju se po nižem od sledeća dva iznosa: po knjigovodstvenoj vrijednosti ili fer, poštenoj, vrijednosti umanjenoj za troškove prodaje.

Sredstva poslovanja koje se obustavlja su nematerijalna sredstva, nekretnine, postrojenja i oprema djela društva čije se poslovanje obustavlja. Ova sredstva se vrednuju po sadašnjoj (neotpisanoj) vrijednosti.

Ako početna vrijednost ovih sredstava ne odgovara tržišnoj cijeni umanjenoj za troškove prodaje vrši se procjenjivanje po poštenoj vrijednosti. Pozitivni efekti su prihodi od usklađivanja vrijednosti a negativni efekti procjene su rashodi po osnovu obezvređenja. (paragraf 18,19 i 23 MSFI 5 - Stalna sredstva namijenjena prodaji i prestanak poslovanja)

C11. ZALIHE

Zalihe materijala, rezervnih djelova i inventara sa jednokratnim otpisom i robe procenjuju se po nabavnoj vrijednosti, koja obuhvata fakturnu vrijednost dobavljača i zavisne troškove nabavke.

Obračun izlaza zaliha materijala i rezervnih djelova, sitnog inventara i robe vrši se po prosečnoj nabavnoj cijeni.

Ako je vladajuća nabavna cijena zaliha materijala, rezervnih djelova, sitnog inventara i robe niža od knjigovodstvene nabavne cijene, zalihe se vrednuju po neto prodajnoj cijeni a razlika se evidentira na teret rashoda po osnovu obezvredjenja.

Zalihe materijala, rezervnih djelova, sitnog inventara i robe koje nemaju upotrebnu vrijednost otpisuju se na teret rashoda po osnovu obezvredjenja. Zalihe učinaka koje nemaju upotrebnu vrijednost otpisuju se na teret rashoda perioda.

C12. POTRAŽIVANJA - obuhvataju potraživanja od prodaje (kupci matična i zavisna pravna lica, kupci ostala povezana pravna lica, kupci u zemlji i kupci u inostranstvu), potraživanja iz specifičnih poslova i druga potraživanja (potraživanja za kamatu i dividendu, potraživanja od zaposlenih, potraživanja od državnih organa i organizacija, potraživanja po osnovu preplaćenih poreza i doprinosa izuzimajući porez na dobit).

Ukoliko postoji vjerovatnoća da Društvo neće biti u stanju da naplati sve dospjele iznose prema ugovorenim uslovima, vrši se ispravka potraživanja. Za potraživanja od kupaca vrši se ispravka vrijednosti ako nisu naplaćena u roku od 180 dana od dospjeća.

Potraživanja u stranoj valuti vrednuju se po srednjem kursu na dan bilansa. Pozitivne kursne razlike evidentiraju se u korist finansijskih prihoda a negativne na teret finansijskih rashoda. Definitivno nenaplativa potraživanja direktno se otpisuju na teret ostalih rashoda.

C13. POTRAŽIVANJA ZA VIŠE PLAĆEN POREZ NA DOBIT obuhvataju preplaćeni porez na dobit.

C14. KRATKOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI obuhvataju kratkoročne kredite (kratkoročni krediti matičnim i povezanim pravnim licima, kratkoročne kredite ostalim povezanim pravnim licima, kratkoročne kredite u zemlji, kratkoročne kredite u inostranstvu i dio dugoročnih kredita koji dospeva za naplatu naredne godine), hartije od vrijednosti koje dospjevaju za naplatu do godinu dana, hartije od vrijednosti kojima se trguje i ostale kratkoročne finansijske plasmane. Kratkoročni krediti i hartije od vrijednosti u stranoj valuti vrednuju se po srednjem kursu na dan bilansa. Pozitivne kursne razlike evidentiraju se u korist finansijskih prihoda a negativne na teret finansijskih rashoda. Hartije od vrijednosti uključene na listu kotacije berze efekata, vrednuju se po berzanskoj cijeni na dan bilansa. Pozitivni efekti promjene cijene hartije od vrijednosti evidentiraju se u korist finansijskih prihoda a negativni na teret finansijskih rashoda.

Kratkoročni finansijski plasmani od dužnika u stečaju kao i plasmani koji nisu naplaćeni za 365 dana od dana dospjeća indirektno se otpisuju na teret ostalih rashoda.

C15. GOTOVINSKI EKVIVALENTI I GOTOVINA obuhvata neposredno unovčive hartije od vrijednosti (ove hartije od vrijednosti zamenjuju gotovinu u platnom prometu, čekovi, na primjer), gotovinu na poslovnom računu u domaćoj valuti, gotovinu na poslovnom računu u stranoj valuti, izdvojene depozite u domaćoj ili stranoj valuti i gotovinu u blagajni u domaćoj ili stranoj valuti.

Ekvivalenti i gotovina u stranoj valuti vrednuje se po srednjem kursu na dan bilansa. Pozitivne kursne razlike evidentiraju se u korist finansijskih prihoda a negativne na teret finansijskih rashoda.

C16. POREZ NA DODATU VRIJEDNOST I AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA obuhvata plaćeni porez na dodatu vrijednost koji nije kompenziran sa naplaćenim porezom na dodatu vrijednost, potraživanja za više plaćeni porez na dodatu vrijednost, unaprijed obračunate troškove (troškovi koji se odnose na budući obračunski period), potraživanja za nefakturisani prihod, razgraničene troškove po osnovu obaveza (unaprijed obračunate kamate, na primjer) i ostala aktivna vremenska razgraničenja.

C17. KAPITAL obuhvata: osnovni kapital, ostali osnovni kapital, emisionu premiju, rezervni kapital (zakonske i statutarne rezerve), revalorizacione rezerve, nerealizovane dobitke po osnovu hartija od vrijednosti, neraspoređenu neto dobit ranijih ili tekuće godine i upisani neuplaćeni kapital.

Nerealizovani gubici po osnovu hartija od vrijednosti i gubitak iz ranijih godina i tekuće godine su ispravka vrijednosti kapitala.

Otkupljene sopstvene akcije su takođe ispravka vrijednosti kapitala.

Kapital i gubitak unose se u bilans u visini nominalne knjigovodstvene vrijednosti, a otkupljene sopstvene akcije po otkupljenoj cijeni.

Upisani neuplaćeni kapital u stranoj valuti vrednuje se po srednjem kursu na dan bilansa.

Revalorizaciona rezerva se smanjuje

- u korist neraspoređene dobiti ranijih godina kada se sredstvo od koga potiče revalorizaciona rezerva u potpunosti amortizuje ili proda po cijeni iznad sadašnje vrijednosti, i/ili kada se sredstvo koristi, za iznos koji odgovara razlici između amortizacije zasnovane na revalorizovanoj knjigovodstvenoj vrijednosti sredstva i amortizacije zasnovane na prvoj nabavnoj vrijednosti sredstva.
- za iznos gubitka prodatog sredstva od koga potiče revalorizaciona rezerva do visine revalorizacione rezerve.

C18. GUBITAK IZNAD VRIJEDNOSTI KAPITALA je razlika između ukupnog gubitka i kapitala.

C19. DUGOROČNA REZERVISANJA predstavljaju obaveze za pokriće troškova i rizika proisteklih iz prethodnog poslovanja koji će se pojaviti u narednim godinama a odnose se na:

- rezervisanja za troškove u garantnom roku,
- rezervisanja za troškove obnavljanja prirodnih bogatstava,
- rezervisanja za troškove restrukturiranja,
- rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih, i
- ostala rezervisanja za vjerovatne troškove (sudske troškove).

Ova rezervisanja Društvo procjenjuje na bazi stvarno očekivanih troškova, a smanjuju se u momentu nastanka troškova za koje je izvršeno rezervisanje. Neiskorištena dugoročna rezervisanja ukidaju se u korist ostalih prihoda.

C20. DUGOROČNE OBAVEZE obuhvataju obaveze po dugoročnim kreditima i dugoročne obaveze po finansijskom lizingu. Dugoročne obaveze iskazuju se u nominalnoj neisplaćenoj vrijednosti a u stranoj valuti iskazuju se po srednjem kursu strane valute na dan bilansa ili po kursu ugovorenom sa kreditorom. Dugoročne obaveze sa valutnom klauzulom vrednuju se takođe po srednjem kursu na dan bilansa valute utvrđene valutnom klauzulom.

C21. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE kvantificiraju se u skladu sa Zakonom o porezu na dobit i MRS 12 - Porez na dobit, a evidentiraju se na teret poreskih rashoda perioda.

C22. KRATKOROČNE FINANSIJSKE OBAVEZE obuhvataju kratkoročne obaveze sa rokom dospjeća do godinu dana i dio dugoročnih obaveza koji dospjeva za plaćanje u narednoj godini. Kratkoročne finansijske obaveze iskazuju se u nominalnoj vrijednosti a obaveze u stranoj valuti i sa valutnom klauzulom iskazuju se po srednjem kursu strane valute na dan bilansa ili po ugovorenom kursu sa kreditorom.

C23. OBAVEZE PO OSNOVU STALNIH SREDSTAVA NAMENJENIH PRODAJI I SREDSTAVA POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO obuhvataju se obaveze u skladu sa MSFI 5 - Stalna sredstva namijenjena prodaji i poslovanja koje prestaje.

C24. OBAVEZE IZ POSLOVANJA obuhvataju primljene avanse, depozite i kaucije, dobavljače, izdate mjenice i čekove povjeriocima i obaveze iz specifičnih poslova. Obaveze iz poslovanja iskazuju se u neplaćenom iznosu a u stranoj valuti iskazuju se po srednjem kursu na dan bilansa.

C25. OSTALE KRATKOROČNE OBAVEZE I PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA

Ostale kratkoročne obaveze obuhvataju obaveze po osnovu zarada i naknada zarada u bruto iznosu, obaveze po osnovu kamata i troškova finansiranja, obaveze za dividendu, obaveze za naknade prema zaposlenima, obaveze prema članovima upravnog i nadzornog odbora, obaveze prema fizičkim licima po ugovoru o djelu, obaveze za obustavljene neto zarade i ostale obaveze.

Pasivna vremenska razgraničenja obuhvataju unaprijed obračunate troškove, obračunate prihode budućeg perioda, obračunate zavisne troškove nabavke, odložene prihode i primljene donacije.

C26. OBAVEZE PO OSNOVU POREZA NA DODATU VRIJEDNOST I OSTALIH JAVNIH PRIHODA obuhvataju obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost, obaveze za akcizu, obaveze za poreze, carine i druge dažbine, obaveze za doprinose na teret troškova i ostale obaveze za poreze, doprinose i druge dažbine.

C27. OBAVEZE PO OSNOVU NA DOBIT obuhvataju neplaćeni porez na dobit koji je utvrđen u skladu sa Zakonom o porezu na dobit.

C28. KRATKOROČNA REZERVISANJA predstavljaju obaveze za pokriće troškova i rizika proisteklih iz tekućeg poslovanja koji će se pojaviti u narednoj godini a odnose se na:

- rezervisanja za neiskorišćene naknade za godišnje odmore;
- rezervisanja za druge naknade i beneficije koji će se pojaviti u narednoj godini-kao što je prerasposdjeta radnog vremena i
- ostala rezervisanja za vjerovatne troškove (sudske troškove)..

Ova rezervisanja Društvo procjenjuje na bazi stvarno očekivanih troškova, a smanjuju se u momentu nastanka troškova za koje je izvršeno rezervisanje. Neiskorištena kratkoročna rezervisanja ukidaju se u korist ostalih prihoda.

C29. POSLOVNI PRIHODI I RASHODI

C29.1. Poslovni prihodi se priznaju samo kada postoji vjerovatnoća priliva ekonomske koristi povezanih sa poslovnom promjenom Društva njih čine:

- prihodi od prodaje robe, proizvoda i usluga, umanjene za poreske dažbine i date popuste nezavisno od momenta naplate,
- prihodi od aktiviranja i potrošnje učinaka priznaju se po cijeni koštanja,
- prihodi od aktiviranja i potrošnje robe priznaju se po nabavnoj cijeni,
- prihodi od dotacija, regresa, kompenzacije, povraćaja dažbina po osnovu prodate robe i učinaka,
- prihodi od donacija, zakupa, članarina i tantijema.

Društvo ostvaruje prihod od usluga prevoza robe na unutrašnjem i međunarodnom željezničkom saobraćaju.

C29.2. Poslovne rashode čine: nabavna vrijednost prodate robe, troškovi materijala za izradu, troškovi ostalog materijala, troškovi goriva i energije, troškovi bruto zarada i naknada zarada, ostali lični rashodi, troškovi proizvodnih usluga, troškovi amortizacije i rezervisanja i nematerijalne troškove (porezi i doprinosi nezavisni od rezultata). Svi rashodi se priznaju nezavisno od plaćanja.

C30. FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI

C30.1. Finansijske prihode čine finansijski prihodi od matičnih i zavisnih pravnih lica, prihodi od kamata, od učešća u dobitku povezanih pravnih lica, od pozitivnih kursnih razlika, od pozitivnih efekata valutne klauzule i ostali finansijski prihodi.

C30.2. Finansijske rashode čine finansijski rashodi iz odnosa matičnih i zavisnih pravnih lica, rashodi po osnovu kamata, negativnih kursnih razlika, rashodi po osnovu efekata valutne klauzule i ostali finansijski rashodi.

C31. OSTALI PRIHODI I RASHODI

C31.1. Ostale prihode čine dobici od prodaje nekretnina, postrojenja, opreme, investicionih nekretnina, bioloških sredstava, učešća u kapitalu, dugoročnih hartija od vrijednosti i materijala, viškovi osim viškova zaliha učinaka, naplaćena otpisana potraživanja, prihodi po osnovu ugovorene zaštite od rizika, prihodi od smanjenja obaveza i prihodi od ukidanja dugoročnih rezervisanja. Ostali prihodi obuhvataju i prihode od usklađivanja vrijednosti imovine koje čine: prihodi od usklađivanja vrijednosti bioloških sredstava, nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme, dugoročnih finansijskih plasmana, hartija od vrijednosti, zaliha, osim zaliha učinaka, kratkoročnih potraživanja i kratkoročnih finansijskih plasmana i prihodi od usklađivanja vrijednosti ostale imovine.

C31.2. Ostale rashode čine gubici po osnovu rashodovanja i prodaje nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme, investicionih nekretnina, bioloških sredstava, gubici po osnovu prodaje učešća u kapitalu, hartija od vrijednosti i materijala, manjkovi osim manjkova zaliha učinaka, rashodi po osnovu efekata ugovorene zaštite od rizika, rashodi po osnovu otpisa potraživanja. Ostali rashodi obuhvataju i rashode po osnovu obezvređenja imovine (obezvređenje bioloških sredstava, obezvređenje nematerijalnih ulaganja, obezvređenje nekretnina, postrojenja, opreme, obezvređenje dugoročnih plasmana i hartija od vrijednosti, obezvređenje zaliha materijala i robe, obezvređenje potraživanja i kratkoročnih finansijskih plasmana).

C32. NETO REZULTAT POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO

C32.1. Neto dobit poslovanja koje se obustavlja je pozitivna razlika između prodajne vrijednosti sredstava obustavljenog poslovanja i njihove knjigovodstvene vrijednosti.

C32.2. Neto gubitak poslovanja koje se obustavlja je negativna razlika između prodajne vrijednosti sredstava obustavljenog poslovanja i njihove knjigovodstvene vrijednosti.

C33. DRUGE STAVKE REZULTATA POVEZANE SA KAPITALOM obuhvataju stavke prihoda i rashoda koje nisu priznate u bilansu uspjeha tekućeg perioda jer tako zahtevaju ili dozvoljavaju drugi Standardi. U ove stavke se klasifikuju:

- promjene revalorizacionih rezervi (koje se priznaju u skladu sa MRS 16 Nekretnine, postrojenja i oprema i MRS 38 Nematerijalna ulaganja),
- aktuarski dobici i gubici po definisanim planovima doprinosa priznatih u skladu sa paragrafom 93A MRS 19 Naknade zaposlenima,
- dobici i gubici koji proizilaze iz preračuna finansijskih izvještaja inostranog poslovanja (koje se radi u skladu sa MRS 21 Učinci promjena kurseva stranih valuta),
- dobici i gubici po osnovu ponovnog vrednovanja finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju i
- efektivni dio dobitaka i gubitaka po osnovu instrumenata hedžinga u hedžingu tokova gotovine.

C34. POREZ NA DOBIT

Tekući porez

Porez na dobit predstavlja iznos koji se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, 12/02, 80/04 i "Sl. list C G", br. 40/08, 86/09, 73/10, 40/11, 14/12, 61/13 i 55/16). Konačni iznos obaveze poreza na dobit utvrđuje se primjenom poreske stope od 9% na poresku osnovicu utvrđenu u poreskom bilansu Društva. Poreska osnovica prikazana u poreskom bilansu uključuje dobit prikazan u zvaničnom bilansu uspjeha koji se koriguje za stalne razlike koje su definisane propisima o oporezivanju Crne Gore.

Propisi u Crnoj Gori ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od 5 godina.

Odloženi porez

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode utvrđivanja obaveza prema bilansu stanja, za privremene razlike proizašle između knjigovodstvene vrijednosti sredstva i obaveza u finansijskim izvještajima i njihove odgovarajuće poreske osnovice korišćene u izračunavanju oporezive dobiti. Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike, dok se odložena poreska sredstva priznaju u mjeri u kojoj je vjerovatno da će oporezivi dobici biti raspoloživi za korišćenje odbitnih privremenih razlika.

Odloženi porez se obračunava po poreskim stopama za koje se očekuje da će se primjenjivati u periodu kada se sredstvo realizuje ili obaveza izmiruje. Odloženi porez se evidentira na teret ili u korist bilansa uspjeha, osim kada se odnosi na pozicije koje se knjiže direktno u korist ili na teret kapitala, i u tom slučaju se odloženi porez takođe raspoređuje u okviru kapitala.

C35. Značajne računovodstvene procjene

(paragraf 125 MRS 1-Prezentacija finansijskih iskaza)

Sastavljanje finansijskih iskaza zahtjeva od rukovodstva Društva da vrši i utvrđuje prepostavke koje mogu da imaju efekte na prezentovane vrijednosti sredstava i obaveza i objelodanjivanja potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih iskaza, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i prepostavke su zasnovane na prethodnom iskustvu, tekućim i očekivanim uslovima poslovanja i ostalim raspoloživim informacijama na dan sastavljanja finansijskih iskaza.

Najznačajnija područja koja od rukovodstva zahtjevaju vršenje procjene i donošenje prepostavki predstavljene su u daljem tekstu:

C35.1. Korisni vijek nekretnina, postrojenja i opreme

Društvo procjenjuje preostali vijek nekretnina, postrojenja i opreme na kraju svake poslovne godine. Procjena korisnog vijeka nekretnina, postrojenja i opreme je zasnovana na istorijskom iskustvu sa sličnim sredstvima, kao i predviđenim tehnološkim napredkom i promjenama ekonomskih i industrijskih faktora.

Ukoliko se sadašnja procjena razlikuje od prethodnih procjena, promjene u poslovnom okruženju Društva se evidentiraju u skladu sa MRS 8 – „Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške“. Ove procjene mogu da imaju značajne efekte na knjigovodstvene vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme kao i na iznose amortizacije tekućeg obrčunskog perioda.

C35.2. Umanjenje vrijednosti imovine

Na dan bilansa stanja, Društvo vrši pregled knjigovodstvenih vrijednosti materijalne i nematerijalne imovine i procjenjuje da li postoje indikacije za umanjenje vrijednosti nekog sredstva. Prilikom procjenjivanja umanjenja vrijednosti sredstva koja gotovinske tokove ne generišu nezavisno, dodjeljuju se odgovarajućoj jedinici koja generiše novac. Naknadne promjene u dodjeljivanju jedinici koja generiše novac ili u vremenu novčnih tokova mogu da utiču na knjigovodstvene vrijednosti odnosne imovine.

C35.3. Ispravka vrijednosti potraživanja

Ispravka vrijednosti sumnjivih i spornih potraživanja je izvršena na osnovu procjenjenih gubitaka usled nemogućnosti kupaca da ispune svoje obaveze u roku koji prelazi rok tolerancije naplativosti potraživanja. Procjena rukovodstva je zasnovana na starosnoj analizi potraživanja od kupaca, istorijskim otpisima, kreditnoj sposobosti kupaca i promjenama u postojećim uslovima prodaje. Ovo uključuje i pretpostavke o budućem ponašanju kupaca i očekivanoj budućoj naplati. Promjene u uslovima poslovanja, djelatnosti ili okolnostima vezanim za određene kupce, mogu da imaju za posledice korekciju ispravke vrijednosti sumnjivih i spornih potraživanja objelodanjene u priloženim finansijskim izvještajima.

C35.4. Ispravka vrijednosti zastarjelih zaliha i zaliha sa usporenim obrtom

Društvo vrši ispravku vrijednosti zastarjelih zaliha kao i zaliha sa usporenim obrtom. Pored toga određene zlihe Društva, vrednovane su po njihovoј neto prodajnoј vrijednosti. Procjena neto prodajne vrijednosti zaliha izvršena je na osnovu najpouzdaniјih raspoloživih dokaza u vrijeme vršenja procjene. Ova procjena uzima u obzir očekivano kretanje cijena i troškova u periodu nakon datuma biansa stanja i njena realnost zavisi od budućih događaja koji treba da potvrde uslove koji su postojali na dan bilansa stanja.

C35.5. Sudski sporovi

Prilikom odmjeravanja i priznavanja rezervisanja i utvrđivanja izloženosti potencijalnim obavezama koje se odnose na postojeće sudske sporove rukovodstva, Društvo donosi određene procjene. Ove procjene su neophodne radi utvrđivanja vjerovatnoće nastanka negativnih ishoda i odredjivanja iznosa neophodnog za konačno sudske poravnjanje. Usled inherentne neizvjesnosti u postupku procjenjivanja, stvarni gubici mogu da se razlikuju od gubitaka incijalno utvrđenih procjenom. Zbog toga se procjene koriguju kada Društvo dođe do novih informacija, uglavnom uz podršku internih stručnih službi ili spoljnih savjetnika.

Izmjene procjene mogu da u značajnoj mjeri utiču na buduće poslovne rezultate

D. OBJELODANJIVANJA UZ FINANSIJSKE ISKAZE

1. NEMATERIJALNA ULAGANJA

	EUR-a	Ukupno
	Ostala nematerijalna ulaganja	Ukupno
Nabavna bruto vrijednost na početku godine	1,300	1,300
Povećanje:		
Nabavke u toku godine		
Revalorizacija u toku godine		
Smanjenje:		
Prodato		
Rashodovano		
Nabavna bruto vrijednost na kraju godine	1,300	1,300
Kumulirana ispravka na početku godine		
Povećanje:		
Amortizacija u toku godine		
Obezvredenje u toku godine		
Smanjenje:		
Kumulirana ispravka u prodaji		
Kumulirana ispravka u rashodovanju		
Stanje ispravke na kraju godine		
Neto sadašnja vrijednost:		
31.12.2018. godine	1,300	1,300
Neto sadašnja vrijednost:		
31.12.2017. godine	1,300	1,300

Na poziciji nematerijalnih ulaganja Društvo evidentira ulaganja u programe za obradu podataka.

Društvo nije amortizovalo navedeno sredstvo.

2. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

	EUR-a								
	Građevinski objekti	Teretna kola-vagoni	Vučna sredstva	Putnička vozila	Kancelarijski namještaj	Informacijska oprema i mob. Tel.	Alat i inventar	Dati avansi	Ukupno
Nabavna vrijednostna početku godine	354,708	32,431,794	20,301,265	66,570	2,106	14,835	3,059	79,038	53,253,374
Povećanje:			779,355		3,087	9,360	900	700,318	1,493,020
Nabavka, aktiviranje i prenos			779,355		3,087	9,360	900	700,318	1,493,020
Revalorizacija odnosno procena u toku godine									
Viškovi utvrđeni popisom									
Smanjenje:	0	30,000	0		1,560	8,795	0	779,355	819,710
Prodaja u toku godine									
Rashod u toku godine		30,000			1,560	8,795			40,355
Prenos na sredstva u upotrebi								779,355	779,355
Manjkovi utvrđeni popisom									
Nabavna vrijednostna kraju godine	354,708	32,401,794	21,080,620	66,570	3,633	15,400	3,959	0	53,926,683
Kumulirana ispravka na početku godine	18,180	23,320,020	12,107,268	45,949	1,414	8,272	2,054		35,503,156
Povećanje:	1,774	474,366	387,764	2,188	51	2,567	209		868,920
Amortizacija	1,774	474,366	387,764	2,188	51	2,567	209		868,920
Obezvredenje									
Ostalo									

Smanjenje:	0	27,585		1,404	8,134				37,123
Po osnovu prodaje									
Po osnovu rashodovanja		27,585			1,404	8,134			37,123
Po osnovu prenosa na sredstva namenjena prodai									
Po osnovu manjkova utvrđenih popisom									
Stanje na kraju godine	19,954	23,766,800	12,495,032	48,137	61	2,705	2,263	0	36,334,953
Neto sadašnja vrijednost:									
31.12.2018. godine	334,754	8,634,993	8,585,588	18,433	3,572	12,695	1,696	0	17,591,731
Neto sadašnja vrijednost:									
31.12.2017. godine	336,527	9,111,774	8,193,997	20,621	692	6,563	1,005	79,038	17,750,218

Na poziciji nekretnina, postrojenja i opreme iskazane su ukupne nekretnine, postrojenja i oprema koji na dan bilansa imaju neto knjigovodstvenu vrijednost 17,591,731 EUR-a (2017- 17,750,218 EUR-a). Vrednovanje ove imovine se vrši po nabavnoj vrijednosti, osim ako knjigovodstvena vrijednost znatnije odstupa od fer vrijednosti na dan bilansa.

Posledenja nezavisna procjena Nekretnine postrojenja i oprema izvršena je na dan 01. jula 2014. godine od strane ovlašćenog procjenitelja. Društvo je procjenjenu vrijednost priznalo kao fer vrijednost na način što je akumuliranu amortizaciju, na dan revalorizacije, korigovalo tako da je knjigovodstvena vrijednost posle revalorizacije jednaka revalorizovanom iznosu sredstva.

U okviru nekretnina Društvo je iskazalo upravnu zgradu, i ista je u vlasništvu Društva. Radi obezbeđenja za vraćanje kredita Društva (Napomena 10), u korist banke upisana je hipoteka. na ovoj nekretnini čija knjigovodstvena vrijednost na dan 31. decembra 2018. godine iznosi 334,754 EUR-a. Pored navedenog na nekretnini postoje i drugi tereti, kao što su zabilježbe po žalbi Željezničke infrastrukture Crne Gore AD Podgorica.

Povećanja nekretnina, postrojenja i opreme

U toku 2018. godine, Društvo je shodno Odlukama rukovodstva nabavilo opremu nabavne vrijednosti 792,702 EUR-a. Veće nabavke opreme u 2018.godini, prikazane su u narednom pregledu:

EUR-a

Nabavljeni sredstvo 1	Datum nabavke/ aktiviranja 2	Nabavna vrijednost 3
DIZEL EL. LOKOMOTIVA 661-269 naknadna ulaganja-rekonstrukcija	31.12.2018.	455,921
ELEKTRO LOKOMOTIVA 461-027- naknadna ulaganja-rekonstrukcija	15.11.2018.	323,435
LAPTOP NOT AS VIVOBOOK	16.04.2018.	1,090
SAMSUNG NOTE 8	01.03.2018.	736
RAČUNAR	25.08.2018	706
SAMSUNG NOTE 8	22.06.2018.	700
LAPTOP LENOVO	16.03.2018.	644
LAPTOP HP 250	01.10.2018.	594
LAP TOP Toshiba	15.01.2018.	552
RAČUNAR	07.09.2018.	528
RAČUNAR	21.02.2018.	523
RAČUNAR	28.11.2018.	521
RAČUNAR	17.09.2018.	520
RAČUNAR	29.06.2018.	512
RAČUNAR -kom 2	22.02.2018.	1,005

1	2	3
Kancelarijska oprema		3,087
Ostala informaciona oprema i mob.tel.		729
Alat i inventar		900
Ukupno:		792,702

Društvo je u 2018. godini izmjenilo računovodstvenu politiku i ukinulo granične vrijednosti od 500 EUR-a za kapitalizaciju ulaganja, tako da Društvo priznaje opremu (alat i inventar i kancelarijsku opremu) kao osnovno sredstvo u svim slučajevima kada je korisni vijek sredstva duži od jedne godine, bez obzira na nabavnu vrijednost.

Smanjenje nekretnina, postrojenja i opreme

Na predlog komisije za popis i Odluke Odbora Direktora, Društvo je u 2018. godini, rashodovalo opremu nabavne vrijednosti 40,355 EUR-a, akumulirane amortizacije 37,123 EUR-a i neto sadašnje vrijednosti od 3,232 EUR-a.

EUR-a

Rashodovana sredstva	Vrijednost otpadnog materijala	Nabavna vrijednost	Ispravka vrijednosti	Sadašnja vrijednost (3-4)	Dobitak gubitak (2-5)
1	2	3	4	5	6
VAGON 1021673		30,000	27,585	2,415	(2,415)
PLAKAR TRODJELNI		520	468	52	(52)
PLAKAR TRODJELNI		520	468	52	(52)
PLAKAR TRODJELNI		520	468	52	(52)
SMART PRO OFFICE 3 RACUNAR		620	558	62	(62)
SMART PRO OFFICE 5 RACUNAR		1,148	1,033	115	(115)
FOTOKOPIR CANON IR 2318		559	503	56	(56)
FOTOKOPIR CANON IR 2318		559	503	56	(56)
RACUNAR ZA EVIDENCIJU RADNOG VREMENA		633	570	63	(63)
RACUNAR INTEL P4 2.0 C		250	250		
RACUNAR SA PROPRATNOM KONFIGURACIJOM		520	520		
RACUNAR SA PROPRATNOM KONFIGURACIJOM		520	520		
RACUNAR SA PROPRATNOM KONFIGURACIJOM		520	520		
RACUNAR SA PROPRATNOM KONFIGURACIJOM		520	520		
ASUS X 550CC-XX011		525	473	52	(52)
DELL INSPIRON 5521		615	554	61	(61)
DELL INSPIRON 5521		615	554	61	(61)
DELL INSPIRON 3521		632	569	63	(63)
CHIP COMPUTERS		559	487	72	(72)
Ukupno:		40,355	37,123	3,232	(3,232)

Gubitak od rashodovanja opreme u visini od 3,232 EUR-a, evidentiran je na teret ostalih rashoda (Napomena 23). Društvo je početkom 2019. godine prodalo otpadni materijal, od rashodovanog vagona, u iznosu od 2,415 EUR-a.

Amortizacija građevinskih objekata, postrojenja i opreme obračunata je, pravolinjskim metodom i evidentirana je na rashodima u iznosu od 868,920 EUR-a (2017- 867,925 EUR-a) (Napomena 19). Osnovica za obračun amortizacije nekretnina, postrojenja i opreme utvrđena je na nabavnu vrijednost nakon oduzimanja rezidualne vrijednosti od 4,206,058 EUR-a. Društvo je utvrdilo rezidualne vrijednosti za sva osnovna sredstva.

3. DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI

	EUR-a	
Dugoročni krediti u zemlji		Ukupno
1. Bruto vrijednostna početku godine	187,234	187,234
2. Povećanje bruto vrijednosti u toku godine:		
3. Smanjenja bruto vrijednosti u toku godine:	50,674	50,674
a) Po osnovu naplate	19,615	19,615
b) Po osnovu otpisa	31,059	31,059
4. Bruto vrijednosti na kraju godine (1+2-3)	136,559	136,559
5. Ispravka vrijednosti na početku godine		
6. Ispravka vrijednosti na kraju godine		
Neto vrijednost 31.12.2018. godine (4-6)	136,559	136,559
Neto vrijednost 31.12.2017. godine (1-5)	187,234	187,234

Dati krediti koji na dan 31. decembra 2018. godine iznose 136,559 EUR-a (2017- 187,234 EUR-a) u cijelosti se odnose na kredite date za stambenu izgradnju, na osnovu Pravilnika o rješavanju stambenih potreba zaposlenih i Odluka odbora direktora. Odobravanje kredita je

izvršeno u prethodnim periodima iz poslovnih sredstava Društva (Napomena 6). Krediti su dati na period od 10, 15 i 20 godina, uz kamatnu stopu od 1.5 % godišnje i pravo na umanjenje kreditne obaveze po osnovu radnog staža korisnika kredita. Potraživanja po ovim kreditima nisu obezbedena nekim instrumenata obezbjedenja, hipotekom, bankarskim garancijama ili mjenicama.

U narednoj tabeli dat je pregled datih stambenih kredita:

EUR-a

Ime dužnika	Broj korisnika kredita	Iznos kredita	Kamatna stopa	Rok vraćanja	Neotplaćeno 31.12.2018	Otpisani dug u 2018.	Otkup kredita	Otplaćeni anuiteti	Neotplaćeno 31.12.2017
Stambeni krediti iz 2008	2	13,000	1.5	20 godina	3,470	4,463	1,116	283	9,332
Stambeni krediti iz 2010	4	19,500	1.5	10 i 20 god.	4,791	8,293	2,073	1,040	16,197
Otkup stana	2				5,200			122	5,322
Stambeni krediti iz 2013	24	71,000	1.5	10 i 20 god.	44,678	8,760	2,190	4,858	60,486
Stambeni krediti iz 2016	45	104,650	1.5	15 i 20 god.	78,421	9,543	2,386	5,547	95,897
	77	208,150			136,559	31,059	7,765	11,850	187,234

U 2018. godini krediti su otplaćeni u iznosu od 11,850 EUR-a, po osnovu anuiteta i u iznosu 7,765 EUR-a po osnovu otkupa kredita. Pored navedenog potraživanja za date kredite su umanjena po osnovu otpisa duga u iznosu od 31,059 EUR-a, i za isti iznos su terećeni ostali rashodi po osnovu direktnog otpisa potraživanja (Napomena 23).

4. ZALIHE

EUR-a

	31. decembra 2018.	31. decembra 2017.
1. Materijal na zalihi (1.1-1.2)	21,430	15,166
1.1. Nabavna vrijednost	21,430	15,166
1.2. Ispravka vrijednosti (otpis)		
2. Goriva i maziva na zalihi (2.1-2.2)	9,415	10,052
2.1. Nabavna vrijednost	9,415	10,052
2.2. Ispravka vrijednosti (otpis)		
3. Rezervni djelovi na zalihi (3.1-3.2)	366,141	456,884
3.1. Nabavna vrijednost	366,141	456,884
3.2. Ispravka vrijednosti (otpis)		

4. Sitan inventar i alat u upotrebi – neto (4.1-4.2)	0	0
4.1. Nabavna vrijednost	121,911	87,514
4.2. Ispravka vrijednosti (otpis)	121,911	87,514
I Zalihe - neto (1 do 4)	396,986	482,102
1. Bruto dati avansi		
2. Ispravka vrijednosti datih avansa		
II Dati avansi - neto (1-2)	0	0
UKUPNO ZALIHE I DATI AVANSI (I+II)	396,986	482,103

Na dan 31.12.2018. Društvo je iskazalo zalihe u iznosu od 392,986 EUR-a (2017.-482,103 EUR-a).

Društvo evidentira zalihe materijala i sitnog inventara sa jednokratnim otpisom, prilikom nabavke, preko analitičkih računa i po količini i po vrijednosti, a mjerjenje se vrši po nabavnoj vrijednosti. Obračun izlaza zaliha materijala, vrši se po prosječnoj ponderisanoj nabavnoj cijeni.

Zalihe rezervnih djelova u iznosu od 366,141 EUR-a, zbog usporenog obrta bile su predmet preispitivanja sa stanovišta njihove neiskoristivosti. Na osnovu izvršene procjene rukovodstva nije izvršena ispravka vrijednosti ovih zaliha.

Društvo je na dan 31.12.2018. godine u skladu sa obvezama iz člana 21. Zakona o računovodstvu i u skladu sa Pravilnikom o načinu i rokovima za vršenje popisa imovine i obaveza pravnog lica, izvršilo popis zaliha i utvrdilo da nema ni viškova ni manjkova. Na osnovu predloga komisije za popis Društvo je rashodovalo sitan inventar i HTZ opremu čije su vrijednosti u prethodnim periodima ispravljene.

Na dan 31.12.2018. godine, Društvo je iskazalo sledeće zalihe po pojedinim magacinima:

EUR-a

RB	MT	Nazi Magacina	Ukupno bruto vrijednost	Materijal	Gorivo i maziv	Rezervni djelovi	Sitan inventar i HTZ oprema
1	002	Nikšić	3,262	1,187		2,076	
2	015	Bar	1,184		1,184		
3	033	Podgorica	487,616	16,820		348,885	121,911
4	069	Podgorica	18,142	2,961		15,181	
5	072	Podgorica	8,694	462	8,231		
			518,897	21,429	9,415	366,142	121,911

5. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA

EUR-a

	Kupci - ostala povezana pravna lica	Kupci u zemlji	Kupci u inostranstvu -usluge	Kupci željezničkih i no uprava (RIV)	Potraž. iz specifičnih poslova	Druga potraživanja	Potraživanja - ukupno
Bruto potraživanje na početku godine	168	1,832,542	331,968	590,944	13,300	77,622	2,846,545
Bruto potraživanje na kraju godine	10,216	533,130	781,192	263,507	13,336	131,788	1,733,169
Ispravka vrijednosti na početku godine		146		117,143			117,289
Smanjenje ispravke vrijednosti u toku godine po osnovu direktnog otpisa		146					146
Smanjenje ispravke vrijednosti u toku godine po osnovu naplate							0
Povećanje ispravke vrijednosti u toku godine		506,896					506,896
Ispravka vrijednosti na kraju godine	506,896	117,143					624,038
NETO STANJE							
31.12.2018. godine	10,216	26,234	664,049	263,507	13,336	131,788	1,109,130
31.12.2017. godine	168	1,832,396	214,825	590,944	13,300	77,622	2,729,256

Na dan 31.12.2018. godine Društvo je iskazalo kratkoročna potraživanja u iznosu od 1,109,130 EUR-a (31.12.2017.- 2,729,256 EUR-a), dok su u bruto iznosu ova potraživanja iskazana u iznosu od 1,733,169 EUR-a (2017 2,846,545 EUR-a).

U okviru kratkoročnih potraživanja Društvo je iskazalo Potraživanja od kupaca za izvršene usluge u bruto iznosu od 1,588,045 EUR-a (2017-2,755,622 EUR-a) i to:

- *Potraživanja od ostalih povezanih lica* iskazana su u bruto iznosu od 10,216 EUR-a i odnose se na potraživanja od Željezničke infrastrukture Crne Gore AD Podgorica.
- *Potraživanja od kupaca pravnih lica* iskazana su u bruto iznosu od 533,130 EUR-a (2017.- 1,832,542 EUR-a). Struktura ovih potraživanja data je u narednoj tabeli:

EUR-a

Red.br.	Naziv kupca	31.decembra 2018	Struktura %
1	UNIPROM METALI Nikšić	480,000	90.03%
2	GRAĐEVINARSTVO I SAVJETOVANJE	26,896	5.04%
3	UNIPROM Nikšić	16,973	3.18%
4	MAKSPRO DOO Podgorica	3,395	0.64%
5	MILŠPED MONTENEGRO	2,707	0.51%
6	16 FEBRUAR DOO Podgorica	2,417	0.45%
7	LUKA BAR AD	372	0.07%
8	NIKŠIĆKI MLIN	370	0.07%
	UKUPNO (1 do 8)	533,130	100.00%

- *Potraživanja od kupaca iz inostranstvu za usluge* iskazana su u bruto iznosu od 781,192 EUR-a (2017.- 331,968 EUR-a). Struktura ovih potraživanja data je u narednoj tabeli:

EUR-a

Red.br.	Naziv kupca	31.decembra 2018	Struktura %
1	METAL INVESTEMENTS LIMITED - Hong Kong	342,630	43.9%
2	BOM TRADE D.O.O. - Novi Sad	91,117	11.7%
3	HBIS GROUP Serbia Iron&Steel Beograd	86,824	11.1%
4	MERCATOR DS -	84,033	10.8%
5	TRANS CARGO LOGISTIC GmbH - Austrija	75,837	9.7%
6	PANŠPED D.O.O. - NOVI SAD	36,486	4.7%
7	TRANSJUG BEOGRAD -	33,110	4.2%
8	MOSOLF AUTOMOTIVE RAILWAY GMBH - KIRCHHEIM/TECK	16,942	2.2%
9	LOKOMOTIVA DOO BEOGRAD - BEOGRAD	14,214	1.8%
	UKUPNO (1 do 9)	781,192	100%

Društvo je na dan 31.12.2018. godine u skladu sa obavezama iz člana 21. Zakona o računovodstvu, izvršilo usaglašavanje potraživanja i usaglasilo 62% bruto potraživanja od kupaca iz inostranstava za usluge.

- *Potraživanja od kupaca iz inostranstva -željezničkih uprava (RIV)* iskazana su u bruto iznosu od 263,507 EUR-a (2017.- 590,944 EUR-a). Struktura ovih potraživanja data je u narednoj tabeli:

EUR-a

Red.br.	Naziv kupca	31.decembra 2018	Struktura %
1	HEKURHIA SHQIPTARE - Drac - Albanija	94,580	35.9%
2	Srbija Kargo a.d. - Beograd	63,591	24.1%
3	Železnice Srbije a.d. - Beograd	37,720	14.3%
4	ŽELJEZNICE REPUBLIKE SRPSKE -	29,277	11.1%
5	RAIL CARGO HUNGARIA - Budimpešta	27,701	10.5%
6	SNTFM CFR MARFA S.A. - Bukurešt	7,074	2.7%
7	CD CARGO A.S. - Češka Republika	2,952	1.1%
8	Železnicna spoločnosť Cargo Slovakia, a.s.	612	0.2%
	UKUPNO (1 do 8)	263,507	100.0%

Društvo je na dan 31.12.2018. godine u skladu sa obavezama iz člana 21. Zakona o računovodstvu izvršilo usaglašavanje potraživanja i usaglasilo 60% bruto potraživanja od željezničkih uprava.

U skladu sa poslovnom politikom, svoje proizvode i usluge Društvo prodaje na odloženi rok plaćanja koji iznosi od 15 do 30 dana. Osim što je obezbeđena depozitima u iznosu od 86,000 EUR-a, naplata potraživanja nije obezbeđena nekim od instrumenata obezbjeđenja, hipotekom, bankarskim garancijama ili mjenicama

Na dan bilansa na poziciji *ispravke potraživanja od kupaca* iskazani iznos od 624,038 EUR-a (2017- 117,289 EUR-a) odnosi se na:

- Ispravljena potraživanja od kupaca u zemlji u iznosu od 506,896 EUR-a (2017-146 EUR-a) i
- Ispravljena potraživanja od kupaca iz inostranstva u iznosu od 117,143 EUR-a (2017- 117,143 EUR-a).

Društvo je na teret ostalih rashoda perioda indirektno otpisalo nenaplaćena potraživanja od kupaca u zemlji u iznosu od 506,896 EUR- a (Uniprom Metali Nikšić-480,000 EUR-a i Građevinarstvo i savjetovanje Podgorica – 26,895.65 EUR-a) (Napomena 23).

Društvo je izvršilo i direktni otpis potraživanja kupcima u zemlji u iznosu od 1,801 EUR-a: Autoprevoz Beograd- 1,618 EUR- a i Kontejnerski terminal i Generalni tereti -183 EUR-a. Za navedene otpise terećeni su ostali rashodi (Napomena 23). Pored navedenog direktno je otpisano i 146 EUR-a potraživanja koja su u prethodnim periodima indirektno otpisana (kupac Technosteel).

Potraživanja iz specifičnih poslova iznose 13,336 EUR-a (2017-13,300 EUR-a) odnose se na uplate depozita po ugovoru za iznajmljena vozila od ostalog povezanog lica Željezničke infrastrukture Crne Gore. Po osnovu iznajmljivanja vozila Društvo i ovo povezano lice vode spor.

Druga potraživanja iskazana su u iznosu od 131,788 EUR-a (2017-77,622 EUR-a) odnose se na:

- Potraživanja od "fonda invalidnosti" u iznosu od 3,220 EUR-a (2017-3220 EUR-a)
- Potraživanja od "stambenog fonda" u iznosu od 111,765 EUR-a (2017- 58,664 EUR-a)
- Potraživanja "fonda invalidnosti" od poslovnog računa u iznosu od 8,468 EUR-a (2017- 8,468 EUR-a)

Navedeni »fodovi« predstavljaju namjenska sredstva koja se izdvajaju i iskazuju na posebnim računima (Napomena 6). Iskazana potraživanja su formirana po osnovu sudskih izvršenja koja nisu povezana sa ovim namjenskim sredstvima, uz istovremeno formiranje obaveza (Napomena 14).

- Potraživanja za bolovanja preko 60 dana od Fonda zdravstva 2,245 EUR-a (2017- 6315 EUR-a);
- Potraživanja po osnovu roditeljskog bolovanja u iznosu od 5,227 EUR-a (2017. -954 EUR-a);
- Potraživanja od fonda za profesionalnu rehabilitaciju u iznosu od 863 EUR-a (2017-0 EUR-a).

Starosna struktura potraživanja na dan 31. decembra 2018. i 2017. godine predstavljena je na sledeći način:

Starost potraživanja u danima	Potraživanja do 365 dana starosti	Potraživanja starija od godinu dana	Ukupno (2+3) EUR-a
1	2	3	4
Potraživanja od ostalih povezanih pravnih lica (bruto)	10,216		10,216
Ispravka vrijednosti			
Neto potraživanja	10,216		10,216
Potraživanja od kupaca u zemlji (bruto)	34,434	498,696	533,130
Ispravka vrijednosti	8,199	498,696	506,895
Neto potraživanja	26,235		26,235
Potraživanja od kupaca iz inostranstva (bruto)	664,049	117,143	781,192
Ispravka vrijednosti	0	117,143	117,143
Neto potraživanja	664,049	(0)	664,049

Potraživanja od željezničkih uprava-RIV (bruto)	106,078	157,429	263,507
Ispravka vrijednosti	0	0	0
Neto potraživanja	106,078	157,429	263,507
Potraživanja iz specifičnih poslova (bruto)	36	13,300	13,336
Ispravka vrijednosti	0	0	0
Neto potraživanja	36	13,300	13,336
Druga potraživanja (bruto)	61,255	70,533	131,788
Ispravka vrijednosti	0	0	0
Neto potraživanja	61,255	70,533	131,788

Na dan bilansa Društvo je iskazalo kratkoročna potraživanja starija od godine dana za koja nije izvršen indirektan otpis u iznosu od 241,262 EUR-a. U okviru navedenog iznosa iskazana su potraživanja od kupaca RIV-a u iznosu od 50,781 EUR-a kojima se istovremeno duguje (potraživanja i obaveze prema željezničkim upravama), potraživanja po osnovu depozita od 13,300 EUR-a koji je dat povezanom licu kome se istovremeno i duguje, kao i potraživanja iz internih obračuna od 70,533 EUR-a, koja se istovremeno iskazuju i kao obaveze.

6. GOTOVINSKI EKVIVALENTI I GOTOVINA

	EUR-a	31. decembra 2018.	31. decembra 2017.
1. Poslovni račun	208,054	154,209	
2. Devizni poslovni račun	105,775	3,614	
3. Blagajna	4,288	5,401	
4. Izdvojena novčana sredstva	1,590	2,198	
5. Ostala novčana sredstva	100,042	100,042	
UKUPNO (1 do 5)	419,749	265,464	

Društvo je na dan 31.12.2018. godine iskazalo novčana sredstva u iznosu od 419,749 EUR-a (2017-265,464 EUR-a) i ista se odnose na sredstva na računima banaka i u blagajni.

Na poslovnim računima banaka iskazana su sredstva koja se odnose na sledeće račune:

- Poslovne, tekuće, račune:

EUR-a

Red br	Naziv banke	Broj tekućeg računa	31. decembra 2018
1	Crnogorska Komercijalna Banka AD Podgorica	510-29751-27	2,865.70
2	Crnogorska Komercijalna Banka AD Podgorica	510-29753-21	166,526.01
3	Crnogorska Komercijalna Banka AD Podgorica	510-29754-18	35,191.96
3	Hipotekarna banka AD Podgorica	520-35609-45	3,413.51
4	Prva bnka AD Podgorica	535-10599-98	0.33
5	Zirat banka AD Podgorica	570-1110000991-2	56.85

U okviru poslovnih računa Društvo na dan bilansa iskazuje namjenska sredstva i to:

- za stambene potrebe zaposlenih u iznosu od 166,526 EUR-a (2017- 104,163 EUR-a), na računu 510-29753-21 kod Crnogorske Komercijalne Banka AD Podgorica;.
- za prevenciju invalidnosti na radnom mjestu i rekreativni odmor svih zaposlenih u iznosu od 35,191 EUR-a (2017-31,916 EUR-a), na računu br. 510-29754-18 kod Crnogorske Komercijalne Banka AD Podgorica

Formiranje i korišćenje navedenih namjenskih sredstava regulisano je Kolektivnim ugovorom.

- Devizni računi:

EUR-a

Red br	Naziv banke	Broj deviznog računa	31. decembra 2018
1	Crnogorska Komercijalna Banka AD Podgorica	ME 2551+2975127	105,357.22
2	Hipotekarna banka AD Podgorica	520042+977772	417.33

- . Izdvojena novčana sredstva za business kartice:

EUR-a

Red br	Naziv banke	Broj deviznog računa	31. decembra 2018
1	Crnogorska Komercijalna Banka AD Podgorica	8877512912	415.67
2	Hipotekarna banka AD Podgorica	520040+285346	1,174.31

Društvo je na dan 31.12.2018. godine u skladu sa obavezama iz člana 21. Zakona o računovodstvu izvršilo popis i usaglasilo stanje novčanih sredstava sa bankama. .

Na dan 31.12.2018.godine komisija za popis je popisala:

- u blagajni gotovinu u iznosu od 460.30 EUR-a;
- u staničnim blagajnama gotovinu i gotovinske ekvivalente:

EUR-a

Vrsta gotovine i gotovinskih ekvivalenta	Stanična blagajna				Ukupno
	Podgorica	Bjelo Polje	Bar	Nikšić	
Novac	44.30	2.00	42.40	2.95	91.65
Obrasci za prodaju	814.00	832.00	1,298.00	582.00	3,526.00
Ostali vrijednosni papiri		60.00			60.00
Novac-dotacije	100.00		50.00		150.00
UKUPNO	958.30	894.00	1,390.40	584.95	3,827.65

Izdvojena novčana sredstva koja na dan bilansa iznose 100,042 EUR-a, odnose se na:

- Depozit za business kartice po računu 8877512912, u iznosu 42 EUR-a;
- Potraživanja Društva za oročeni depozit kod Hipotekarne banke AD Podgorica u iznosu od 100,000 EUR-a. Sredstva su oročena pod uslovima iz ugovora br.0100-2-2289 od 14.11.2018. godine, na period od 14.11.2018. do. 14.02.2019. godine i sa kamatnom stopom od 0.15% na godišnjem nivou.

7. POREZ NA DODATU VRIJEDNOSTI AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA

	EUR-a	
	31. decembra 2018.	31. decembra 2017.
1. Porez na dodatu vrednost	126,435	51,062
2. Unapred plaćeni troškovi	340	
3. Potraživanja za nefakturisani prihod	5,000	
4. Razgraničeni troškovi po osnovu obaveza	18	4,000
5. Razgraničeni PDV	2,682	
UKUPNO (1 do 5)	134,475	55,062

Na dan bilansa Društvo je iskazalo PDV i aktivna vremenska razgraničenja u iznosu od 134,475 EUR-a (2017-55,062 EUR-a) a odose se na:

- Potraživanja za više plaćen porez na dodatu vrijednost u iznosu od 126,435 EUR-a (2017- 51,062 EUR-a), koji je početkom 2019. godine, na osnovu Rješenja poreske uprave, iskorišćen za izmirenje poreskih obaveza po osnovu ličnih primanja.

- Potraživanja za nefakturisani prihod u iznosu od 5,000 EUR-a po osnovu procjenjenog prihoda za pružene usluge željezničkim upravama (RIV) za decembar 2018. godine.
- Unaprijed plaćene troškove po osnovu osiguranja imovine u iznosu od 340 EUR-a.
- Razgraničene PDV u iznosu od 2,682 EUR-a a odnosi se na PDV u primljenim fakturama koje se evidentiraju u tekućem izvještajnom periodu, a pravo na odbitak prethodnog poreza nastaje u narednom izvještajnom periodu.

8. KAPITAL

	EUR-a	
	31. decembra 2018.	31. decembra 2017.
1. Akcijski kapital	17,463,668	17,463,668
I. Svega osnovni kapital (1)	17,463,668	17,463,668
2. Rezerve	106,338	106,338
II. Svega rezerve (2)	106,338	106,338
III. Revalorizacione rezerve	1,769,023	1,886,804
3. Neraspoređena dobit ranijih godina		
4. Neraspoređena dobit tekuće godine (4.1+4.2)		345,630
4.1 Neraspoređena dobit tekuće godine po osnovu prenosa sa revalorizacionih rezervi	117,781	119,404
4.2 Neraspoređena dobit tekuće godine po osnovu prenosa neto dobiti iz bilansa uspjeha		226,226
IV. Svega neraspoređeni dobit (3+4)	117,781	345,630
5. Gubitak ranijih godina	2,499,500	2,845,130
6. Gubitak tekuće godine	2,512,411	0
V. Svega gubitak (5+6)	5,011,912	2,845,130
KAPITAL (I+II+III+IV-V)	14,444,898	16,957,310

Promjene kapitala u toku tekuće godine:

a) Osnovni kapital

EUR-a

	Akcijski kapital	Svega osnovni kapital
Stanje na početku godine	17,463,668	17,463,668
Povećanje u toku godine		
Smanjenje u toku godine		
Stanje 31.12. tekuće godine	17,463,668	17,463,668

Na dan 31.12.2018.godine u Centralnoj depozitarnoj agenciji je registrovano 3,340,114 akcija nominalne vrijednosti 5,2285 EUR-a (2017. godine – 3,340,114 akcija po 5,2285 EUR-a). Vrijednost akcijskog kapitala iskazana u knjigama Društva je usaglašena sa registrovanim kapitalom u Centralnoj depozitarnoj agenciji.

Struktura akcijskog kapitala:

EUR-a

	Broj akcionara	Broj akcija	% akcija	Ukupna vrijednost
Država	1	2,853,947	85.44%	14,921,759
Fizička lica	3,398	126,716	3.79%	662,530
Otvoreni investicioni fond EUROFOND u postupku transformacije	1	117,899	3.53%	616,431
Otvoreni investicioni fond TREND	1	80,503	2.41%	420,907
Republički fond penzijskog i invalid.osiguranja	1	51,442	1.54%	268,963
Bull and Bear, Broker, Diler, Invest.	1	35,738	1.07%	186,855
MONTE INVEST	1	32,631	0.98%	170,610
Zavod za zapošljavanje	1	20,512	0.61%	107,246
Ostala pravna lica	36	20,726	0.62%	108,367
Svega akcijski kapital	3,441	3,340,114	100.00%	17,463,668

Sve akcije Društva su obične akcije koje glase na ime i čine jednu klasu akcija. Akcije Društva se kotiraju na Standardnom tržištu akcija (Berzansko tržište) Montenegroberze, berze akcija u Crnoj Gori, pod simbolom trgovine »MORG«. Tržišna vrijednost jedne akcije sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine iznosila je 0.8200 EUR-a (31. decembra 2017. godine 1.0000 EUR-a).

Nominalna vrijednost jedne akcije je	5.2285	EUR-a
Knjigovodstvena vrijednost jedne akcije je	4,3247	EUR-a
Poslednja prodajna cijena jedne akcije ostvarena na berzi	0.8200	EUR-a

b) Rezerva

EUR-a

Stanje na početku godine	106,338
Povećanje u toku godine	
Smanjenje u toku godine	
Stanje 31.12. tekuće godine	106,338

c) Revalorizacione rezerve

EUR-a

Stanje na početku godine	1,886,804
Povećanje u toku godine	
Smanjenje u toku godine	117,781
a) po osnovu prenosa na neraspoređeni dobitak ranijih godina	117,781
Stanje 31.12. tekuće godine	1,769,023

Promjene na revalorizacionim rezervama nastale su po osnovu umanjenja istih na način da je revalorizaciona rezerva svakog pojedinačnog sredstva podjeljena sa njegovim preostalim vijekom trajanja i za utvrđeni iznos je umanjena revalorizaciona rezerva svake godine i prenesena na neraspoređenu dobit. U 2018. godini izvršen je prenos revalorizacionih rezervi na neraspoređenu dobit po tom osnovu u visini od 117,781 EUR-a.

d) Neraspoređena dobit po osnovu prenosa sa revalorizacionih rezervi

EUR-a

Stanje na početku godine	119,404
Povećanje:	
a) po osnovu prenosa sa revalorizacionih rezervi	117,781
Smanjenje:	
b) po osnovu pokrića gubitka	119,404
Stanje 31.12. tekuće godine	117,781

e) Neraspoređena dobit po osnovu prenosa neto dobiti iz bilansa uspjeha

EUR-a

Stanje na početku godine	226,225
Povećanje:	
Smanjenje:	226,225
a) po osnovu pokrića gubitka	226,225
Stanje 31.12. tekuće godine	

f) Gubitak

EUR-a

Stanje na početku godine	2,845,130
Povećanje po osnovu gubitka tekuće godine	2,512,411
Smanjenje po osnovu otpisa (pokrića)	345,629
Stanje 31.12. tekuće godine	5,011,912

9. DUGOROČNA REZERVISANJA

EUR-a

31. decembra	31. decembra
2018.	2017.

1. Rezervisanja za naknade i druge beneficije u početnom bilansu	204,659	223,160
2. Rezervisanja u toku godine		
3. Iskorišćena rezervisanja u toku godine	30,636	18,501
4. Ukinuta rezervisanja u korist prihoda		
Rezervisanja za naknade i druge beneficije na kraju godine (1+2-3-4)	174,023	204,659
DUGOROČNA REZERVISANJA	174,023	204,659

U skladu sa Zakonom o radu kao i odredbama opštih akata kojima su regulisana prava zaposlenih, Društvo ima obavezu da zaposlenom isplati otpremninu prilikom odlaska u penziju u iznosu četvorostruke prosječne polugodišnje zarade ostvarene u Crnoj Gori. Takođe Društvo se obavezalo da za jubilarne nagrade isplati neto iznosi po sledećem modelu:

- za 10 godina ukupnog radnog staža – 35% prosječne zarade u Crnoj Gori,
- za 20 godina ukupnog radnog staža – 70% prosječne zarade u Crnoj Gori i
- za 30 godina ukupnog radnog staža – 100% prosječne zarade u Crnoj Gori.

Ovlašteni aktuar je izvršio procjenu sadašnje vrijednosti ove obaveze koja za 2018. godinu iznosi:

- za otpremnina za odlazak u penziju 238.850 EUR-a
- za jubilarne nagrade 34.492 EUR-a

Društvo je na osnovu te procjene formiralo odgovarajuća dugoročna i kratkoročna rezervisanja.

Pregled ovih rezervisanja kao i promjene u toku godine dajemo u narednoj tabeli:

EUR-a

DUGOROČNA REZERVISANJA

	Rezervisanja za otpremnine 2018	Rezervisanja za jubilarne nagrade 2018	Ukupno
1. Rezervisanja za naknade i druge beneficije u početnom bilansu	173,750	30,909	204,659
2. Rezervisanja u toku godine			
3. Iskorišćena rezervisanja u toku godine	28,486	2,151	30,636
4. Ukinuta rezervisanja u korist prihoda			
I. Dugoročna rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih na kraju godine (1+2-3-4)	145,264	28,759	174,023

KRATKOROČNA REZERVISANJA

	Rezervisanja za otpremnine 2018	Rezervisanja za jubilarne nagrade 2018	Ukupno
1. Rezervisanja za naknade i druge beneficije u početnom bilansu	98,175	5,610	103,784
2. Rezervisanja u toku godine		4,002	4,002
3. Iskorišćena rezervisanja u toku godine		3,878	3,878
4. Ukinuta rezervisanja u korist prihoda	4,588		4,588
II. Kratkoročna rezervisanja za naknade i druge beneficije na kraju godine (1+2-3-4)	93,586	5,734	99,320
Ukupno rezervisanja na dan 31.12.2018 (I+II)	238,850	34,492	273,343

Kratkoročna rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih su evidentirana u okviru bilansne pozicije kratkoročna rezervisanja (Napomena 17).

10. DUGOROČNE OBAVEZE

	EUR-a
31. decembra 2018.	31. decembra 2017.
1. Dugoročni krediti	533,439
2. Ostale dugoročne obaveze	
DUGOROČNE OBAVEZE (1+2)	533,439

U narednoj tabeli dato je stanje obaveza po kreditima:

EUR-a

Kreditor	Godina i datum nastanka	Iznos kredita	Kamatna stopa	Rok otplate	31.decembar 2018.	31.decembar 2017.
1	2	3	4	5	6	7
Hipotekarna banka AD Podgorica	19.12.2018	1,000,000	4.95	23 mjeseca	1,000,000	0
I Dugoročni krediti ukupno					1,000,000	0
II Preneseno na kratkoročne obaveze tekući dio dugoročnog kredita					466,561	
Dugoročni krediti na dan 31.12.2017 (I-II)					533,439	0

Obaveze Društva po osnovu dugoročnih kredita na dan 31. decembra 2018. godine u iznosu od 533,439 EUR-a (2017. godine - 0) odnose se na sredstva odobrena po Ugovoru br.100-2-2000/2 od 20.11.2018.godine, zaključenog sa Hipotekarnom bankom AD, na iznos od 1,000,000 EUR-a, sa nominalnom kamatnom stopom u visini 4,95%, na godišnjem nivou, rokom otplate do 01.12.2020.godine i otplatom u jednakim mjesecnim anuitetima. Kredit je namjenjen za održavanje tekuće likvidnosti.

Na dan 31.12.2018. godine obaveza po navedenom kreditu iznosila je 1,000,000 EUR-a, i ista je iskazana u okviru bilansne pozicije dugoročni kredit u iznosu od 533,439 EUR-a, a u okviru bilansne pozicije dio dugoročnog kredita koji dospjeva do jedne godine, u iznosu od 466,561 EUR-a (Napomena 12).

Društvo je usaglasilo obaveze sa kreditorom na dan 31.12.2018. godine.

Za obezbjeđenje potraživanja povjerioca Hipotekarna banka AD, uspostavljena je hipoteka na osnovu notarskog zapisa na imovini upisanoj u listu nepokretnosti broj 1690 KO Podgorica, na poslovnim prostorima upisanim na katastarskoj parceli 5469/47 (Napomena 2).

Sredstva obezbjeđenja urednog vraćanja kredita pored hipoteke na nekretninama u vlasništvu Društva, predstavljaju i mjenice i mjenično ovlašćenje Društva kao i ovlašćenje za naplatu sa računa Društva.

11. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE

	EUR-a	31. decembra 2018.	31. decembra 2017.
Odložene poreske obaveze po osnovu (a do c)	1,086,662	1,085,641	
a) revalorizacije obračunate po stopi poreza na dobitak (paragraf 61 i 62 MRS 12)			
b) poslovnih kombinacija (paragraf 66 MRS 12)			
c) po drugim osnovama	1,086,662	1,085,641	

Odložene poreske obaveze se odnose na privremene razlike između osnovice po kojoj se nekretnine, postrojenja i oprema priznaju u poreskom bilansu i iznosa po kojima se ta sredstva priznaju u finansijskim iskazima Društva.

Kretanje odloženih poreskih sredstava i odloženih poreskih obaveza dato je u narednoj tabeli:

		EUR-a
1	Stanje 1. januara 2017. Odložene poreska obaveza	1,061,566
2	Efekat na iskaz o ukupnom rezultatu za 2017. - Odložena poreska obaveza	24,075
3	Stanje 31. decembra 2017. Odložena poreska obaveza (1+2)	1,085,641
4	Efekat na iskaz o ukupnom rezultatu za 2018. - Odložena poreska obaveza	1,021
5	Stanje 31. decembra 2018. Odložene poreske obaveze (3+4)	1,086,662

12. KRATKOROČNE FINANSIJSKE OBAVEZE

	EUR-a	31. decembra 2018.	31. decembra 2017.
1. Kratkoročne finansijske obaveze	466,561		
UKUPNO (1)	466,561		

Obaveze Društva po osnovu kratkoročnih finansijskih obaveza na dan 31. decembra 2018. godine u iznosu od 466,561 EUR-a, odnose se na dio dugoročnog kredita odobrenog od Hipotekarne banke AD koji dospjeva u narednoj godini (Napomena 10)

13. OBAVEZE IZ POSLOVANJA

	EUR-a	31. decembra 2018.	31. decembra 2017.
1. Primljeni avansi, depoziti i kaucije	102,530	25,000	
2. Dobavljači – ostala povezana pravna lica	707,975	668,597	
3. Dobavljači u zemlji	117,947	129,546	
4. Dobavljači u inostranstvu	79,922	74,360	
5. Dovavljači u inostranstvu -RIV	1,213,843	1,726,674	
6. Ostale obaveze iz poslovanja	792	8,553	
OBAVEZE IZ POSLOVANJA (1 do 6)	2,223,009	2,632,731	

Na dan 31.12.2018. godine, Društvo je u okviru kratkoročnih obaveza iskazalo obaveze za primljene depozite kupaca u iznosu od 102,530 EUR-a (2017.godine -25,000 EUR-a), i isti su prikazani u narednoj tabeli:

	Obaveze za primljene depozite	31.decembra 2018	Struktura %
1	Eurolog System	15,000	14.63
2	Panšped DOO Novi Sad	10,000	9.75
3	Trans cargo logistics GmbH Austrija	30,000	29.26
4	Smartcargo DOO Beograd	15,000	14.63
5	Lokomotiva DOO Beograd	30,000	29.26
6	Makspro DOO Podgorica	1,000	0.98
7	Kodar energomontaža DOO Beograd	1,530	1.49
<i>Ukupno primljeni depoziti(1 do 7)</i>		<i>102,530</i>	<i>100.00</i>

Depoziti su uplaćeni na osnovu ugovora sa kupcima za 2017 i 2018. godinu

Na dan bilansa Društvo je u okviru obaveza iz poslovanja iskazalo obaveze prema dobavljačima u iznosu od 2,119,687 EUR-a. U tabelarnoim pregledu koji slijede iskazani su podaci o obvezama prema dobavljačima:

		EUR-a	
		31.decembra	Struktura
		2018	%
	Dobavljači ostala povezana lica		
1	Željeznička infrastruktura Crne Gore a.d. - Podgorica	425,416	60.09
2	Održavanje željezničkih voznih sredstava - Podgorica	246,493	34.82
3	Željeznički prevoz Crne Gore a.d. - Podgorica	36,066	5.09
II	Ukupno dobavljači ostala povezana lica (1 do3)	707,975	100.00
	Dobavljači RIV	31.decembra	Struktura
		2018	%
1	Železnice Srbije a.d. - Beograd	684,512	56.39
2	Željeznice Bosne i Hercegovine ZFBH -	135,241	11.14
3	HŽ CARGO - Zagreb - Hrvatska	118,134	9.73
4	SNTFM CFR MARFA S.A. - Bukurešt - Rumunija	107,484	8.85
	Železnična spoločnost Cargo Slovakia, a.s. - Bratislava		
5	- Slovačk	65,294	5.38
6	BDŽ CARGO - Sofija - Bugarska	43,189	3.56
7	Slovenske železnice DOO - Ljubljana	19,436	1.60
8	RAIL CARGO HUNGARIA - Budimpešta-Mađarska	12,772	1.05
9	Ostali dobavljači RIV	27,781	2.29
I	Ukupno dobavljači RIV (1 do 9)	1,213,843	100.00
	Dobavljači u zemlji	31.decembra	Struktura
		2018	%
1	Tekom-promet - Podgorica	48,143	40.82
2	Humci DOO - Cetinje	38,940	33.01
3	Lovćen osiguranje - Podgorica	10,762	9.12
4	Ostali dobavljači u zemlji	20,102	17.04
II	Ukupno dobavljači u zemlji (1 do 4)	117,947	100.00
	Dobavljači u inostranstvu	31.decembra	Struktura
		2018	%
1	UIC PARIS -	26,010	32.54
2	Forum Train Europe - FTE -	18,698	23.40
3	Livnica Požega DOO - Požega	13,600	17.02
4	Ostali dobavljači	21,614	27.04
III	Ukupno dobavljači u inostranstvu (1 do 4)	79,922	100.00
	Svega obaveze prema dobavljačima (I+II+III)	2,119,687	

Društvo je na dan 31.12.2018. godine u skladu sa obavezama iz člana 21. Zakona o računovodstvu i u skladu sa Pravilnikom o načinu i rokovima za vršenje popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stanjem popisa, izvršilo usaglašavanje obaveza i usaglasilo 39% obaveza za primljene depozite i 87% obaveza sa dobavljačima.

Društvo je, na osnovu Sporazuma o reprogramu duga sa "Željeznicom Srbije" AD, u 2016 izvršilo otpis obaveza za kamate prema "Željeznici Srbije" AD Beograd u iznosu od 565.770,38 EUR-a. Potpisnici Sporazuma su se tada saglasili da se ovaj Sporazum može staviti van snage u slučaju da nadležni organi Vlade Republike Srbije, u postupku davanja saglasnosti, donesu zaključak o odlaganju primjene Sporazuma ili o njegovim eventualnim korekcijama. Postupkom nezavisne provjere salda od strane "Željeznice Srbije" AD, Beograd dobijena je konfirmacija salda sa stanjem na 31.12.2018. godine u kojoj je navedeno da „Željezna Srbije AD, Beograd još uvijek čeka saglasnost Vlade Republike Srbije za otpis kamata u iznosu od 565.770,38 EUR-a i da ukoliko pomenuta saglasnost ne bude odobrena, vršiće se korekcije Sporazuma po tom osnovu“

Starosna struktura obaveza prema dobavljačima data je u sledećoj tabeli:

EUR-a

R.Br.	Starost obaveza prema dobavljačima	Obaveze do 365 dana starosti	Obaveze starije od 365 dana	Obaveze starije od 730 dana	Ukupno
	1	2	3	4	5(2+3+4)
1	Obaveze prema dobavljačima povezanim licima	707,975	-	-	707,975
2	Obaveze prema dobavljačima u zemlji	107,185	-	10,762	117,947
3	Obaveze prema dobavljačima u inostranstvu	50,791	19,047	10,084	79,922
4	Obaveze prema dobavljačima RIV -ino željezn. uprave	79,226	80,847	1,053,769	1,213,843
UKUPNO (1 do 4)		945,178	99,894	1,074,616	2,119,687

14. OSTALE KRATKOROČNE OBAVEZE I PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA

EUR-a

	31. decembra 2018.	31. decembra 2017.
1. Obaveze za poreze i doprinose na zarade i naknade zarada na teret zaposlenog	258,475	27,697
2. Obaveze za porez i doprinose na zarade i naknade zarada na teret poslodavca	125,677	15,341
3. Obaveze prema zaposlenom po osnovu zimnice, otpremnine i drugo	65,001	0
4. Obaveze prema članovima upravnog odbora	3,103	119
5. Ostale obaveze (obustavljene neto zarade, obaveze za članarine i sl.)	123,453	70,353
I OSTALE KRATKOROČNE OBAVEZE (1 do 5)	575,709	113,510

Pasivna vremenska razgraničenja

6. Razgraničenja po osnovu RIV-a	6,500	11,164
7. Ostala pasivna razgraničenja	24,704	3,866
II PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA (6 do 7)	31,204	15,030
OSTALE KRATKOROČNE OBAVEZE I PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA(I+II)	606,913	128,540

I Ostale kratkoročne obaveze se najvećim dijelom odnose na neizmirene poreze i doprinose na zarade i to:

- Obaveze za neizmirene poreze i doprinose na zarade zaposlenih za oktobar, novembar i decembar 2018. godine u ukupnom iznosu od 258,475 EUR-a. U narednom pregledu date su ove obaveze po strukturi i mjesecima:

EUR-a

	oktobar	novembar	decembar	Ukupno
Porez	21,373	21,895	29,932	73,199
Doprinos za PIO na teret zaposlenog	34,309	35,065	46,423	115,797
Doprinos za zdravstvo na teret zaposlenog	19,442	19,870	26,306	65,618
Doprinos za nezaposlene na teret zaposlenog	1,144	1,169	1,547	3,860
Ukupno:	76,268	78,000	104,208	258,475

- Obaveze za doprinose na teret poslodavca u ukupnom iznosu od 125,677 EUR-a, koje se odnose na neizmirene obaveze za oktobar, novembar i decembar 2018. godine.

Struktura ovih obaveza po mjesecima i vrsti obaveze data je u narednom pregledu

EUR-a

	oktobar	novembar	decembar	Ukupno
Doprinos za PIO na teret poslodavca	21,126	21,591	28,844	71,561
Doprinos za zdravstvo na teret poslodavca	9,934	10,150	13,331	33,416
Doprinos za nezaposlenost na teret poslod.	1,144	1,169	1,547	3,860
Prirez			4,308	4,308
Privredna komora CG			841	841
Fond rada	462	471	623	1,555
SSSCG			619	619
Fond invalida rada	2,142	2,142	2,142	6,426
Sindikat Društva			623	623
Porezi i doprinosi koji se refundiraju	965	695	810	2,470
Ukupno:	35,772	36,218	53,688	125,677

3. Obaveze prema zaposlenom po osnovu zimnice i otpremnine sa pripadajućim porezima i doprinosima na dan bilansa iznose 65,001 EUR-a.
Navedene obaveze Društvo je isplatilo u januaru 2019. godine.
4. Obaveze prema članovima upravnog odbora iznose na dan bilansa 3,103 EUR-a i odnose se na neizmirene poreze i doprinose na ova primanja za period oktobar-decembar 2018. godine.
5. Ostale obaveze u visini od 123,453 EUR-a se odnose na sredstva koja treba prenijeti na posebni račun u okviru poslovnog računa namjenjen za stambene kredite radnicima. Društvo ove obaveze evidentira i na poziciji drugih potraživanja u visini od 123,453 EUR-a(Napomena 5).

Društvo je obaveze za poreze i doprinose iz zarada u 2018. godini izmirivalo na osnovu Rješenja Poreske uprave kojim se PDV kredit koji Društvo ostvari (Napomena 7) preusmjeravalo na izmirenje dospjelih obaveza po osnovu poreza na dohodak fizičkih lica i doprinosa za obvezno socijalno osiguranje. U 2018. godini na pomenuti način izmirene su obaveze za poreze i doprinose za socijalo osiguranje radnika za period januar-septembar 2018. godine a u januaru 2019. godine je zatvorena obaveza za poreze i doprinose za socijalo osiguranje radnika za oktobar 2018. godine.

II Pasivna vremenska razgraničenja na dan bilansa iznose 31,204 EUR-a. U okviru pasivnih vremenskih razgraničenja iskazane su procjenne nastale za nefakturisane obaveze od ino željezničkih uprava, RIV-a, za decembar 2018. godine u visini od 6,500 EUR-a (2017.-11,164 EUR-a) kao i razgraničenja po osnovu usaglašenja po protokolima sa ino upravama željeznica po osnovu RIV-a u visini od 24,704 EUR-a (2017-3,866 EUR-a).

15. OBAVEZE PO OSNOVU PDV I OSTALIH JAVNIH PRIHODA

EUR-a

	31. decembra 2018.	31. decembra 2017.
1. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost	1,173	20
2. Ostale obaveze za poreze, doprinose i druge dažbine	432	0
OBAVEZE PO OSNOVU POREZA NA DODATU VRIJEDNOST I OSTALIH JAVNIH PRIHODA (1 do 2)	1,605	20

16. OBAVEZE PO OSNOVU POREZA NA DOBIT

	EUR-a	31. decembra 2018.	31. decembra 2017.
1.Dobit/Gubitak u bilansu uspjeha prije oporezivanja	(2,511,390)	250,300	
2. Oporeziva dobit/gubitak po poreskom bilansu	(1,847,611)	23,115	
3. Iskorišćeni poreski gubici		23,115	
4. Oporeziva dobit (2-3)	0	0	
5.Obaveze po osnovu Poreza na dobit (5*9%)		0	0

Usaglašavanje dobiti prije oporezivanja i poreske osnovice

	EUR-a	31. decembra 2018.	31. decembra 2017.
Dobit prije oporezivanja		250,300	
Gubitak poslovne godine	(2,511,390)		
Kapitalni dobici			
Kapitalni gubici			
Usklađenje rashoda			
Korekcije za stalne razlike			
- reprezentacija			
- ispravke vrijednosti pojedinačnih potraživanja koja se ne priznaju u poreske svrhe	481,802		
- transferne cene			
- kamate zbog neblagovremeno plaćenih javnih prihoda			
Troškovi koji nisu nastali u svrhu obavljanja poslovnih aktivnosti			
- rezervisanjan koja se ne priznaju u poreska svrhe			
- članarine komorama, savezima i udruženjima iznad 0,1% ukupnog prihoda	18,459	11,596	
- otpisana sumnjiva potraživanja koja se ne priznaju u poreske svrhe			
Korekcija za privremene razlike:			
- računovodstvena amortizacija	868,919	867,926	
- poreska amortizacija	1,112,500	1,151,864	
- dugoročna rezervisanja			
Troškovi zarada,troškovi otpremnina prilikom odlaska u penziju, troškovi uslijed tehnološkog viška i ostalih isplata naknada prilikom prestanka radnog odnosa koji nisu isplaćeni u poreskom periodu (čl.11a Zakona)	452,256	45,157	

Usklađenje prihoda

Troškovi zarada, troškovi otpremnina prilikom odlaska u penziju, troškovi uslijed tehnološkog viška i ostalih isplata naknada prilikom prestanka radnog odnosa, koji nijesu bili priznati u poreske svrhe u prethodnim poreskim periodima (godina 2017.)

45,157

Oporeziva dobit

Iznos gubitka u poreskoj prijavi iz prethodnih godina, do visine oporezive dobiti

-1,847,611 23,115

23,115

Poreska osnovica

0 0

Obračunati porez (po stopi od 9%)

0 0

Umanjenja po osnovu poreskih kredita

Tekući porez na dobit

0 0

Preplaćeni porez

Neiskorišćeni poreski krediti

Pregled neiskorišćenih poreskih kredita i rokovi do kada mogu da budu iskorišćeni prikazani su kao što sledi:

Godina nastanka	Godina isteka	31 decembra 2018	31 decembra 2017	EUR-a
2012	2017			3,306,966
2013	2018	1,333,500	1,333,500	
2014	2019	2,649,913	2,649,913	
2015	2020	519,976	519,976	
2016	2021	302,355	302,355	
2017	2022			
2018	2023	1,847,611		
		6,653,355	8,112,710	

17. KRATKOROČNA REZERVISANJA

	31. decembra 2018.	31. decembra 2017.
1. Razgraničeni porez na dodatu vrijednost		49,472
2. Razgraničenja po osnovu kratkoročnih rezervisanja za naknade zaposlenim	99,320	103,784
3. Razgraničenja po osnovu kratkoročnih rezervisanja za sudske sporove	153,500	308,480
KRATKOROČNA REZERVISANJA (1 DO 3)	252,820	461,736

U narednom pregledu su date promjene na kratkoročnim rezervisanjima u toku 2018. godine:

	EUR-a	31. decembra 2018	31. decembra 2017.
1. Rezervisanja za naknade i druge beneficije u početnom bilansu	103,784	87,364	
2. Rezervisanja u toku godine	4,002	72,414	
3. Iskorišćena rezervisanja u toku godine	3,878	55,994	
4. Ukinuta rezervisanja u korist prihoda	4,588		
I. Rezervisanja za naknade i druge beneficije na kraju godine (1+2-3-4)	99,320	103,784	
1. Rezervisanja za sudske sporove u početnom bilansu	308,480	115,000	
2. Rezervisanja u toku godine	17,500	218,980	
3. Iskorišćena rezervisanja u toku godine	172,480	25,500	
II. Rezervisanja za sudske sporove na kraju godine (1+2-3-4)	153,500	308,480	
1. Rezervisanja za razgraničeni PDV u početnom bilansu	49,472	49,472	
2. Rezervisanja u toku godine	49,472		
3. Iskorišćena rezervisanja u toku godine	49,472		
4. Ukinuta rezervisanja u korist prihoda	0	49,472	
III. Rezervisanja za razgraničeni PDV na kraju godine (1+2-3-4)	0	49,472	
Ukupno kratkoročna rezervisanja (I do III)	252,820	461,7367	

Društvo vrši kratkoročna rezervisanja za troškove otpremnina kod odlaska u penziju i naknade za jubilarne nagrade. Pregled kratkoročnih rezervisanja za naknade zaposlenim koji na dan 31.12.2018. godine iznosi 99,320 EUR-a prikazan je u okviru napomene dugoročna rezervisanja (Napomena 9).

U okviru pozicije kratkoročnih rezervisanja iskazana su rezervisanje za procjenjenu vjerovatnu obavezu po osnovu sudske sporove. Društvo je po ovom osnovu u 2018.godini formiralo rezervisanja u iznosu od 153,500 EUR-a (2017. -308,480 EUR-a), na osnovu izvještaja pravnog zastupnika koji se odnosi na 3 spora sa pravnim licima za naknadu štete i 10 radnih sporova sa fizičkim licima (Napomena 26).

U 2018. godini su iskorištena rezervisanja za koja su prvobitno priznati izdaci u visini od 172,480 EUR-a. Od navedenog iznosa 153,480 EUR-a se odnosi na rezervisanja po sporu sa AD Održavanje željezničkih voznih sredstava Podgorica. Društvo je po osnovu izgubljenog spora iskoristilo rezervisanja u vrijednosti od 153,480 EUR-a, a za preostali iznos troškova spora u visini od 104,009 EUR-a , priznalo je ostale poslovne rashode (Napomena 19)i kamatu na ime spora u visini od 73,959.45 EUR-a (Napomena 21). Društvo je po ovom osnovu iskoristilo u 2018. godini i rezervisanje po osnovu razgraničenog PDV-a u visini od 49,472 EUR-a.

18. POSLOVNI PRIHODI

	EUR-a	
	01.01-31.12. 2018.	01.01-31.12. 2017.
a) Prihodi od prodaje		
1. Prihodi od prodaje proizvoda i usluga na domaćem tržištu	615,606	4,276,559
2. Prihodi od prod. proizvoda i usluga na inostranom tržištu	5,044,416	4,559,180
II Prik. od prodaje proizvoda i usluga - ukupno (1 do 2)	5,660,022	8,835,739
A. PRIHODI OD PRODAJE (I)	5,660,022	8,835,739
b) Ostali prihodi		
3. Ostali poslovni prihodi	751	28,413
B. OSTALI PRIHODI (3)	751	28,413
POSLOVNI PRIHODI (A+B)	5,660,773	8,864,152

Društvo je jedini teretni operater na prugama Crne Gore i ostvaruje prihod realizacijom usluga prevoza robe na unutrašnjem i međunarodnom željezničkom saobraćaju. Cijene usluga prevoza definisane su usvojenim željezničkim tarifama i ugovorima za prevoz robe. Kontrolu obračuna i odobravanja prihoda i primjene uslova preciziranih komercijalnim ugovorima i tarifskim propisima (cijene prevoza, povlastice i dr.) obavlja posebno organizovana služba za kontrolu prihoda.

Struktura prihoda na domaćem i ino tržištu data je u sledećem pregledu:

	EUR-a	
	01.01-31.12. 2018.	01.01-31.12. 2017.
a) Prihodi od prodaje		
1. Prihodi od prodaje usluga -Unutrašnji saobraćaj	306,579	4,146,687
2. Prihodi od prodaje usluga -prodaja obrazaca	601	748
3. Prihodi od prodaje usluga -kolska najamnina	123,338	39,483
4. Prihodi od prodaje usluga -opravka vagona	12,292	
5. Prihodi od prodaje usluga -iznajmljivanje lokomotiva	12,825	15,423
6. Prihodi od prodaje usluga -ostale usluge	63,797	74,217
7. Prihodi od prodaje usluga -manevri	96,174	0
A1. Prihodi od prodaje usluga na domaćem tržištu (1 do 7)	615,606	4,276,559

8. Prihodi iz međunarodnog saobraćaja	3,376,771	3,168,386
9. Prihodi od usluga iz inost. -zakup kola	14,186	50,521
10. Prihodi od uvrštavanja kola i ost.usl.	27,600	191
11. Prihodi od usluga iz inost. -opravka vagona	68,967	12,303
12. Prihodi od usluga iz inost. -centralni obračun	1,556,893	1,327,779
A2 . Prihodi od prodaje usluga na međunarodnom tržištu (8 do 12)		
A. PRIHODI OD PRODAJE	5,044,416	4,559,180
	5,660,022	8,835,739

19. POSLOVNI RASHODI

	EUR-a	
	01.01-31.12. 2018.	01.01-31.12. 2017.
1. Troškovi materijala za izradu	43,836	74,583
2. Troškovi ostalog (režijskog) materijala	310,231	323,587
3. Troškovi goriva i energije	888,948	964,963
I. Troškovi materijala (1 do 3)	1,243,015	1,363,133
4. Troškovi zarada i naknada (bruto)	2,771,131	2,728,213
5. Troškovi poreza i doprinosa na zarade i naknade na teret poslodavca	482,196	477,650
6. Troškovi naknada po ugovoru o delu	12,736	27,551
7. Troškovi naknada članovima upravnog i nadzornog odbora	44,954	34,221
8. Ostali lični rashodi i naknade	191,057	391,831
II. Troškovi zarada, naknada zarada i ostalih ličnih primanja (4 do 8)	3,502,073	3,659,466
9. Troškovi amortizacije	868,920	867,925
10. Troškovi rezervisanja	21,502	272,895
III. Troškovi amortizacije i rezervisanja - ukupno (9+10)	890,421	1,140,820
11. Troškovi transportnih usluga	60,288	30,407
12. Troškovi usluga na održavanju	877,951	997,543
13. Troškovi zakupnina	721,120	1,017,983
14. Troškovi reklame i propagande		520
a) Troškovi proizvodnih usluga (11 do 14)	1,659,359	2,046,453
15. Troškovi neproizvodnih usluga	26,992	27,915
16. Troškovi reprezentacije	23,352	23,332
17. Troškovi premije osiguranja	2,545	2,951
19. Troškovi platnog prometa	22,942	20,649
20. Troškovi članarina	24,120	20,487

21. Troškovi poreza	15,917	9,966
22. Ostali nematerijalni troškovi	197,305	55,690
b) Nematerijalni troškovi (15 do 22)	313,174	160,991
IV Ostali poslovni rashodi (a+b)	1,972,533	2,207,444
POSLOVNI RASHODI (I do IV)	7,608,042	8,370,863
POSLOVNI DOBITAK	0	493,289
POSLOVNI GUBITAK	1,947,269	0

Društvo je za 2018. godinu iskazalo troškove materijala u iznosu od 1,243,015 EUR-a (2017-1,363,133 EUR-a) u okviru kojih je priznalo **troškove goriva i energije** u visini od 888,948 EUR-a. Pomenuti troškovi se odnose na sledeće:

- troškovi električne energije visokog napona	567,372 EUR-a
- troškovi električne energije niskog napona	11,697 EUR-a
- troškovi goriva lokomotiva	269,949 EUR-a
- troškovi goriva putničkih vozila	15,299 EUR-a
- troškovi maziva -ulja	24,632 EUR-a
Ukupno	888,948 EUR-a

Troškovi električne energije visokog napona su nastali po osnovu ugovora br.8272 zaključenog u decembru 2017. godine sa Železničkom infrastrukturom Crne Gore AD Podgorica, kojim je regulisano da Društvo preuzima obaveze od 48,5% utrošene električne energije Železničke infrastrukture Crne Gore AD Podgorica.

Za godinu koja se završava na dan 31.12.2018 Društvo je u okviru poslovnih rashoda iskazalo **troškove usluga na održavanju** u visini od 877,951 EUR (2017-997,543 EUR-a) koji se odnose na sledeće:

- troškovi održavanja lokomotiva	526,081 EUR-a
- troškovi održavanja vagona	291,305 EUR-a
- troškovi održavanja informacionih sistema	28,144 EUR-a
- troškovi održavanja drumskih vozila	7,500 EUR-a
- troškovi ostalih usluga održavanja	24,921 EUR-a
Ukupno	877,951 EUR-a

U okviru poslovnih rashoda iskazani su **troškovi zakupa** u visini od 721,120 EUR-a (2017-1,017,983 EUR-a) I odnose se na sledeće troškove:

- troškovi korišćenja željezničke trase	541,673 EUR-a
- troškovi kolske najamnine	74,168 EUR-a
- troškovi usluga manevrisanja	57,784 EUR-a
- troškovi zakupa prostora	39,046 EUR-a
- troškovi ostalih usluga zakupa	8,449 EUR-a
Ukupno	721,120 EUR-a

20. FINANSIJSKI PRIHODI

	EUR-a	EUR-a
	01.01-31.12. 2018.	01.01-31.12. 2017.
1. Prihodi od kamata	1,556	2,939
FINANSIJSKI PRIHODI (1)	1,556	2,939

21. FINANSIJSKI RASHODI

	EUR-a	EUR-a
	01.01-31.12. 2018.	01.01-31.12. 2017.
1. Finansijski rashodi iz odnosa sa ostalim povezanim pravnim licima	73,959	0
2. Rashodi kamata	15,559	16,478
3. Ostali finansijski rashodi	1,705	2
FINANSIJSKI RASHODI (1 do 3)	91,223	16,480

22. OSTALI PRIHODI

	EUR-a	EUR-a
	01.01-31.12. 2018.	01.01-31.12. 2017.
1. Prihodi od smanjenja obaveza	5,871	
2. Prihodi od ukidanja dugoročnih rezervisanja	58,102	8,730
3. Ostali nepomenuti prihodi	14,193	
4. Prihodi iz prethodnog perioda	6,336	9,236
OSTALI PRIHODI (1 do 4)	78,631	23,837

Prihodi od ukidanja dugoročnih rezervisanja obuhvataju ukinute prihode po osnovu rezervizasanja zanaknade i druge beneficije zaposlenim u iznosu od 35,224 EUR-a (Napomena 9 i 17), iskorišćenih rezervisanja za beneficije zaoslenih u iznosu od 3,878 EUR-a (Napomena 17), prihode po osnovu iskorišćenih rezervisanja za dio sudske sporova u toku godine u iznosu od 19,000 EUR-a.

23. OSTALI RASHODI

	EUR-a	01.01-31.12. 2018.	01.01-31.12. 2017.
1. Gubici po osnovu rashodavanja i prodaje nematerijalnog ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme	3,232	211,271	
2. Rashodi po osnovu direktnog otpisa potraživanja	32,861	21,560	
3. Ostali nepomenuti rashodi	397	995	
4. Obezvređenje potraživanja i kratkoročnih finansijskih plasmana	506,896	0	
5. Rashodi prethodnih izvještajnih perioda	9,700	19,459	
OSTALI RASHODI (1 do 5)	553,085	253,285	

U okviru ostalih rashoda iskazani su rashodi po osnovu obezvređenja potraživanja u visini od 506,897 EUR-a (2017-0 EUR). Društvo je izvršilo indirektan otpis potraživanja od kupca Uniprom DOO Nikšić u visini od 480,000 EUR-a i potraživanja od kupca Gradevinarstvo i savjetovanje DOO Podgorica u visini od 26,896 EUR-a (Napomena 5).

Rashodi po osnovu direktnog otpisa obuhvataju otpise po osnovu duga stambene kredite u iznosu od 31,059 EUR-a (Napomena 3) i otpisa potraživanja od kupaca u iznosu od 1,802 EUR-a (Napomena 5).

24. NETO REZULTAT

	EUR-a	01.01-31.12. 2018.	01.01-31.12. 2017.
1. Dobit prije oporezivanja	250,300		
2. Gubitak prije oporezivanja	2,511,390		
3. Poreski rashodi perioda			
4. Odloženi poreski rashodi perioda	1,021	24,075	
5. Odloženi poreski prihodi perioda			
Neto dobit (1-2-3-4+5)	226,225		
Neto gubitak (2-1+3+4-5)	2,512,411		

25. ZNAČAJNI DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA

Nije bilo događaja nakon bilansa stanja koji bi imali uticaj na finansijske iskaze i zahtjevali objelodanjanje u finansijskim iskazima.

26. POTENCIJALNA SREDSTVA I OBAVEZE

Sudski sporovi

Društvo sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine vodi 13 sudskih sporova u kojima se javlja kao tuženi. Vrijednost 10 sudskih sporova koji se vode protiv Društva po osnovu naknade štete iz radnih sporova, prema izjavi pravnog zastupnika procjenjeni su na iznos od 64,500 EUR-a, a vrijednost 3 spora koja se vode pred privrednim sudom procjenjena su na 89,000 EUR-a.

Društvo je izvršilo rezervisanja za eventualne obaveze po navedenim sporovima na iznos od 153,500 (2017. -308,480 EUR-a) (Napomena17).

27. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA

Ciljevi upravljanja rizicima finansijskih instrumenata

Poslovanje Društva je izloženo različitim finansijskim rizicima: tržišnom riziku (kamatnom riziku), kreditnom riziku i riziku likvidnosti. Finansijski rizici se sagledavaju na vremenskoj osnovi i prevashodno se izbjegavaju umanjenjem izloženosti Društva ovim rizicima.

Društvo ne koristi nikakve finansijske instrumente zaštite od efekata finansijskih rizika na poslovanje iz razloga što takvi instrumenti nisu u širokoj upotrebi, niti postoji organizovano tržište takvih instrumenata u Crnoj Gori.

Tržišni rizik

U svom poslovanju Društvo je izloženo finansijskim rizicima i u tom sklopu izloženo je tržišnom riziku koji se javlja kao devizni rizik i rizik od promjene kamatnih stopa. Zadatak upravljanja tržišnim rizicima jeste da se upravlja i kontroliše izloženost tržišnim rizicima u okviru prihvatljivih pokazatelja, uz optimizaciju prinosa Društva.

Devizni rizik

Društvo nije izloženo deviznom riziku jer obavlja svoje poslovanje u evrima, koji su funkcionalna valuta u Crnoj Gori.

Kamatni rizik

Društvo je izloženo riziku promjene kamatnih stopa na sredstvima i obavezama kod kojih je kamatna stopa varijabilna. Ovaj rizik zavisi od finansijskog tržišta i Društvo nema na raspolaganju instrumente kojima bi ublažilo njegov uticaj.

Struktura monetarnih sredstava i obaveza na dan 31. decembra 2018. i 2017. godine sa stanovišta izloženosti kamatnom riziku data je u sledećem pregledu:

KAMATNI RIZIK		EUR-a	
		2018	2017
Finansijska sredstva			
Nekamatonosna		1,528,880	2,994,720
Kamatonosna (fiksna kamatna stopa)		136,559	187,234
Kamatonosna (varijabilna kamatna stopa)		-	-
		1,665,439	3,181,954
Finansijske obaveze			
Nekamatonosne		2,798,718	2,746,241
Kamatonosne (fiksna kamatna stopa)		1,000,000	-
Kamatonosne (varijabilna kamatna stopa)		-	-
		3,798,718	2,746,241

Na dan bilansa Društvo nema ugovorene obaveze sa varijabilnom kamatnom stopom

Kreditni rizik

Društvo je izloženo kreditnom riziku koji predstavlja rizik da dužnici neće biti u mogućnosti da dugovanja prema Društvu izmire u potpunosti i na vrijeme, što bi imalo za rezultat finansijski gubitak Društva. Kreditni rizik obuhvata dugoročne i kratkoročne finansijske plasmane, potraživanja i date garancije i jemstva trećim licima.

U Crnoj Gori ne postoje specijalizovane rejting agencije koje vrše nezavisnu klasifikaciju i rangiranje privrednih društava. Usled toga, Društvo je prinuđeno da koristi ostale javno dostupne finansijske informacije (npr. Podatke o bonitetu koje pruža Centralni registar privrednih subjekata, Poreska Uprava, Centralna banka Crne Gore i interne istorijske podatke o saradnji sa određenim poslovnim partnerom u cilju određivanja njegovog boniteta. Na osnovu boniteta kupca, utvrđuje se iznos njegove maksimalne kreditne izloženosti, u skladu sa poslovnom politikom usvojenom od strane rukovodstva Društva. Iznos maksimalne kreditne izloženosti revidira se najmanje jednom godišnje.

U slučaju povećanja iznosa dospjelih potraživanja i shodno tome povećane izloženosti kreditnom riziku, Društvo primjenjuje mehanizme predviđene poslovnom politikom.

Izloženost Društva kreditnom riziku ograničena je uglavnom na potraživanja od manjeg broja kupaca na dan bilansa. Nominalni iznos potraživanja od kupaca, prije izvršene ispravke vrijednosti, sastoje se od potraživanja od kupaca u zemlji i inostranstvu nastao po osnovu usluga prevoza tereta u domaćem i međunarodnom željezničkom prometu (Napomena 5).

	EUR-a <u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Naziv i sedište kupca		
Najznačajniji-5 kupaca	1,095,151	2,259,651
Ostali	<u>492,894</u>	<u>495,971</u>
	<u>1,588,045</u>	<u>2,755,622</u>

Rizik likvidnosti

Rukovodstvo Društva upravlja rizikom likvidnosti na način koji mu obezbeđuje da Društvo u svakom trenutku mora da ispunjava sve svoje dospele obaveze. Društvo upravlja rizikom likvidnosti održavajući odgovarajuće novčane rezerve, praćenjem planiranih i stvarnih novčanih tokova i održavanjem adekvatnog odnosa priliva finansijskih sredstava i dospeća obaveza.

Ročnost dospjeća finansijskih obaveza Društva data je u sledećoj tabeli:

2018. godina				EUR-a
	<u>do 1</u>	<u>od 1 do 2</u>	<u>od 2 do 5</u>	<u>Ukupno</u>
Dugoročni krediti		533,439		533,439
Obaveze iz poslovanja	2,223,009			2,223,009
Krat. finan. obaveze	466,561			466,561
Ostale krat. obaveze	<u>575,709</u>			<u>575,709</u>
	<u>3,265,279</u>	<u>533,439</u>		<u>3,798,718</u>
2017. godina	<u>do 1</u>	<u>od 1 do 2</u>	<u>od 2 do 5</u>	<u>Ukupno</u>
Dugoročni krediti				
Krat. finan. obaveze				
Obaveze iz poslovanja	2,632,731			2,632,731
Ostale krat. obaveze	<u>113,510</u>			<u>113,510</u>
	<u>2,746,241</u>			<u>2,746,241</u>

Prikazani iznosi zasnovani su na nediskontovanim novčanim tokovima na osnovu najranijeg datuma na koji će Društvo biti obavezno da takve obaveze namiri (aktuuelni anuitetni plan).

28. UPRAVLJANJE RIZIKOM KAPITALA

U postupku upravljanja kapitalnim rizikom, rukovodstvo Društva ima za cilj očuvanje mogućnosti da posluje po principu stalnosti poslovanja, istovremeno maksimizirajući prinose vlasnicima i drugim interesnim stranama putem optimizacije odnosa duga i kapitala. Rukovodstvo Društva pregleda strukturu odnosa dugova i kapitala na godišnjoj osnovi.

Društvo analizira kapital kroz pokazatelj zaduženosti. Ovaj pokazatelj izračunava se kao odnos neto obaveza (zaduženosti) i ukupnog kapitala. Neto zaduženost se obračunava tako što se ukupne finansijske obaveze (kratkoročne i dugoročne) umanjuje za gotovinu i gotovinske ekvivalente. Ukupan kapital predstavlja zbir svih kategorija kapitala prikazanih u bilansu stanja i neto zaduženosti.

Pokazatelji zaduženosti na dan 31. decembra 2018. i 2017. godine su bili sledeći:

	EUR-a	
	2018.	2017.
1. Zaduženost*	1,000,000	
2. Gotovina i gotovinski ekvivalenti	419,749	265,464
I Neto zaduženost (1 – 2)	580,251	(265,464)
	106,338	0
3. Kapital**	—————	—————
II Ukupni kapital (I+3)	686,589	(265,464)
III Racio (odnos) neto zaduženosti prema kapitalu (I/II)	85%	100%

*Zaduženost obuhvata dugoročne obaveze i kratkoročne finansijske obaveze

**Kapital obuhvata iznos ukupnog kapitala

29. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

U okviru svojih redovnih poslovnih aktivnosti Društvo obavlja transakcije sa povezanim licima. i to su:

- Ostala povezana lica: Željeznički prevoz Crne Gore AD Podgorica; AD Održavanje željezničkih voznih sredstava Podgorica i Željeznička infrastruktura Crne Gore AD Podgorica.
- Ključno rukovodstvo: Odbor direktora i Izvršni Direktor.

U toku 2018. i 2017. godine obavljene su sledeće transakcije sa povezanim pravnim licima:

	EUR-a	2018	2017
PRIHODI OD PRODAJE			
- matično društvo			
- zavisna pravna lica			
- ostala povezana pravna lica	130,869	74,955	
	130,869	74,955	
TROŠKOVI ENERGIJE			
- matično društvo			
- zavisna pravna lica			
- ostala povezana pravna lica	579,069	593,013	
	579,069	593,013	
TROŠKOVI PROIZVODNIH USLUGA			
- matično društvo			
- zavisna pravna lica			
- ostala povezana pravna lica	1,371,393	1,803,584	
	1,371,393	1,803,584	
NEMATERIJALNI TROŠKOVI			
- matično društvo			
- zavisna pravna lica			
- ostala povezana pravna lica	104,009	104,009	
	104,009	104,009	
FINANSIJSKI RASHODI			
- matično društvo			
- zavisna pravna lica			
- ostala povezana pravna lica	73,959	73,959	
	73,959	73,959	
UKUPNO RASHODI		2,128,430	2,396,597
Potraživanja od kupaca			
- matično društvo			
- zavisna pravna lica			
- ostala povezana pravna lica	10,216	168	
	10,216	168	
Potraživanja iz specifičnih poslova			
- matično društvo			
- zavisna pravna lica			
- ostala povezana pravna lica	13,300	13,300	
	13,300	13,300	
UKUPNO POTRAŽIVANJA		23,516	13,468

Obaveze prema dobavljačima:

- matično društvo	707,975	668,597
- zavisna pravna lica		
- ostala povezana pravna lica		

Kratkoročna rezervisanja (sudski sporovi):

- matično društvo	89,000	153,480
- zavisna pravna lica		
- ostala povezana pravna lica		

UKUPNE OBAVEZE **796,975** **822,077**

Ključno rukovodstvo Društva čine Izvšni direktor i Odbor Direktora. Bruto zarade i naknade plaćene ili plative ključnom rukovodstvu po osnovu njihovog rada prikazane su u tabeli koja sledi:

	EUR-a
	2018
Direktor	28,087
Odbor direktora	39,707
Bruto zarade i naknade	67,794

30. NAČELO STALNOSTI POSLOVANJA

Finansijski iskazi su sastavljeni na načelu nastanka poslovnog događaja (načelo uzročnosti) i načelu stalnosti poslovanja.

Prema načelu nastanka poslovnog događaja učinci poslovnih promjena i drugih događaja se priznaju u momentu nastanka (a ne kada se gotovina ili njen ekvivalent primi ili isplati). Finansijski iskazi sastavljeni na načelu nastanka poslovnog događaja (osim Iskaza o tokovima gotovine) pružaju informacije ne samo o poslovnim promjenama iz prethodnog perioda, koje uključuju isplatu i prijem gotovine, već takođe i o obavezama za isplatu gotovine u budućem periodu i o resursima koji predstavljaju gotovinu koja će biti primljena u budućem periodu.

Sa stanjem na dan 31.decembar 2018.godine, Društvo je iskazalo gubitak u iznosu od 5,011,912 EUR-a EUR.-a (u 2017 – 2,845,330 EUR-a) i sa stanjem na taj dan iskazalo tekuće obaveze u visini od 3,550,908 EUR-a (2017 -3,223,027 EUR-a) i tekuću imovinu u iznosu od 2,060,340 EUR-a (2017.- 3,531,885 EUR-a).

31. PORESKI RIZICI

Poreske prijave, zajedno sa drugim oblastima zakonskog regulisanja su predmet pregleda i kontrola od više ovlašćenih organa kojima je zakonom omogućeno propisivanje kazni i zateznih kamata. Tumačenje poreskih zakona od strane poreskih vlasti u odnosu na transakcije i aktivnosti Društva mogu se razlikovati od tumačenja rukovodstva. Kao rezultat iznijetog, transakcije mogu biti osporene od strane poreskih vlasti i Društvu može biti odredjen dodatni iznos poreza, kazni i kamata. U skladu sa Zakonom o Poreskoj administraciji Crne Gore ("Sl. list RCG", br. 65/01, 80/04 i 29/05 I Sl. list Crne Gore", br. 073/10, 020/11, 028/12, 008/15 I 47/17), period zastarjelosti poreske obaveze je 5 godina, što znači da poreske vlasti imaju prava da odrede plaćanje neizmirenih poreskih obaveza u roku od 5 godina od trenutka kada je obaveza nastala.

32. USAGLAŠAVANJE POTRAŽIVANJA I OBAVEZA

Društvo je na dan 31.12.2018. godine u skladu sa obavezama iz člana 21. Zakona o računovodstvu sprovedlo postupak usaglašavanja potraživanja i obaveza (Napomena 5, Napomena 10 i Napomena 13).

Odgovorno lice za sastavljanje fin. iskaza:

Vesna Bošković
M. Bošković

Direktor:

Muradif Grbović
M. Grbović

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

Podgorica, februar 2019. godine

Sadržaj:

1. KRATAK OPIS POSLOVNIH AKTIVNOSTI I ORGANIZACIONE STRUKTURE	3
2. ANALIZA FINANSIJSKOG POLOŽAJA I REZULTATA POSLOVANJA	6
3. MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE	14
4. PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ	15
5. PODACI O AKTIVNOSTIMA ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA	18
6. INFORMACIJE O OTKUPU SOPSTVENIH AKCIJA, ODNOŠNO UDJELA	18
7. CILJEVI I METODE ZA UPRAVLJANJE RIZIKOM	19
8. IZJAVA O PRIMJENI KODEKSA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA	21

1. KRATAK OPIS POSLOVNIH AKTIVNOSTI I ORGANIZACIONE STRUKTURE

AD „MONTECARGO“ (u daljem tekstu: Društvo) je osnovano u junu 2009. godine u postupku restrukturiranja Željeznice Crne Gore AD.

Osnovna djelatnost Društva je pružanje usluga prevoza različitih vrsta robe za potrebe korisnika iz Crne Gore i država u okruženju, kao i sporedne djelatnosti utvrđene Statutom Društva. Društvo dominantno formira prihode realizacijom usluga prevoza robe na prugama Crne Gore.

Odbor direktora Društva je dana 6. jula 2018. godine, donio novi Pravilnik o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, po kome se organizaciona struktura Društva zasniva na funkcionalnoj i teritorijalnoj podjeli poslovnih procesa. Poslovanje kompanije vrši se kroz šest sektora i četiri samostalne službe i to: služba unutrašnje kontrole, služba za IT, služba za javne nabavke i služba kontrole transportnih prihoda, kao posebne organizacione cjeline, sa Odborom direktora i izvršnim direktorom na čelu Društva. Obavezujući poslovi prevoznika su: poslovi manevre, poslovi tehničkog pregleda kola i vozova, poslovi vuče vozova, poslovi komercijale, kolski poslovi i poslovi logistike (obezbjeduju upravljanje poslovima lokalnog rada). Osnovna poslovna funkcija Društva ostvaruje se na teritoriji sedam opština države Crne Gore kroz koje prolazi pruga.

Društvo se nalazi u većinskom državnom vlasništvu, a po izvodu CDA akcijski kapital iznosi 17.463.786,05 eura i podijeljen je na 3.340.114 akcija pojedinačne nominalne vrijednosti od **5,2285 eura**. Država i državni fondovi posjeduju **87,9687 %** akcija, odnosno 15.362.665,55 eura akcijskog kapitala.

Privreda Crne Gore pritisnuta ekonomskom krizom sporo se oporavlja. Lokalni prevoz posljednjih nekoliko godina je ispod 1 % ukupnog obima prevoza. Društvo nema mogućnosti da samostalno nastupa na tržištu željezničkih usluga. Zato se moraju graditi kvalitativno novi partnerski odnosi sa susjednim željezničkim prevoznicima i kompanijama koje se bave pretovarnim i skladišnim uslugama u Luci Bar: AD Luka Bar i Kontejnerski terminal i generalni tereti (u daljem tekstu KTGT). Zajednički komercijalni nastup na tržištu transportnih usluga je neophodan, ali je on opterećen inertnošću i nedeфинisanim parametrima na osnovu kojih bi se utvrdila raspodjela ukupnog transportnog prihoda.

Drumski saobraćaj je konkurentniji, uglavnom zbog visoke elastičnosti prevoza, zasnovane na gustini saobraćajne mreže i većim komercijalnim brzinama. Konkurenčku prednost drumskog saobraćaja omogućava sve bolja i kvalitetnija putna infrastruktura i niže učešće fiksnih troškova u cijeni koštanja transportne usluge. Prethodno navedeno je dovelo do konstantnog pada konkurenčnosti željeznice u posljednje dvije decenije, naročito u dijelu visoko tarifirajućih vrsta roba. Društvo uglavnom prevozi robe za koje drumski saobraćaj nije zainteresovan i koje drumski saobraćaj ne može da prevozi zbog njihove masovnosti i robe kompanija koje imaju industrijske kolosjeke.

Kada treba uključiti nove vrste robe u predmet prevoza željeznicom, Društvo uz saglasnost organa upravljanja, odnosno u skladu sa usvojenom tarifskom i komercijalnom politikom, nekada

samo, a nekada zajedno sa jednim ili više poslovnih partnera (Srbija Kargo, Željeznice Albanije, Luka Bar...) odobrava komercijalne povlastice. Primjera radi, uz punu partnersku saglasnost, izvršena je korekcija cijene prevoza žitarica u izvozu preko Luke Bar, u cilju utvrđivanja konkurentne cijene u odnosu na riječni transport Dunavom, odnosno željeznički za Rijeku i Kopar. Postignut je dogovor da se na sličan način nastupa kod ugovaranja prevoza svih novih vrsa robe.

Analiza tržišta dovodi do zaključka da tržište transportnih usluga karakterišu dinamične promjene na strani tražnje, prije svega u vezi sa zahtjevima povećanja kvaliteta usluga, pri čemu brzina, tačnost, urednost i učestalost prevoza, predstavljaju osnovne odrednice transportne tražnje. Dinamično se mijenja struktura i karakteristike robe za prevoz, a konkurenčija, u prvom redu drumski prevoznici, imaju vrlo visok nivo prilagodljivosti prevoza robe uslovima koje zahtijeva tržište (prevoz „od vrata do vrata“).

U postojećim okolnostima decentralizovanog privređivanja, stalnih promjena u količinama i strukturi robe za prevoz, povećanju broja subjekata koji odlučuju o transportima, izuzetnog jačanja konkurenčije drumskog saobraćaja, osnovna preokupacija menadžmenta u Društvu odnosiće se na saradnju sa Srbija Kargo i Albanskim željeznicama u cilju poboljšanja kvaliteta usluge, dalje istraživanje tržišta i iznalaženju potencijalne robe koja gravitira prugama Crne Gore, kao i aktivnostima vezanim za rješavanje različitih komercijalnih, operativnih i drugih problema vezanih za realizaciju prevoza robe.

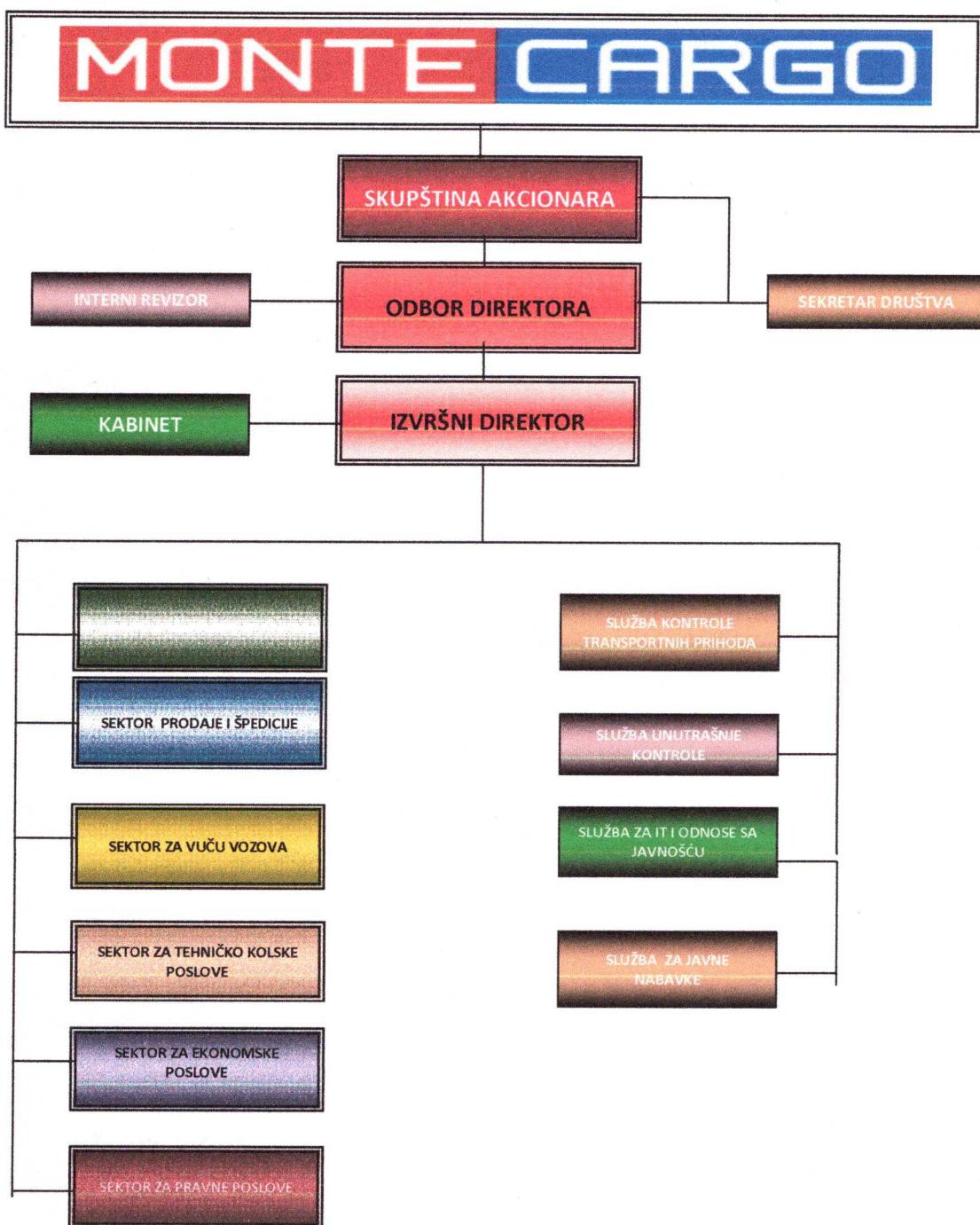
Na dan 31. decembar 2018. godine u Društvu je evidentirano 276 zaposlenih, od kojih je 229 na neodređeno i 42 zaposlenih na određeno vrijeme, kao i pet pripravnika.

Tabela 1: Broj zaposlenih u posljednje četiri godine

Broj zaposlenih				
Mjesec	2015	2016	2017	2018
Januar	250	242	258	249
Februar	240	237	258	252
Mart	241	237	258	252
April	240	237	256	253
Maj	240	236	256	253
Jun	241	241	256	255
Jul	240	233	258	259
Avgust	239	233	258	262
Septembar	246	237	258	273
Oktobar	242	233	262	277
Novembar	242	233	264	277
Decembar	242	237	271	278
<i>Prosječan broj zaposlenih</i>	242	236	259	262

Poslovanje Društva vrši se kroz šest sektora i četiri samostalne službe i to: Sektor za prevoz, Sektor prodaje i špedicije, Sektor za vuču vozova, Sektor za tehničko kolske poslove (TKP), Sektor za ekonomski poslove i Sektor za pravne poslove, kao i služba unutrašnje kontrole, služba za IT, služba za javne nabavke i služba kontrole transportnih prihoda, kao posebne organizacione cjeline. U Sektoru za prevoz i Sektoru za TKP postoji jedna, odnosno dvije službe i četiri jedinice (Podgorica, Bar, Nikšić i Bijelo Polje), a dok u Sektoru za vuču vozova dvije službe i jedna jedinica.

Organizaciona šema Akcionarskog društva "MONTECARGO" Podgorica

2. ANALIZA FINANSIJSKOG POLOŽAJA I REZULTATA POSLOVANJA

2.1. Analiza finansijskog položaja i rezultata

Finansijska analiza se bavi istraživanjem i kvantifikacijom funkcionalnih odnosa koji postoje između bilansnih pozicija, stanja i uspjeha, sa ciljem da se omogući vjerodostojna ocjena finansijskog položaja i profitabilnosti preduzeća, kao i da se procijene buduće performanse. Instrumenti finansijske analize su skup metoda, tehnika, procedura i postupaka koji služe za otkrivanje, pokazivanje i interpretaciju informacija o stanju i uspjehu preduzeća. Instrumenti finansijske analize se dijele na:

1. Opštu analizu finansijskih izveštaja;
2. **Racio analizu finansijskih izveštaja;**
3. Analizu neto obrtnog kapitala;
4. Analizu novčanih tokova.

ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI - BILANS STANJA					
POZICIJA	Redni Broj	2015	2016	2017	2018
AKTIVA					
A. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	001				
B. STALNA IMOVINA (003+004+005+009)	002	19.184.780	18.454.302	17.938.752	17.729.590
I. GOODWILL	003				
II. NEMATERIJALNA ULAGANJA	004	1.300	1.300	1.300	1.300
III. NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA (006+007+008)	005	18.907.476	18.225.119	17.750.218	17.591.731
1. Nekretnine, postrojenja i oprema	006	18.907.476	18.225.119	17.750.218	17.591.731
2. Investicione nekretnine	007				
3. Biološka sredstva	008				
IV. DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (010+011+012)	009	276.004	227.883	187.234	136.559
1. Učešća u kapitalu	010				
2. Učešća u kapitalu koja se vrednuju metodom učešća	011				
3. Ostali dugoročni finansijski plasmani	012	276.004	227.883	187.234	136.559
C. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA	013				
D. STALNA SREDSTVA NAMENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO	014				
E. OBRTNA SREDSTVA	015	4.365.972	2.797.894	3.531.885	2.060.340
I. ZALIHE	016	351.833	390.546	482.103	396.986
II. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA, PLASMANI I GOTOVINA (018 do 022)	017	4.014.139€	2.407.348€	3.049.782€	1.663.354
1. Potraživanja	018	2.858.142€	1.415.089€	2.729.256€	1.109.130

MONTE CARGO
AD Podgorica JSC

2. Potraživanja za više plaćeni porez na dobitak	019				
3. Kratkoročni finansijski plasmani	020				
4. Gotovinski ekvivalenti i gotovina	021	1.088.233	887.164	265.464	419.749
5. Porez na dodatu vrijednost i AVR	022	67.764	105.095	55.062	134.475
F. UKUPNA AKTIVA (001+002+013+014+015)	023	23.550.752	21.252.196	21.470.637	19.789.930
PASIVA					
A. KAPITAL (102 do 109)	101	16.718.294	16.731.083	16.957.310	14.444.898
I. OSNOVNI KAPITAL	102	17.463.668	17.463.668	17.463.668	17.463.668
II. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	103				
III. REZERVE	104	106.338	106.338	106.338	106.338
IV. POZITIVNE REVALORIZACIONE REZERVE I NEREALIZOVANI DOBICI	105	2.136.350	2.006.208	1.886.804	1.769.023
V. NEGATIVNE REVALORIZACIONE REZERVE I NEREALIZOVANI GUBICI	106				
VI. NERASPOREDJENA DOBIT	107	98.846	142.931	345.630	117.781
VII. GUBITAK	108	-3.086.908	2.988.062	2.845.130	-5.011.912
VIII. OTKUPIJENE SOPSTVENE AKCIJE I OTKUPIJENI SOPSTVENI UDJELI	109				
B. DUGOROČNA REZERVISANJA I DUGOROČNE OBAVEZE (111+112)	110	217.103	223.160	204.659	707.462
I. DUGOROČNA REZERVISANJA	111	217.103	223.160	204.659	174.023
II. DUGOROČNE OBAVEZE (113+114)	112				533.439
1. Dugoročni krediti	113				533.439
2. Ostale dugoročne obaveze	114				
C. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE	115	1.001.269	1.061.566	1.085.641	1.086.662
D. KRATKOROČNA REZERVISANJA I KRATKOROČNE OBAVEZE (117+124)	116	5.614.086	3.236.387	3.223.027	3.550.908
I. KRATKOROČNE OBAVEZE (118 do 123)	117	5.356.893	2.984.551	2.761.291	3.298.088
1. Kratkoročne finansijske obaveze	118				466.561
2. Obaveze po osnovu sredstava namijenjenih prodaji	119				
3. Obaveze iz poslovanja	120	4.897.763	2.596.234	2.632.731	2.223.009
4. Ostale kratkoročne obaveze i PVR	121	415.967	388.317	128.540	606.913
5. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost i ostalih javnih prihoda	122	13.055		20	1.605
6. Obaveze po osnovu poreza na dobit	123	30.108			
II. KRATKOROČNA REZERVISANJA	124	257.193	251.836	461.736	252.820
E. UKUPNA PASIVA (101+110+115+116)	125	23.550.752	21.252.196	21.470.637	19.789.930

ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU - BILANS USPJEHA

Redni broj	Pozicija	Redni Broj	2015	2016	2017	2018
I	POSLOVNI PRIHODI (202 do 206)	201	7.062.186	6.151.447	8.864.152	5.660.773
1	<i>Prihodi od prodaje</i>	202	7.059.891	6.151.391	8.835.739	5.660.022
2	<i>Prihodi od aktiviranja učinaka i robe</i>	203				
3	<i>Povećanje vrijednosti zaliha učinaka</i>	204				
4	<i>Smanjenje vrijednosti zaliha učinaka</i>	205				
5	<i>Ostali poslovni prihodi</i>	206	2.295	56	28.413	751
II	POSLOVNI RASHODI (208 do 212)	207	6.899.957	6.603.595	8.370.863	7.608.042
1	<i>Nabavna vrijednost prodane robe</i>	208				
2	<i>Troškovi materijala</i>	209	1.048.281	1.184.561	1.363.133	1.243.015
3	<i>Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi</i>	210	2.878.456	2.810.525	3.659.466	3.502.073
4	<i>Troškovi amortizacije i rezervisanja</i>	211	983.456	907.059	1.140.820	890.421
5	<i>Ostali poslovni rashodi</i>	212	1.989.764	1.701.450	2.207.444	1.972.533
A	POSLOVNI REZULTAT (201-207)	213	162.229	-452.148	493.289	-1.947.269
I	FINANSIJSKI PRIHODI	214	3.174	4.460	2.939	1.556
II	FINANSIJSKI RASHODI	215	72.056	17.402	16.480	91.223
B	FINANSIJSKI REZULTAT (214 - 215)	216	-68.882	-12.942	-13.541	-89.667
I	OSTALI PRIHODI	217	46.869	901.640	23.837	78.631
II	OSTALI RASHODI	218	30.053	363.465	253.285	553.085
C	REZULTAT IZ OSTALIH AKTIVNOSTI (217-218)	219	16.816	538.175	-229.448	-474.454
D	REZULTAT IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRIJE OPOREZIVANJA (213+216+219)	220	110.163	73.085	250.300	-2.511.390
E	NETO REZULTAT POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO	221				
F	REZULTAT PRIJE OPOREZIVANJA (220+221)	222	110.163	73.085	250.300	-2.511.390
G	DRUGE STAVKE REZULTATA /POVEZANE SA KAPITALOM/ (224 do 228)	223				
1	<i>Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu fin. sredstava raspoloživih za prodaju</i>	224				
2	<i>Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu nekretnina, postrojenja, opreme</i>	225				
3	<i>Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu učešća u kapitalu pridr. društava</i>	226				
4	<i>Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu aktuarskih dobitaka (ili gubitaka)</i>	227				
5	<i>Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu hedžinga tokova gotovine</i>	228				
H	PORESKI RASHOD PERIODA (230+231)	229	56.446	60.296	24.075	1.021
1	<i>Tekući porez na dobit</i>	230				
2	<i>Odloženi poreski rashodi ili prihodi perioda</i>	231	56.446	60.296	24.075	1.021
I	NETO REZULTAT (222+223-229)	232	53.717	12.789	226.225	-2.512.411

J	ZARADA PO AKCIJI					
1	Osnovna zarada po akciji	233				
2	Umanjena (razvodnjena) zarada po akciji	234				

Racio pokazatelji

Racio analiza predstavlja osnovni instrument za procjenu finansijske pozicije i potencijala preduzeća. Stavljanjem u odnos logički povezanih cjelina iz finansijskih izvještaja (Bilans stanja i Bilans uspjeha), dolazi se do rezultata uspostavljenih relacija koji za cilj imaju ocjenu stanja i aktivnosti preduzeća.

Pokazatelji likvidnosti

Likvidnost je sposobnost preduzeća da u roku može izmiriti svoje dospjele obaveze.

Koefficijent trenutne likvidnosti	2015	2016	2017	2018
Novac i novčani ekvivalenti	1088233	887164	265464	419749
Kratkoročne obaveze	5614086	3236387	3223027	3550908
Novac i novčani ekvivalenti / Kratkoročne obaveze	0,19	0,27	0,08	0,12

Koefficijent trenutne likvidnosti manji od 1 pokazuje da Društvo nije u mogućnosti da iznosom raspoloživih novčanih sredstava izmiruje dospjele obaveze.

Tekuća likvidnost	2015	2016	2017	2018
Angažovana obrtna sredstva	4365972	2797894	3531885	2060340
Kratkoročne obaveze	5614086	3236387	3223027	3550908
Angažovana obrtna sredstva / Kratkoročne obaveze	0,78	0,86	1,10	0,58

Tekuća likvidnost pokazuje odnos kratkotrajne imovine i kratkoročnih obveza, a trebao bi biti 2 ili više, a to znači da preduzeće ima dvostruko više gotovine, potraživanja i zaliha nego što su kratkoročne obaveze koje dolaze na naplatu. Koefficijent tekuće likvidnosti 0,58 ukazuje na nedovoljnu likvidnost preduzeća odnosno da je 1€ obaveza pokriven u prosjeku sa 0,58 € obrtnih sredstava, pa preduzeće nema dovoljno sredstava za podmirenje kratkoročnih obaveza.

Koefficijent ubrzane likvidnosti	2015	2016	2017	2018
Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina	4014139	2407348	3049782	1663354
Kratkoročne obaveze	5614086	3236387	3223027	3550908
Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina / Kratkoročne obaveze	0,72	0,74	0,95	0,47

Koeficijent finansijske stabilnosti	2015	2016	2017	2018
<i>Stalna imovina</i>	19184780	18454302	17938752	17729590
<i>Kapital</i>	16718294	16731083	16957310	14444898
<i>Dugoročne obaveze</i>	217103	223160	204659	707462
<i>Stalna imovina / (Kapital + Dugoročne obaveze)</i>	1,13	1,09	1,05	1,17

Koeficijent finansijske stabilnosti tiče se odnosa dugoročno vezanih sredstava i sopstvenog kapitala uvećanog za dugoročne obaveze. Koeficijent finansijske stabilnosti veći od 1 znači da su dugoročno vezana sredstva pokrivena trajnim i dugoročnim kapitalom, dugoročna finansijska ravnoteža je uspostavljena a time su stvoreni i uslovi za održavanje likvidnosti u oblasti dugoročnog finansiranja.

Pokazatelji zaduženosti

Pokazatelji zaduženosti mjere stepen zaduženosti preduzeća. Oni pokazuju koliko se preduzeće finansira iz tuđih sredstava, odnosno koliko je imovine finansirano iz vlastitog kapitala.

Koeficijent zaduženosti	2015	2016	2017	2018
<i>Ukupne obaveze</i>	5831189	3459547	3427686	4258370
<i>Ukupna imovina</i>	23550752	21252196	21470637	19789930
<i>Ukupne obaveze / Ukupna imovina</i>	0,25	0,16	0,16	0,22

Ovaj pokazatelj nam daje podatak o veličini zaduženja po 1€ vlastitog kapitala.

Koeficijent finansijskog leveridža	2015	2016	2017	2018
<i>Ukupne obaveze</i>	5831189	3459547	3427686	4258370
<i>Ukupan kapital</i>	16718294	16731083	16957310	14444898
<i>Ukupne obaveze / Ukupan kapital</i>	0,35	0,21	0,20	0,29

Faktor zaduženosti	2015	2016	2017	2018
<i>Ukupne obaveze</i>	5831189	2984551	2761291	3831527
<i>Neraspoređena dobit + Amortizacija</i>	1082302	1049990	1486450	1008202
<i>Ukupne obaveze / (Neraspoređena dobit + Amortizacija)</i>	5,39	2,84	1,86	3,80

Pokazatelji ekonomičnosti

Pokazateljima ekonomičnosti se utvrđuje stepen ostvarenih prihoda društva po jedinici rashoda. Potrebno je da društvo posluje ekonomično, odnosno da ostvaruje više prihoda nego što je utrošeno za njihovo postizanje. Uspješno poslovanje znači kada navedeni pokazatelji nijesu manji od 1.

<i>Ekonomičnost ukupnog poslovanja</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>
<i>Ukupni prihodi</i>	7112229	7057547	8890928	5740960
<i>Ukupni rashodi</i>	7002066	6984462	8640628	8252350
<i>Ukupni prihodi / Ukupni rashodi</i>	1,02	1,01	1,03	0,70

Ekonomičnost ukupnog poslovanja utvrđuje se stavljanjem u odnos ukupnih prihoda i ukupnih rashoda. Koeficijent 0,70 pokazuje da je predučeće u tekućoj godini na 1€ ukupnih rashoda ostvarivalo oko 0,70€ ukupnih prihoda.

<i>Ekonomičnost redovnog poslovanja</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>
<i>Poslovni prihodi</i>	7062186	6151447	8864152	5660773
<i>Poslovni rashodi</i>	6899957	6603595	8370863	7608042
<i>Poslovni prihodi / Poslovni rashodi</i>	1,02	0,93	1,06	0,74

Ekonomičnost redovnog poslovanja pokazuje koliko novčanih jedinica prihoda iz redovnog poslovanja predučeće ostvaruje na jednu novčanu jedinicu rashoda iz redovnog poslovanja. Koeficijent pokazuje da se u tekućoj godini na 1€ rashoda iz redovnog poslovanja ostvarivao približno 0,74€ prihoda iz redovnog poslovanja.

Pokazatelji profitabilnosti

Analiza profitabilnosti najvažniji je dio finansijske analize poslovanja. Pokazateljima profitabilnosti mjeri se sposobnost preduzeća da ostvaruje dobit u odnosu na ostvarene prihode, imovinu ili kapital.

<i>EBIT</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>
<i>Rezultat prije oporezivanja</i>	110163	73085	250300	-2511390
<i>Rashodi kamata</i>	72056	17402	16480	91223
<i>Rezultat prije oporezivanja + Rashodi kamata</i>	182.219,00	90.487,00	266.780,00	-2.420.167,00

<i>EBITDA</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>
<i>Rezultat prije oporezivanja</i>	110163	73085	250300	-2511390
<i>Rashodi kamata</i>	72056	17402	16480	91223
<i>Amortizacija</i>	983456	907059	1140820	890421
<i>Rezultat prije op +Kamate + Amortizacija</i>	1.165.675,00	997.546,00	1.407.600,00	-1.529.746,00

Pokazatelji aktivnosti

Pokazatelji aktivnosti mjere koliko efikasno preduzeće upotrebljava svoje resurse. Poznati su i pod nazivom koeficijenti obrta. Važno je s aspekta sigurnosti i uspješnosti poslovanja da koeficijent obrta bude što je moguće veći broj.

Obrt potraživanja	2015	2016	2017	2018
<i>Prihodi od prodaje</i>	7059891	6151391	8835739	5660022
<i>Prosječna potraživanja od kupaca</i>	2842475	2136615,5	2072173	1919193
Prihodi od prodaje / Prosječna potraživanja od kupaca	2,48	2,88	4,26	2,95

Koeficijent obrta potraživanja pokazuje koliko po jedinici nenaplaćenog salda potraživanja od kupaca, dolazi ukupnog prihoda u toku perioda.

Dani vezivanja potraživanja	2015	2016	2017	2018
365	365	365	365	365
<i>Obrt potraživanja</i>	2,48	2,88	4,26	2,95
365 / Obrt potraživanja	147,18	126,74	85,68	123,73

Dani vezivanja potraživanja u 2018. godini iznose 123,73 što znači da se svaka prodaja naplati u prosjeku 123. dan. Ako uzmemo da je prosječni rok za plaćanje 30 dana znači da su kupci u 2018. godini kasnili sa plaćanjem u prosjeku 93 dana.

2.2. Informacije o članovima upravnih i nadzornih tijela

U 2018. godini održana je jedna sjednica Skupštine akcionara Društva.

Na sjednici Redovne Skupštine akcionara Društva koja je održana 30. marta 2018. godine, donešene su odluke o:

- usvajanju finansijskih iskaza i Izvještaja o poslovanju Društva za 2017. godinu,
- usvajanju Izvještaja Nezavisnog revizora za 2017. godinu,
- rasporedjeli ostvarene dobiti po godišnjem računu za 2017. godinu,
- imenovanju Nezavisnog revizora Društva za 2018. godinu,
- razriješenju članova Odbora direktora Društva,
- izboru članova Odbora direktora Društva,

Odbor direktora i izvršni menadžment su svoje aktivnosti tokom izvještajnog perioda usmjerili u pravcu iznalaženja najboljih rješenja, sa ciljem poboljšanja bezbjednosti u željezničkom saobraćaju, poboljšanju kvaliteta usluga, povećanju broja korisnika prevoznih usluga, kao i poboljšanju finansijskog poslovanja Društva i standarda zaposlenih.

Prilikom donošenja odluka i zaključaka, Odbor direktora Društva se pridržavao ovlašćenja iz člana 37 Statuta, kao i načela savjesnosti, postupajući sa pažnjom dobrog privrednika.

Odbor direktora je kvalitetnim i detaljnim raspravama koje su vođene na sjednicama u izvještajnoj godini, na odgovoran, profesionalan i temeljan način pristupio svim pitanjima, kako strateškim, tako i operativnim – tekućim, koji su od značaja i doprinose uspješnjem poslovanju Društva. Ovakvim učešćem u radu i odlučivanjem, članovi Odbora direktora su dali svoj puni stručni i profesionalni doprinos, što je rezultiralo odgovarajućim nivoom kvaliteta u pristupu i razmatranju pitanja i materijala, boljem pozicioniranju Društva na tržištu i kvalitetnijem pružanju usluga prevoza robe u željezničkom saobraćaju.

Na desetoj redovnoj sjednici trinaestog saziva Odbora direktora koja je održana 31. januara 2019. godine donešena je Odluka o imenovanju Revizorskog odbora Društva.

3. MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Integracijom sistema menadžmenta kvalitetom, bezbjednošću i zdravljem na radu, zaštite životnom sredinom i bezbjednošću informacija AD "MONTECARGO" se osposobljava da u kontinuitetu identifikuje sve aspekte svoga poslovanja koji su u vezi sa životnom sredinom i sprovodi njihovo vrednovanje prema uticaju kojii maju, ili mogu imati na životnu sredinu.

Postupak identifikacije aspekata životne sredine i vrednovanja njihovog uticaja obezbjeđuje definisanje svih aktivnosti u Društvu koje mogu imati pozitivan ili negativan uticaj na životnu sredinu.

Način identifikacije aspekata životne sredine i vrednovanja njihovog uticaja propisan je procedurom *Aspekti životne sredine*. Kao rezultat primjene navedene procedure nastaju liste aspekata životne sredine Društva, koji su rangirani prema značaju uticaja koji imaju ili mogu imati na životnu sredinu.

Predstavnik rukovodstva je odgovoran da, prilikom svake promjene u Društву i njegovom okruženju (identifikovane kroz preispitivanje od strane rukovodstva, kroz interne ili eksterne provjere, ili na neki drugi način, koja može da ima uticaj na zaštitu životne sredine-novi zakonski i drugi zahtjevi, nove tehnologije, novi proizvodi, novi objekti, novi zahtjevi zainteresovanih strana, nove sirovine, itd.), obezbijedi identifikaciju i vrednovanje novih aspekata životne sredine, kao i preispitivanje međusobnog uticaja sa već identifikovanim aspektima u organizaciji Društva.

Tokom identifikacije i vrednovanja aspekata životne sredine u AD "MONTECARGO" razmatraju se njihovi uticaji koji proističu ili mogu proistечi iz:

- normalnih radnih uslova,
- uslova koji odstupaju od normalnih radnih uslova,
- udesa ili situacija koje mogu da prerastu u udes,
- prošlih, tekućih i planiranih aktivnosti.

Aspekti za koje se na osnovu procedure *Aspekti životne sredine* utvrdi da imaju značajan uticaj na životnu sredinu, a na koje Društvo može da utiče neposredno ili posredno, predstavljaju prioritete na osnovu kojih se vrši definisanje strategije djelovanja, uspostavljanje opštih i posebnih ciljeva i programa za njihovo ostvarenje.

Društvo vodi i održava ažurne liste značajnih aspekata životne sredine kako bi se obezbjedilo da integrисани menadžment system pokriva sve oblasti stvarnih ili potencijalnih opasnosti sa aspektima očuvanja životne sredine.

Tokom identifikacije i vrednovanja aspekata životne sredine Društvo razmatra sljedeće opšte grupe aspekata:

- emisije u vazduh,
- ispuštanja u vodotokove,
- zagadživanje zemljišta,
- korišćenje sirovina i drugih prirodnih resursa,
- korišćenje energije,
- emitovanje energije (toplota, buka, radijacija, vibracije, itd.),
- otpadni materijali nusproizvodi,
- fizičke karakteristike (veličina, oblik, boja, izgled, itd.).

4. PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ

Preduzeće AD „MONTECARGO“ Podgorica osnovano je i posluje u skladu sa Going Concern principom, odnosno Principom kontinuiranog poslovanja.

Vezano za planirani budući razvoj, urađene su projekcije finansijskih pokazatelja za period od 1 fiskalne godine. Uzeti su u obzir trendovi poslovanja u predhodnim godinama, i poslovna politika menadžmenta, vezana za budući rast i razvoj preduzeća.

A budući rast i razvoj preduzeća u direktnoj je zavisnosti od razvojnih projekata, kojim bi se poboljšala struktura voznih sredstava, kako starosna, tako i raspoloživost po serijama, što bi direktno vodilo poboljšanju pozicije našeg Društva na tržištu usluga prevoza robe.

Kad ovo kažemo mislimo na veoma nepovoljnu starosnu strukturu kolskog parka, koji je osnova za sticanje našeg profita, kao i na nepovoljnu starosnu strukturu lokomotiva, kojima se vrši usluga vuče vozova kao naših , tako i ostalih komintenata iz okruženja.

Od ukupnog broja vagona (561 vagona raznih serija), 314 vagona ili 55,97 % od ukupnog kolskog parka, nabavljena je u periodu od 1970 – 1979.godine.

Za planirani obim prevoza za 2019. godinu, kao i za sljedeće dvije Društvo posjeduje dovoljan broj lokomotiva.

Na lokomotivama je u narednom periodu potrebno izvršavati investicione opravke na po dvije elektro i jednoj dizel lokomotivi godišnje. Ukupna vrijednost ovih opravki je cca 1.000.000,00 eura/godinu.

Sljedeća investiciona opravka lokomotiva se očekuje početkom 2020. Godine, a tokom 2019. Godine akcenat će biti stavljen na povećanje stepena raspoloživosti teretnih vagona.

U zavisnosti od daljeg nastavka sprovođenja strategije razvoja željeznice u Crnoj Gori, posebno u dijelu održavanja voznih sredstava, potrebno je pripremiti optimalnui varijantu obavljanja manevarskog rada u stanicama Bar i Podgorica i predvidjeti nabavku novih manevarskih lokomotiva.

Nakon konačnog utvrđivanja načina organizacije lokalnog putničkog saobraćaja u Crnoj Gori i međunarodnog putničkog saobraćaja sa Srbijom najvjерovatnije će se pojaviti „višak“ elektro lokomotiva serije 461 čime bi za duži period bio riješen problem vuče teretnih vozova.

Poznata je činjenica da AD „MONTECARGO“ od postanka pa do danas finansira sve investicione zahvate na voznim sredstvima iz sopstvenih izvora.

Međutim, zbog nagomilanih problema i planiranih ulaganja u narednom periodu, vjerovatno bi se proširila potreba za finansijskim ulaganjima, koja bi se dopunila namjenskim kreditima specijalizovanih evropskih banaka koje u okviru određenih projekata prate unapređenje željezničkih sistema u okviru UIC-a, a sve pod patronatom našeg Ministarstva pomorstva i saobraćaja, zajedno sa Ministarstvom finansija.

Za naredni period, AD „MONTECARGO“ stavlja akcenat na sledeće projekte:

- ❖ Rekonstrukcija 20 vagona serije Gbs u plato vagon Kgs
(Vrijednost projekta 400.000,00 €).
- ❖ Modernizacija postojećih 50 Eas vagona, ugradnjom metalnog poda i rekonstrukcijom lenoir sistema
(Vrijednost projekta 100.000,00 €).
- ❖ Nabavka novih/rekonstruisanih vagona, sledećih serija:
  - Tadns .. 20 komada
  - Habis ... 20 komada
  - Eans..... 20 komada**(Vrijednost projekta 3.800.000,00 €).**
- ❖ Formiranje pokretne radionice (za intervencije na voznim sredstvima na terenu).
Pokretna radionica bi bila angažovana, po potrebi, na cijeloj mreži CG željeznice, a sadržala bi:
  - Lukas opremu sa pokretnim kolicima i Al-šinom za poprečno pomjeranje voznih sredstava pri zadizanju;
  - Mjerni alat i pribor;
  - Standardni alat i pribor.**(Vrijednost projekta 100.000,00 €).**

Projekcija bilansa uspjeha

PROJEKCIJA BILANSA USPJEHA		
<i>r/b</i>	<i>Struktura</i>	<i>I</i>
A	Ukupni prihodi	7.650.000
B	Ukupni rashodi	7.535.000
1.	<i>Poslovni rashodi</i>	7.525.000
1.1.	<i>Materijalni i nematerijalni troškovi</i>	2.725.000
1.2.	<i>Amortizacija</i>	1.100.000
1.3.	<i>Bruto zarade</i>	3.700.000
2.	<i>Rashodi finansiranja (kamata)</i>	10.000
C	Bruto dobit	115.000
D	Porez na dobit	10.350
E	Akumulacija / neto dobit	104.650

Analiza boniteta - Z-score

Postoje brojni modeli koji se u savremenim uslovima poslovanja koriste za ocjenu kreditnog boniteta i predviđanje vjerovatnoće stečaja preduzeća. Jedan od tih modela jeste i Altmanov Z-score model. Na osnovu prilagođavanja originalnog modela predviđanja vjerovatnoće stečaja, koji je primjenljiv samo na preduzeća čijim se akcijama trguje na organizovanom tržištu, nastao je modifikovan model primenljiv na preduzeća čijim se akcijama ne trguje na organizovanom tržištu. Altmanov model je danas opšte prihvaćen model koji služi za predviđanje bankrota preduzeća. Zasniva se na analizi bilansa preduzeća.

Z-SCORE					
Redni broj	Pozicija	2018	2017	2016	2015
1	Ukupna sredstva	19.789.930,00	21.470.637,00	21.252.196,00	23.550.752,00
2	Tekuća imovina	2.060.340,00	3.531.885,00	2.797.894,00	4.365.972,00
3	Stalna imovina	17.729.590,00	17.938.752,00	18.454.302,00	19.184.780,00
4	Obrtni kapital (2-3)	-15.669.250,00	-14.406.867,00	-15.656.408,00	-14.818.808,00
5	X1 (4/1)	-0,79	-0,67	-0,74	-0,63
6	Zadržani (neraspoređeni) dobitak	3.185.754,00	-2.499.500,00	-2.845.131,00	3.185.754,00
7	X2 (6/1)	0,16	-0,12	-0,13	0,14
8	Zarada prije odbitka kamata i poreza na dobitak	0,00	493.289,00	-452.148,00	-2.420.167,00
9	X3 (8/1)	0,00	0,02	-0,02	-0,10
10	Kapital	14.444.898,00	16.957.310,00	16.731.083,00	16.718.294,00
11	Obaveze	4.258.370,00	1.085.641,00	1.061.566,00	5.831.189,00
12	X4 (10/11)	3,39	15,62	15,76	2,87
13	Prihodi od prodaje	5.660.022,00	8.835.739,00	6.151.391,00	7.059.891,00
14	X5 (13/1)	0,29	0,41	0,29	0,30

Z-SCORE	1,60	2,78	2,52	1,12
2018				
<i>Postoje problemi u poslovanju</i>				
2017				
<i>Stabilno i uspješno poslovanje</i>				
2016				
<i>Postoje problemi u poslovanju</i>				
2015				
<i>Postoje problemi u poslovanju</i>				

5. PODACI O AKTIVNOSTIMA ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA

5.1. Istraživanje i razvoj

AD „MONTECARGO“ Podgorica tokom 2018.godine nije značajnije ulagao u nabavku nove opreme, osim modernizacije lokomotiva tokom obavljanja investicionih opravki u RELOC-u Rumunija u ukupnom iznosu 714.092,00 EUR-a.

5.2. Ulaganje u obrazovanje zaposlenih

Tokom poslovne 2018. godine Društvo je za obrazovanje zaposlenih izdvojilo 6.505,00 eura, od čega za:

- učešće zaposlenih na stručnim seminarima i kongresima 4.814,00 EUR-a,
- pretplatu za stručne časopise i literaturu 578,00 EUR-a,
- polaganje stručnih ispita 1.113,00 EUR-a.

U 2018. godini AD „MONTECARGO“ je u skladu sa Zakonom o obrazovanju odraslih i adekvatnim programom obrazovanja odraslih u saradnji sa Zavodom za zapošljavanje Crne Gore, kao organizatorom, i JU S.S.Š. „Ivan Uskoković“ organizovao obuku u cilju obrazovanja polaznika za specijalna stručna zanimanja za kojima AD „MONTECARGO“ ima potrebu, a to su vozovođa - popisni vozovođa i manevrista. U programu obuke je učestvovalo 28 polaznika, od kojih su svi uspješno završili školovanje i dio njih će u skorije vrijeme, u skladu sa potrebama AD „MONTECARGO“, biti radno angažovan na obavljanju pripravnikačkog staža i osposobljavanja za samostalan rad, a samim tim i sticanja uslova za stalno zapošljjenje.

Finansijska sredstva za ovaj projekat u iznosu od 20.000 EUR-a obezbijedio je Zavod za zapošljavanje Crne Gore, čime se ide generalno na mogućnost zapošljavanja po sistemu prekvalifikacije ljudi.

6. INFORMACIJE O OTKUPU SOPSTVENIH AKCIJA, ODносно UDJELA

AD “MONTECARGO” Podgorica na dan 31.12.2018. godine ne posjeduje sopstvene akcije.

Takođe, preduzeće ne namjerava da stiče sopstvene akcije u narednom periodu.

7. CILJEVI I METODE ZA UPRAVLJANJE RIZIKOM

Sistem upravljanja rizicima je proces kojim organizacije metodološki vode računa o rizicima povezanim s njihovim aktivnostima radi postizanja kontinuirane dobiti, kako unutar svake aktivnosti, tako i u cijelokupnom portfoliju aktivnosti.

Cilj sistema upravljanja rizicima u preduzećima je stvaranje vrijednosti i smanjenje posledica rizika.

Identifikacija rizika je proces kojim se identifikuju i dokumentuju potencijalni rizici. Da bi se rizici prepoznali i da bi se pripremilo iznalaženje odluka, potrebne su odgovarajuće strukture i metode identifikovanja rizika.

Sistem upravljanja rizicima obuhvata:

- 1) strategiju i politike za upravljanje rizicima, kao i procedure za identifikovanje i mjerjenje, tj. procjenu rizika,
- 2) odgovarajuću organizacionu strukturu,
- 3) efektivan i efikasan proces upravljanja svim rizicima kojima je društvo izloženo,
- 4) adekvatan sistem unutrašnjih kontrola,
- 5) odgovarajući informacioni sistem.

Ciljevi upravljanja finansijskim rizicima

Ciljevi upravljanja rizikom su:

- da Društvo može da preživi gubitke i posle toga da ostvari rast,
- da efikasno posluje u rizičnom okruženju,
- da usklađuje poslovanje sa zakonskim propisima.

U sljedećoj tabeli date su glavni rizici koji predstavljaju prijetnju Društvu svrstani po kategorijama.

<u>Kategorija rizika</u>	<u>Opis</u>
Strateški	<p><i>Ima uticaj na strateške ciljeve organizacije.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Ospozobljavanje željezničke infrastrukture na području Crne Gore za nesmetano odvijanje željezničkog saobraćaja. - Ospozobljavanje željezničke infrastrukture kod susjednih željezničkih uprava kuda gravitiraju tokovi robe – prvenstveno na području Republike Srbije i Republike Albanije. - Stvaranje što povoljnijih uslova za realizaciju lučkih usluga u Luci Bar, odnosno kod Port of Adria. - Izvršiti restrukturalne promjene koje će doprinijeti postizanju osnovnog cilja – da poslove tekućeg održavanja vrši vlasnik voznih sredstava. - Formiranje organizacionih i tehnoloških uslova za realizaciju tekućeg održavanja voznih sredstava kod prevoznika, kako u robnom tako i u putničkom

	željezničkom saobraćaju.
<i>Operativni</i>	<p><i>Ima uticaj na operativne ciljeve organizacije.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Zastarjelost voznih sredstava (lokomotiva i teretnih vagona).</i> – <i>Nepovoljna starosna struktura izvršilaca na poslovima operative.</i> – <i>Nedovoljna prilagođenost postojeće organizacije rada novonastalim tržišnim uslovima.</i>
<i>Reputacioni</i>	<p><i>Utiče na reputaciju i imidž organizacije u javnosti.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Poistovjećivanje u široj javnosti naše kompanije sa ostalim željezničkim društvima u Crnoj Gori, koja nažalost u višegodišnjem periodu iskazuju zabrinjavajući stepen neefikasnosti.</i>
<i>Regulatorni</i>	<p><i>Rizik od neusklađenosti sa pozitivnim propisima teritorije na kojoj organizacija posluje.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Nepostojanje internih procedura u svim segmentima kompanije, zasnovanih na inoviranoj organizacionoj formi.</i>
<i>Finansijski</i>	<p><i>Utiče na finansijske resurse organizacije.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Kroz veći rast transportnih prihoda obezbjediti uslove za dinamičnije izvršenje plana investicionih opravki voznih sredstava i doškolovanje operativnog kadra.</i> – <i>Kroz pojačanu naplatu potraživanja obezbjediti sredstva za pravovremeno izmirenje tekućih obaveza u poslovanju.</i> – <i>U sudskim postupcima koji se vode protiv naše kompanije, maksimalno zaštititi sopstveni poslovni interes kako bi izbjegli ugrožavanje tekuće likvidnosti kompanije i dodatna troškovna opterećenja.</i>

8. IZJAVA O PRIMJENI KODEKSA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA

Odbor direktora Društva je na redovnoj Sjednici održanoj 04. decembra 2009.godine donio Odluku o prihvatanju preporuke za primjenu Kodeksa korporativnog upravljanja u Crnoj Gori (izdanje maj 2009.godine), a na osnovu člana 14 Zakona o računovodstvu (Sl list CG 52/16) menadžment Društva daje **Izjavu o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja** sljedeće sadrzine:

8.1. UVOD - CILJEVI I OSNOVNA NAČELA KODEKSA

Društvo kao poslovno lice koje djeluje i razvija svoje poslovanje na lokalnom tržištu, svjesno je važnosti odgovornog i etički utemeljenog ponašanja poslovnih subjekata kao nužnog preduslova za razvijanje kvalitetnih odnosa i lojalne konkurenčije između poslovnih partnera, te za uspješno funkcionisanje tržišta i povezivanje nacionalne privrede u međunarodne tokove. U tom smislu, Društvo se razvija i djeluje u skladu s dobrom praksom korporativnog upravljanja te nastoji svojom poslovnom strategijom, poslovnom politikom, ključnim internim aktima i poslovnom praksom doprinijeti transparentnom i uspješnom poslovanju i kvalitetnijim vezama s poslovnom sredinom u kojoj djeluje.

Cilj Kodeksa je uspostavljanje standarda korporativnog upravljanja i otvorenosti poslovanja Društva radi olakšanja pristupa kapitalu uz niže troškove, s obzirom na to da su jasno određene procedure korporativnog upravljanja, koje se temelje na prepoznatljivim međunarodnim standardima, jedan od osnovnih kriterijuma za donošenje odluke o investiranju.

Ciljevi i načela korporativnog upravljanja Društva izvode se iz sljedećih principa:

- poslovanje u skladu s važećim propisima zemalja u kojima obavlja svoju djelatnost,
- zadovoljavanje najviših standarda kroz organizaciju poslovanja i primjena savremenih poslovnih načela u svim aktivnostima i odnosima Društva u svim područjima rada,
- primjena priznatih međunarodnih smjernica i ugradnja u poslovnu praksu i procedure.

Temeljna načela Kodeksa su:

- otvorenost/transparentnost/ poslovanja;
- jasno razrađene procedure za rad donosioca važnih odluka;
- izbjegavanje sukoba interesa;
- efikasna unutrašnja kontrola;
- efikasan sistem odgovornosti.

8.2. JAVNO OBJAVLJIVANJE PODATAKA

Osim podataka koje je dužno objaviti u skladu sa zakonima ili drugim pravilima, Društvo će u najkraćem mogućem roku javno objelodaniti i time staviti na raspolaganje svim zainteresovanim stranama, bitne podatke o radu i djelovanju Društva, kao i podatke o činjenicama i okolnostima koje mogu uticati na cijenu akcija.

U kategoriju podataka koje će Društvo učiniti javno dostupnima, uključeni su svi podaci koji su primjereni za zaštitu akcionara i budućih/mogućih ulagača, te osiguranje nesmetanog funkcionisanja tržišta.

Cjenovno osjetljivi podaci

Društvo će javno objaviti cjenovno osjetljive podatke, pod kojima se naročito smatraju podaci koji proizilaze iz propisa koji regulišu tržište hartija od vrijednosti, odnosno tržište kapitala te pravilima berze na kojoj se kotiraju vrijednosni papiri Društva.

Kod javnog objavlјivanja cjenovno osjetljivih podataka Društvo će prvenstveno voditi računa o sadržaju podataka, a ne o formi u kojoj se podaci daju.

Finansijski izvještaji - godišnji, polugodišnji, tromjesečni

Društvo će javno objaviti finansijske izvještaje, kao najvažniji i najcjelovitiji izvor podataka o Društvu, te godišnje poslovne izvještaje o stanju i poslovanju Društva.

Kalendar važnih dogadaja

Društvo će javno objaviti kalendar važnih dogadaja koji se očekuju u poslovnoj godini, kao npr. predviđeni datum objave finansijskih rezultata, datum održavanja skupštine Društva, datum isplate dividende i slično.

Vlasnička struktura

Na web stranici Centralne depozitarne agencije AD Podgorica dnevno su dostupni podaci o identitetu najvećih akcionara s količinom i učešćem akcionara Društva u njihovom vlasništvu.

Društvo će objaviti vlasničku strukturu u svojim godišnjim izvještajima za svaku poslovnu godinu. Društvo će objaviti podatke o identitetu vlasnika bilo kojih drugih vrijednosnih papira izdatih od strane Društva.

Uzajamno akcionarstvo

Smatra se da između dva akcionarska društva postoji odnos uzajamnog akcionarstva onda kada su ta društva povezana na način da svako od njih ima više od 10% udjela u osnovnom kapitalu u drugome društву.

Faktori rizika

Društvo će objaviti glavne rizike kojima je izloženo, kao i procjenu vjerovatnosti ostvarenja mogućih rizika.

Kandidature, odnosno biografije

Društvo će prilikom izbora odnosno imenovanja objaviti kandidature, odnosno biografije članova organa upravljanja.

Dnevni red redovne skupštine i odluke redovne skupštine

Društvo će javno objaviti dnevni red redovne Skupštine i sve druge značajne podatke vezane za dnevni red, kao i odluke redovne Skupštine te podatke o eventualnim tužbama na pobijanje tih odluka i utvrđivanje njihove ništavosti.

Vlastite akcije

Društvo će javno objaviti podatke o broju akcija koje Društvo drži (u apsolutnom i relativnom iznosu) nakon svakog sticanja ili otpuštanja sopstvenih akcija.

Objelodanjivanje o svakom novom izdanju dužničkih hartija od vrijednosti

Društvo će objaviti svako novo izdanje dužničkih hartija od vrijednosti, a naročito će objaviti o svim osiguranjima ili jemstvima koja se odnose na predmetno izdanje.

Podaci o izmjenama i dopunama Statuta Društva

Društvo će objaviti svaku izmjenu i dopunu Statuta Društva.

Objava svake promjene u pravima iz izdatih akcija ili drugih izdatih hartija od vrijednosti

Društvo će objaviti svaku promjenu u pravima iz izdatih akcija ili drugih izdatih hartija od vrijednosti.

Društvo će javno objaviti i **sve druge podatke** koji se mogu smatrati cjenovno osjetljivim ili na drugi način bitnim u odnosu na Društvo, njegov finansijski položaj, rezultate poslovanja, vlasničku strukturu i upravljanje.

8.2.1. Osnovna načela javnog objavljivanja

Sve vrste podataka Društvo će objavljivati na jasan i nedvosmislen način te omogućiti jednak i pravovremen pristup podacima svim zainteresovanim stranama.

Osnovni kanal za javno objavljivanje podataka su web stranice Društva, a javne objave sprovode se putem berze u slučajevima propisanim zakonom.

Društvo će sve podatke koji mogu biti od uticaja na donošenje odluke o ulaganju u akcije i druge hartije od vrijednosti Društva objaviti odmah obuhvatajući u jednakoj mjeri i pozitivne i negativne podatke, s ciljem da se korisniku omogući potpuno razumijevanje i pravilna ocjena stanja Društva.

8.2.2. Korištenje Interneta i vlastite web stranice

Društvo će, osim zakonom i Statutom predviđenog načina javnog objavljivanja podataka osigurati uspješnu i praktičnu razmjenu istih putem vlastite web stranice i Interneta.

8.3. JEDNAKOST POSTUPANJA PREMA AKCIONARIMA

Prava i obaveze akcionara Društva proizlaze iz važećih zakonskih propisa, Statuta i ovog Kodeksa koji je u interesu uspostavljanja otvorenog saobraćanja sa akcionarima. Kako bi se svim akcionarima omogućilo ostvarivanje njihovih prava i obaveza, Društvo će omogućiti ostvarivanje jednakosti postupanja prema svim akcionarima.

Potvrda načela jedna akcija – jedan glas

Broj glasova koji akcionaru pripadaju u Skupštini odgovara njegovom učešću u osnovnom kapitalu Društva, tj. jednak je broju glasova njegovih akcija koje drže, bez obzira na prirodu akcija.

Ograničenje prava glasa

Društvo će, u slučaju da izdaje akcije bez prava glasa, odnosno s ograničenjima prava glasa, javno i pravovremeno objaviti sve važne podatke o sadržaju svih prava koja proizlaze iz takvih akcija kako bi se ulagačima omogućilo donošenje odluke o kupovini tih hartija od vrijednosti.

Načelo jednakog položaja akcionara

Društvo će postupati na jednak način i pod jednakim uslovima prema svim akcionarima, nezavisno o broju akcija kojima raspolažu, zemlji njihova porijekla te njihovim drugim obilježjima. To se posebno odnosi na dužnost jednakog uvažavanja pojedinačnih i institucionalnih ulagača.

Dostavljanje podataka akcionarima

Društvo će pravovremeno i kvalitetno dostavljati podatke svim akcionarima (Internet,dostupnost u poslovnim prostorijama) s namjerom da budu pravovremeno i potpuno upoznati sa svim važnim činjenicama, važnim za donošenje odluke na redovnoj skupštini.

Punomoćnici

Društvo će omogućiti akcionarima glasanje putem punomoćnika. Izdavanje punomoćja je krajnje pojednostavljeno i bez formalnih zahtjeva, osim onih predviđenih zakonom, odnosno Statutom.

Uslovi za učešće na redovnoj skupštini

Društvo će podsticati učešće na redovnim skupštinama pri čemu nije dopušteno akcionarima postavljati uslove, osim onih predviđenih zakonom ili Statutom.

Statutom Društva je propisano da akcionari, odnosno njihovi zakonski zastupnici ili njihovi punomoćnici, imaju pravo učestvovati na redovnoj skupštini i koristiti se pravom glasa uz uslov da najkasnije 10 dana prije održavanja redovne skupštine Društvu prijave svoje učešće na redovnoj skupštini.

8.4. ORGANI DRUŠTVA

Organi Društva koji osiguravaju sprovođenje dobre prakse korporativnog upravljanja su: Redovna skupština i Odbor direkторa.

8.4.1. REDOVNA SKUPŠTINA

Redovna skupština je organ Društva putem kojeg akcionari ostvaruju svoja upravljačka prava odlučujući o poslovima Društva koji su u njenoj nadležnosti. Odluke koje donosi Redovna skupština propisane su zakonom i Statutom Društva. Redovna skupština po pravilu donosi odluke većinom od datih glasova, osim po pitanjima kada je zakonom predvidena neka druga većina.

8.4.1.1. Saziv Redovne skupštine

Odbor direkтора dužan je sazvati godišnju redovnu skupštinu tokom svake poslovne godine radi predviđanja finansijskih i godišnjih izvještaja za prethodnu godinu u roku 3 mjeseca nakon isteka poslovne godine.

Odbor direktora mora sazvati redovnu skupštinu ako to u pisanom obliku zatraže akcionari koji zajedno imaju udjele u visini od 5% dijela osnovnog kapitala Društva i navedu svrhu i razlog sazivanja Skupštine.

Odbor direktora mora sazvati redovnu skupštinu i onda kada to zahtijevaju interesi Društva. Redovna skupština Društva saziva se najmanje 30 dana prije njenog održavanja. Akcionari imaju pravo učestvovati na skupštini pod uslovom da imaju upisano vlasništvo nad akcijama Društva, koje se vode na računima Centralne depozitarne agencije najkasnije 2 radna dana prije održavanja redovne skupštine i da Društvu u istom roku prijave svoje učešće na redovnoj skupštini.

8.4.2. Revizorski odbor

Odbor direktora imenovao je Revizorski odbor, koji se sastoji od tri člana. koja poznaju osnove finansijske i računovodstvene politike, revizije i finansijskog upravljanja.

Revizorski odbor detaljno analizira finansijske izvještaje, pruža podršku računovodstvu Društva te uspostavlja dobre i kvalitetne interne kontrole u Društvu.

Trajanje mandata Revizorskog odbora je vremenski ograničeno na 1 godinu.

Revizorski odbor ima otvorenu i neograničenu komunikaciju sa Upravom društva.

Revizorski odbor za svoj rad odgovara Odboru direktora.

Uprava Društva dostavlja Revizorskom odboru pravovremene i periodične prikaze finansijskih izvještaja i srodnih dokumenata prije javnog objavlјivanja tih podataka, podatke o promjenama u računovodstvenim načelima i kriterijima, računovodstvene postupke prihvачene za većinu radnji kao i svako bitnije odstupanje između knjigovodstvene i stvarne vrijednosti po pojedinim stavkama te svu prepisku sa unutrašnjim revizorom ili nezavisnim spoljnim revizorima.

Revizorski odbor usaglašava sa nezavisnim revizorom:

- promjene ili zadržavanje računovodstvenih načela i kriterijuma;
- primjenu propisa;
- važne procjene i zakljucke u pripremanju finansijskih izvještaja;
- metode procjene rizika i rezultate
- visoko rizicna područja djelovanja;
- uočene veće nedostatke i značajne manjkavosti u unutrašnjem nadzoru;
- djelovanje spoljašnjih uticaja (tržišnih, ekonomskih, pravnih i industrijskih) na finansijske izvještaje i revizorske postupke.

Revizorski odbor sastaje se po potrebi, a najmanje četiri puta godišnje, a obvezno prije sjednice Odbora direktora na kojoj se razmatraju predlozi odluka koje se upućuju na redovnu skupštinu.

8.4.3. UPRAVA (Odbor direkora i menadžment)

8.4.3.1. Zadaci i odgovornosti

Uprava u vođenju poslova Društva, najprije je dužna utvrđivati poslovnu politiku Društva, donositi planove, utvrditi organizaciju Društva, voditi operativno poslovanje, voditi poslovne knjige Društva i izvještavati druge organe Društva, te u sklopu toga donositi potrebne odluke I opšte akte.

Osim o pitanjima određenim zakonom i Statutom Društva članovi Uprave odlučuju: o pitanjima koje Upravi na odlučivanje predoči predsjednik ili član Uprave, o pitanjima koje Upravi na odlučivanje predoči uprava zavisnog društva, na osnovu akta o osnivanju i drugim aktima tog društva te odgovarajućim zakonskim propisima, o pitanjima koje Upravi predoči Sindikalna organizacija, o smjernicama i planovima za pojedine poslove iz područja rada za koja su zaduženi pojedini članovi Uprave.

8.4.3.2. Sastav Odbora direktora

Odbor direktora Društva sastozi se od pet (5) članova od kojih se jedan imenuje za predsjednika.

Predsjednika i članove Odbora direktora bira Skupština akcionara na period do jedne (1) godine uz mogućnost ponovnog izbora.

Način međusobne saradnje između članova Odbora direktora uređen je Poslovnikom o radu Odbora direktora.

Pri sastavljanju Odbora direktora mora se težiti da članovi Odbora direktora imaju:

- iskustvo u vodenju poslova;
- razvijene organizacione vještine;
- iskustvo u prepoznavanju i nadziranju rizika te rješavanju kriznih situacija;
- poznavanje računovodstva i finansija;
- poznavanje područja djelatnosti društva;
- poznavanje nacionalnog i medunarodnog tržišta;
- povezuju sve interese unutar društva;
- ličnošću doprinose ostvarivanju ciljeva društva.
- poznaju dobru praksu korporativnog upravljanja;
- imaju stratešku viziju.

Osim ispunjavanja navedenih uslova, predsjednik Odbora direktora mora imati ugled priznatog i dobrog privrednika u širem privrednom okruženju.

8.5. NEZAVISNI REVIZOR

Društvo je svjesno značaja i uloge revizije za uspješnost korporativnog upravljanja i zakonitost te javnosti u odvijanju svih poslovnih procesa u Društvu.

Društvo je dužno imati nezavisnog spoljnog revizora kao važanog činioca korporativnog upravljanja, kako bi se osiguralo da finansijski izvještaji adekvatno odražavaju stvarno stanje Društva u cjelini.

Nezavisnim spolnjim revizorom će se smatrati revizor koji nije vlasnički ili interesno povezan sa Društvom te ne pruža, sam ili putem povezanih lica, nikakve druge usluge Društvu. Nezavisni spoljni revizor je dužan, na što jasnije mogući način i nedvosmisleno izraziti svoje mišljenje o tome da li finansijski izvještaji koje priprema Uprava Društva adekvatno odražavaju stanje kapitala i finansijsko stanje Društva te rezultate za određeno vremensko razdoblje. Odluka o izboru nezavisnog revizora donosi se na sjednici redovne Skupštine akcionara.

8.6. NOSIOCI INTERESA

U smislu Kodeksa, nosiocima interesa smatraju se lica koje preuzimaju odredene direktne ili posredne rizike u odnosu na Društvo i u vezi sa Društvom.

Osim akcionara, u nosioce interesa, izmedu ostalih, spadaju zaposleni, kupci i korisnici usluga Društva, dobavljači, povjeriocci, lokalna zajednica i tijela državne vlasti.

Uprava Društva odgovorna je za otvorene i kvalitetne odnose Društva i nosioca interesa.

Uprava Društva dužna je brinuti o tome da Društvo poštuje sva prava nosioca interesa koja ishode iz zakona i dobrih poslovnih običaja.

Niko ne smije trpjeti negativne posledice ukoliko nadležnim organima u Društvu ili izvan njega ukaže na nedostatke u primjeni propisa ili etičkih normi unutar Društva.

IZVRŠNI DIREKTOR

Muradif Grbović, spec.ekonomista

